

Επιμ. υπό όψιν οτι άνευ τη γνώσεως τη ιστορίας ηθικη ουκ εστιν ουδεν ηθικον. ^{Μηνολόγιον κτλ. του Μηνολόγιου}
Ωρολογιον του 1509 τυπωθεν εν Βενετία (Bibliotheca Biblica, I, σ. 96. ύπό αρχι έτερον αντιτυπον εν Γουίγγι. (Κατάλογ. Hist. Eccl. Rit. 37*) εν τοσίωσ
ρά Μεγστ. ορολόγιον του έκδοτου έκ ακαρίου Καλλιέργη έξάγεται οτι είναι η πρώτη έκδοσις
του ύπινάξ κτλ. σφραγισχομένου (σφραγ. Μογστ. σ. 142. 3.)

Ωρολογιον συν θεω περιεχόν τα κάτωθεν γεγραμμένα, ήχου:

Τήν μετά τό έρεοθηναι σε, εύχαριστηρια εύχην.

Το καθ' ήμεραν μεσονυχτικόν.

Τήν ακολουθίαν του όρθρου.

Τούς κατ' ήχον τριαδικούς ύμνους.

Τάς έννεα ώδούς.

Τά κατ' ήχον φωταγωγικά.

Τήν πρώτην, τρίτην και έκτην ώραν συν τού μεσωρίου, αύτων.

Τά τυπικά μετά της προσηκούσης αύτων έρμηνείας.

Τήν ακολουθίαν της ύψώσεως της παναγίας και διατί γέγονε.

Τήν έννάτην ώραν μετά του μεσωρίου αύτης.

Τήν ακολουθίαν του έσπερινου.

Τήν μετά τον έσπερινόν εύλογίαν της τραπέζης και καθ' ήκει ποιείν.

Τήν ακολουθίαν των αποδείκνων.

Τό μνηολόγιον του όλου ένιαυτου ηλουσιώτατου.

Τά εν ταύς κυριακάς ψαλλόμενα μετά τον άμωμον άναστάσιμα τροπάρια.

Τά εν ταύς κεκοιμημένους ψαλλόμενα μετά τον άμωμον άναστάσιμα τροπάρια. —

Τά των οκτώ ήχων άπολυτικά συν τού θεοτοκίου και τούς ύποκοαίς αύτων. —
(αύτω ό αριθμός προστίσσεται εν τω βιβλίω ίδίως εβ τάμφοτερα τού προσηγουμένου κεφαλ.)

Τήν ακολουθίαν του εις την υπεραγίαν θεοτόκον άκαθίστου ύμνου συν τού όδικου αύτης. —

Τά εις την υπεραγίαν θεοτόκον παρακλητικόν κενόν, ήχου τον, πολλούς συνεχόμενοι πειρασμούς. —

Τήν ακολουθίαν της άγίας μεταλήψεως πλουσίαν τε και σεβασμιωτάτην. —

Τό υπερυχόμενον τούτο δέν μεταβλήθη ουσιωδώς εν τή ωραόδη τω χρόνι κτλ. μέχρι του 1760, κατά τού έκδοτου ήν ό Meyer εύρει υπ' όψιν. Η το Μνηολόγιον δέν έκανονίσθη κατά τού διατάξιν τούτου (Meyer σ. 143) τού μνημονεύθους άγίας παρακλήσεως. Die theologische litteratur der griech. Kirche, κατ. κεφ. 1. Die liturgische litteratur, σ. 437-452. εν τούς studies zur geschichte der theologie του 1899.

Τοιούτου ὄντως τοῦ σφραγισμένου τοῦ ὠρολογίου ἀνταποκρινόμενου ἐς θάσσαν τοῦ Χριστιανισμοῦ περιήσαν ἢ ἢτε δευτὸν ἐμὴν καὶ ἀνοβή τοῖς κλεισίων ἢ ὁ καλὸς σφραγισμένος πάντως ἐπιβουῆ. Ἰσχυρὸς ὅθεν ὁ φιλόμουσος ἱερωὸς ἐπέστη χίμη ὅτι τὸ ὠρολόγιον σὺν δαδῶν μετα τῆς φρονητικῆς ἐκτελέσεως ἐπιπέσει, ὡς δὲ βιβλίον ἰδίον καλλίστων ἢ ἐρχίω πείσσειν τοῦ σφραγισμένου βουῆ ἀθλου...". Ἰδοὺ ὁλόκληρος ὁ ὠρολόγιος αὐτοῦ:

Ζαχαρίας ὁ Κολλιέρης τοῖς ἀπανταχοῦ Ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς ἔλεος παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖν. -

Δὲ πρό ἡμῶν αἰδέσιμοι οἱ ἐν Χριστῶ καὶ περιπόθητοι ἀδελφοὶ ταύτης ἀρξάμενοι τῆς ἐχνης, τὰ εἰς τὴν γραμματικὴν συντελοῦντας ἐτυπώσαντο (ἔργον πάντος ἐπαίνου ὄξω) ἡ γὰρ ἀπασῶν αὐτῆ ἐπιστημῶν χρητὴς ἐστὶ καὶ ρίζα) ὅμα τε τὰ ποιητικὰ καὶ τὰ εἰς τὴν ἔξω φιλοσοφίαν, θεῖον πάσ καὶ αὐτῆ τοῖς καλῶς χρωμένους, ὡς σὺν εὐμοστί θείῳ εἰς τὴν ἔσω ἐαυτοῦς τρέψαντες καὶ θεῖον φιλοσοφίαν. Ἐγὼ δὲ τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸ παρὸν ἔλασα, θεῖος τινὶ ἐπιπνοία καὶ γῶμη θεοσεβῶν τιμῶν ἀνδρῶν, τὰ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀναγκαῖα τε καὶ χριστιμικὰ ἐντύπον ἠρξάμην, ἃ οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι καὶ θεηγῶροι κήρυκες αὐτῆς, θεολογικῶς τε ὅμα καὶ φιλοσόφως, ἐμμοστωῶς ἐμελώθησαν. Ἐν αὐτοῖς ποριζόμενοι τε πρός τὸ ἔξω ἀναγκαῖα, καὶ ὑμῶς σὺν τούτοις εὐπορεῖν ποιήσω, δὲ ὀλίγου τινός καὶ τοῦ τυχεύοντος ἀναλώματος, ὡν καὶ μετὰ πολλοῦ δυσπόριστος γένοιτο ἂν ὑμῶν. - Ἡ πικρὰ γὰρ τοῦ γένους ἡμῶν δυσφορὰ καὶ πολύτροπος αἰχμαλωσία φεῦ! τούτου αἰτίον ἐγένετο. Καὶ σὺ μόνον ἠρξάμην, ὡς εἴρηται ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὠρολόγιον ἤδη σὺν θεῷ μετὰ τῆς προυσηκουσῆς ἐκτελέσει, ἐπιμελείας, ὡς εἰ θεμελίον ἐθέμην καλλίστην καὶ ἀρχὴν ἡδίστην τοῦ προκειμένου μοι ἀθλου, καὶ ἔτι τούτο πρόχειρον τοῖς θελοῦσιν ἔχειν. Μεθ' ὅ, Θεοῦ σφραγισμένου καὶ ὑμῶν συνεργούντων, τὴν Παρακλητικὴν, τὰ Μηνῶν, τὸ τε Τριῶδιον καὶ τὸ Πεντηκοσταριον τυπώσω καὶ, πρός τούτοις, εἴ τι ἄλλο χρησιμὸν καὶ ἀναγκαῖον δοξεί ἡμῶν εἰς τὴν αὐτὴν πραγματείαν. - Διό, αἰδέσιμοι ἀδελφοὶ, παρακαλῶ ὑμῶς, μὴ φειδῶ τε ἐαυτοῦς κατεχέτω τούτο κτῶσθαι, ἀλλ' ἀφειδώτε πάντες λάβετε, συνωνύμενοι τούτω καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ χάριν. Δὲ ἦν αἰτίαν, σαφῶς γινώσθε. Συλλέξαντες γὰρ ἐκεῖνα ἡμεῖς ἃ ἀφθόνη ἀπλώσαμεν, σὺ μέρει ὡν προῦπεσόμεθα, ἀλλὰ τὰ πάντα τυπώσομεν. Ἐφ' οἷς ταῦτα ποιήσαντες εὐαρεσησέτε καὶ αὐτοῖ σὺν ἡμῶν Θεῷ. - Χωρὶς γὰρ τῆς ὑμετέρης βοθητικῆς, δυσχερὴ ἡμῶν ταῦτα γενήσεται. - Διό μὴ ὀκνεῖτε, ἀλλ' αἰτίοι γίνεσθε τοῦ ἐγκαινικῆς τοῦ Θεοῦ καὶ δωηφόρου κήπου τῆς ἀγίας καὶ μεγαλῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ἵνα οἱ εὐλαβέστατοι ἡμῶν καὶ τίμιοι φερεῖς, εὐπορίαν ἔχοντες τῶν ἀναγκαῖων, ἀκαταπαύστως εὐχάνται ὑπὲρ ἡμῶν, ἀνωσύντες καὶ εὐλογοῦντες τὸ πάντιμον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοῦς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμήν. -

Δευτέρῃ ἀπόδοσι τοῦ ὠρολογίου ἐγένετο ἐν φλωρεντία τῷ 1520. ἐν τῷ τρισφραφίω, τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίου ἀνακτοῦ Βερναδόου Ἰσῆνια. αὐτὴ φέρει τὴν ἐξῆς περιεργον εἰσιγραφὴν (ἥτις εἰσι ὡσὺ ἦν στερεότυπος εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία) ὡς δὲ ἡμῶν:

18.2. "Ωρολόγιον περιέχον τὰ ἐν τῇ μετὰ ταύτῃ σελίδι γεγραμμένα.
Horologium continens quia in sequenti pagina sunt scripta."

(2)

καὶ ἐν τέλει ὡς συνήδου τότε τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως:
"Τὸ παρὸν ὠρολόγιον φλωρεντία ἐπιπρωθὴν ἀέρας ἔληφεν οὐκ θεῶ ἀναλιώμασι
μὲν βενετῶν τῆς Ἰούντας ἔτι τῶ ἀσώτῃ ἐνοσάρχου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡ-
μεῶν ἰησοῦ χριστοῦ χιλιασῶ πεντακοσιοστῶ εἰκοστῶ κα'!
Florentiae per haeredes Philippi Juntae, anno domini M.D.XX, die vero Ja-
nuarii XXIII, Leone decimo Pont."

(1)

Τὰ 184 φύλλα καὶ 16^α δὲν εἶναι ἠριδμημένα, ἔξαιρου καὶ δὲ τὸ βιβλίον τοῦτο εἶ-
ναι διχρῶμων ὡς ὀλίγα καὶ ἐσσοῦς ἐκείνης.¹
εἶναι τὸ παρῶτον βιβλίον τοιαύτης φύσεως, ὅπως ἐπιδίδεται ἐν φλωρεντία ὑπό τῆς
περικλεοῦς τοῦ Ἰούντα ἐκδοτικῆς οἰκίας, ὅπου ἠμελλάτο εἰς ἐκδόσιν ἑκκλήσιαν ἀπο-
στικῶ συγγραμμῶν τῶν τῆς βενετίας τοῦ Μινουκίου Ἰακώβου. ἀλλ' ἡ βενετία εἶχε
μόνονομον τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐκκλησιῶν βιβλίων καὶ ἄλλους τε λόγους καὶ διότι ἐν-
ταῦθα ὑποῆρχεν ἡ ἀκμαίουσα τότε ἑλληνικὴ κοινότης καὶ ὁδοδόξων μετὰ μη-
τροπολίτου τιτοφορομηνίου φιλαδέλφειας· διὰ τοῦτο μετὰ 3 ἔτη ἡ ἐκδοσις τοῦ
ὠρολορίου ἐπαναλαμβάνεται μετὰ τίτλου συμπληρωθέντος οὕτω:

"Ἀρχὴ τοῦ μνηολογίου. ὠρολόγιον κτλ. (ὡς ἄνω). ἐν τῇ...
Horologium continens quae in sequenti calendario sunt scripta."²

Ἐν τέλει: "ἐν ἐνεσίᾳ, διὰ ἰωάννου ἀντωνίου καὶ τῶ ἀδελφῶν αὐτοῦ τῶν ἐκ σαβίου.
ἔτι τῶ αἰσῶ τῆς χριστοῦ γεννήσεως χιλιασῶ πεντακοσιοστῶ εἰκοστῶ τρίτῳ μηνὸς
ἰαννουαρίου κα'."

Venetis per Ioannem antonium et fratres de Sabio. sumptu et requisitione
Martini Locatelli M.D.XXII (ὡς καὶ κορηγὸς ἦν ὁ Locatelli, Ἰταλὸς βιβλαίου λόγιος)
καὶ σχῆμα μὲν ἔχει τὸ αὐτὸ ἀλλὰ φύλλα 24 ἐκτός ἀριθμοῦ 175 ἠριδμημένα ~~καὶ 175~~ (δια-
τί: ἡ ἰσομετρία αὐτῆ, ἥτις καὶ ὡς ἄλλα παρατηρεῖται βιβλία).³

Τὸ αὐτὸ ἔχει ἔχον καὶ ἄλλῃ ἐκδοσιν, τὴν τρίτην τοῦ ὠρολορίου, ὅπως σημαί-
νε ὅτι ἡ ἐκδοσις τοῦ Locatelli παρήλθεν ἀπαρατήρητος - ἡ ἑρσοδήκη τῆς λατι-
νικῆς ἐπιγραφῆς καὶ τῆ ἀναλιώμα α τοῦ Ἰταλοῦ εἰς βιβλίον ἐρωρησμένον διὰ τοῦ
ὁδοδόξου ἥσαν ὑποπλά σημεῖα - ἡ ἐκδοσις αὐτῆ γενομένη δαιμόνια ὁδο-
δόξου ἐξ ἀλβανίας καὶ δὲ ἐσσωλίμια διασημίου λογίου Ἰακυνθίου ἐπιγράφεται:

"ὠρολόγιον" καὶ ἐν τέλει ἡ συμπληρωσις:
"Τὸ παρὸν ὠρολόγιον ἐπιπρωθὴν πέρασ ἔληφεν ἤδη σὺν δεξιῶν καὶ δεξιότητι

¹ Καρὰ Λεφτ. I. σ. 172. ² ἐπιπρωθὴν ἐνοσῶμεν τὴ σημαίνει ὅ ἐν ταῦτα ὁρος μνηολογίου,
ὡς ἐνομαστέται τὸ ἐν λόγῳ ὠρολόγιον, ὅπως ὅμως εἶναι καὶ ἡμερολόγιον ἀπὸ τῆς ἀσώφει
ταύτης. οὕτω καὶ τὸ ὑποκείμενον ὠνομαστέται καὶ μνηολογίον. Νῦν ἐν ἄλλῳ μνηολογίῳ
λεγέται τὸ ἑρσολόγιον ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ἡμερολόγιον. ³ Λεφτ. ἀνδ' ἄνω II Συμφλ.
σ. 155. ⁴ ἐφεξῆς ὅτιτος εἶναι οὕτως ἀπλοῦς: ὠρολόγιον, τὰ δὲ παρῶτα
ἐν τέλει

Δαμιανίου ζήνου του. Ζακυνθίου, αναλώμασι δὲ κυρίου Λαμμανού τοῦ ἐκ Σπυριίου
καὶ Μεριδος, ἔτη ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως χιλιοσὺ πεντακοσίων εἰκοσὺ τετάρτῳ
μηνὸς αὐγούστου γ'. Venetiis in edibus Stephani, sumptu et requisitione D. Damiani
de S. Μαρία de Spici Filatoio² M. D. ΧΧΙΙΙ, 8^{ον}, φ. 250 ἀνάριθμα³

“Ὁρολόγιον ἀφλε’” ἐξεδόθη αὐθις δαυάνας Ἰταλῶν ἱμερομένομων αὐτῶν ἔοικε
ἐν τέλει: “Τὸ ἰσάρὸν ὠρολόγιον ἐνετίχαι ἐτυώσωσιν μεν βαρδολεμαῖος ὁ πασιερ-
ζαχίης, ἀναλώμασι δὲ οὐϊκνίτου καὶ ἰωάννου φραγκόπου καὶ τρινκαουελῶν. ἔτη
καὶ ἀπὸ τῆς ἐπισάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμεῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χιλιοσὺ πεντακο-
σειοσὺ τριακοσὺ πέμπτῳ” Ἐς: 8^{ον}, φ. 232 ἀνάριθμα.⁴

ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτης ἐκδόσεως δὲν ἐξησκήτο λογοκρισία διότι δὲν ὑπάρχει
τὸ σπυριότυπον εἰς τὰς μετὰ ταῦτα ἐκδόσεις (ση licentia de Superiori. τοῦτο
δ’ ἔσως διότι ὡς εἶπὶ τὸ πλεῖστον τυπογράφοι τε καὶ ἐκδόται ἦσαν ἰθαγενεῖς Ἰταλοί.
εἶχον ὅμως οὗτοι ἀναφαίρετα καὶ ἱερρονόμα ἐπὶ τοῦ ἐκδοδμένου βιβλίου δωρε-
τὸ ἰσάρων σημειοῦσαι αὐτῶν καὶ τῆς ἐκδόσεως ἐν 1545 (ἔσφα καλύτερον).

“Ὁρολόγιον” (τὸ σῆμα λέων ὀρθούμενος καὶ κρατῶν σπαθίν.)
“Cum gratia et privilegio”

ἐν τέλει: “Ἐνετίχαι ἐν οἰκίᾳ νικολάου σοφριανού καὶ τῶν ἐταίρων, ἔτη τῷ ἀπὸ τῆς
ἐπισάρκου οἰκονομίας ἀφλε’ μηνὶ μαΐου ε’” Ἐς: 8^{ον}, φ. 280 ἀνάριθμα.⁵

Οὕτω οἱ ὁμογενεῖς ὀλίγον κατ’ ὀλίγον ὑποκαθιστῶντες τοὺς Ἰταλοὺς οἰκειοποιοῦνται
καὶ τὰ ἐκείνων ἱερρονόμα ὡς φαίνεσθαι καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ ἐσομένου ἔτους:

“Ὁρολόγιον. Venetiis.” καὶ ἀκολουθεῖ ἐν ἀρχῇ πλεόν:

“Τὸ ἰσάρὸν ὠρολόγιον τετύχεται ἐνετίχαισιν, ἀναλώμασι μὲν κυρίου Μαρκίου
τοῦ κέσου, ἐπιμελείᾳ δὲ βασιλείου βαλέριδος. ἔτη τῷ ἀπὸ τῆς ἐπισάρκου οἰκονομίας
τοῦ κυρίου ἡμεῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χιλιοσὺ πεντακόσιοσὺ τεσσαρακοσὺ ἑκτῷ, μηνὶ
σεπτεμβρίου.” Ἐς: 8^{ον}, φ. 419.

Ὁ Βαλέρης Βασίλειος (καὶ ἰσοδύναμος ὁ τυπογράφος) ἦν εὐσεβὴς καὶ διορθωτικὸς καὶ πολ-
λὰ βιβλία ὡς ὀνομαστά καὶ κενότυπα, ἐφημέριος ἀπὸ τοῦ 1534 ἐν τῷ ἀγίῳ
Γεωργίῳ καὶ Βενετίας καὶ καλλιγράφος. Οὗτος συνέταξε τὸ αἰνίγιον Παισχάλιον, ὡς ἐρ-
ῖν τὸ ἐπισπράβδον ἐν τέλει τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ τυπικοῦ τοῦ ἀγίου Σπυριίου καὶ δὲ τῷ
ἰσοδύναμῳ, ἀπὸ τοῦ ἔτους πρώτου ἐκδοθέντος μετὰ τοῦ Πασχάλιου τοῦ Βαλέριδος:

¹ Legend I, s. 349. ²

Ἰακώβου ἐκδόσεως τοῦ 1563 γίνεται μνηστὴρ ἡ "ἐπιδιορθώσεως" ἔστω καὶ τυπικῶς.
"Τὸ παρὸν ὠρολόγιον ἐτυπώθη ἐν Ἑνετίαις ἐν οἰκίᾳ ἀνδρῶν τοῦ Σπινέλλου μονεταρίου καὶ ἐκλαμφοροτάτου ἀρχῆς καὶ ἐνοπιῶν, ἐπιμελείᾳ τε καὶ ἐπιδιορθώσεως Ἰακωβίου ἐφρέως σκοροδουλίου τοῦ κρητός, τοῦ ἐπιτελεχομένου βαρβαρῶν καὶ ἐπιπροσώπου τοῦ καὶ Κωνσταντινουπόλεως οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου ἐφρέως. Ἐτετι τὸ αἰὸς καὶ ἐνοσίρχου οἰκονομίας τοῦ καὶ ἡμεῶν Ἰωάννου ἀφραῖ, ἰουλλίως." 1

Εἰς 16^{ον} φ. 218 ἀνάριθμα. Ἡ ἐκδόσις αὕτη ἔχει τὰς ἐξέκδοσθῆσιν:

- 1) ἐν ἀρχῇ ἐπαύτου μηνός ἐν δίσταχον τοῦ γεωργικοῦ καὶ καθ' ἡμέραν βίου.
- 2) φ. 204^β. "Κανὼν κατασκευαστικῶν καὶ παρακλητικῶν. ποίησις τοῦ ἀγιωτάτου μητροπολίτου φιλαδελφείας κυρίου Θεολόγου, καὶ ἀφραῖτων."
- 3) φ. 207^α. Πανοχάλιον ἐτῶν 50, αἰὸς τοῦ 1562-τοῦ σκοροδουλίου.
- 4) φ. 215^α. "Σύνταγμα ἐπιτελεσθῆναι καὶ ἐφρέων κανόνων καὶ καὶ ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων καὶ ἀγίων πατέρων περὶ τῶν τεσσαρακοσίων καὶ νηοσιῶν τοῦ ἰησαιοῦ καὶ τῶν δ' ἑνοσίχων ἐκδόσις ἔχει, ὡς ἔστιν ἐν τῷ ἀφραῖ καὶ οὐκ ἐστὶν παρὰ Ἰακωβίου ἐφρέως σκοροδουλίου κρητός, τοῦ ἐπιτελεχομένου βαρβαρῶν." 3

"ὠρολόγιον - Τὸ παρὸν ὠρολόγιον ἐτυπώθη ἐν Ἑνετίαις παρὰ Ἰωάννου τοῦ Λεοκίμου ἀναλώματα μὲν τοῖς αὐτοῦ ἐπιμελείᾳ δὲ καὶ ἐπιδιορθώσεως Ἰωάννου ἐφρέως τοῦ Ναθαναήλου. Ἐτετι τὸ αἰὸς καὶ ἐνοσίρχου οἰκονομίας ἀφραῖ."
Εἰς 16^{ον} φ. 252 ἀνάριθμα μετὰ πανοχαλίου 1579-1615. 5

"ὠρολόγιον". ἐν τέλει: "Ἐνετίησι παρὰ Χριστοφόρου καὶ Ζανέτω ἀφραῖ."
Εἰς 16^{ον} μικρ. φ. 416 μετὰ πανοχαλίου. 6

Μετὰ τοὺς ὁμογενεῖς ἐναλλαγὰς ἔχομεν ἡ Ἰταλοῦ ἐκδόσις καὶ οἰκονομία πάντως δεῖται, ἵνα διατηρῶνται ἀσφαλμένως τὰ ὠρολόγια, ὡς ὁ πτωχὸς Ριχένιος (ἢ Ριπαινός καὶ Ριπαινός) ἰδιαίτως ἀνανη ἐκδόσις καὶ τὴν παρακλητικὴν καὶ τὸν Ὀκτώηχον (1581, 1584). Τὸ ἐπιτελεσθῆναι ἔτος ἐξέδοτο τὸ

"ὠρολόγιον - ἐτυπώθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ τιμιωτάτου καὶ Ἰωάννου τοῦ βασιλοῦ, τοῦ ριχενίου τοῖς ἀναλώμασι τοῖς αὐτοῦ. Ἐτετι τὸ αἰὸς καὶ ἐνοσίρχου οἰκονομίας, τοῦ καὶ ἡμεῶν Ἰωάννου ἀφραῖ." 7

Εἰς 16^{ον} φ. 4 ἐκτος ἀριθμοῦ καὶ σὺν ἡριθμημένα.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἶδε τὸ φῶς διὰ τοῦ τύπου καὶ τὸ ἐν ἡριόπῳν ἐξάμετρον "κομματοτυπῆς"

1 ὁ Σπινέλλος, ὃν εἶδομεν καὶ ἀνωτέρω ἦν ὀνομασματολόγος ἢ χαρακτηριστικῶς ἐνετ. δημοκράτης, οὐ μόνον δὲ τυπογράφος ἀλλὰ καὶ ἡ διορθωτικῆς καὶ ἰδιαίτης δουλειᾶς ἐξέδοτο τοῦ Μαρκίου καὶ 1548 καὶ ἄ. 2 Leg. I, σ. 319. 3 ἦν καλλιγράφος (βλ. Μεγερ ἐν δ' ἀντι. σ. 85-6, Ἑλληνισμ. 306, Ζάδαν 181 καὶ Legrand I, σ. 315). 4 ὁ Λεοκίμος ἰδιαίτης δουλειᾶς ἐξέδοτο τὸν Ὀκτώηχον καὶ τρεῖς ἄλλοις 1565 τὸ ἐπιτελεσθῆναι 1568, τὸ τυπικὸν 1574 καὶ λειτουργικὸν 1574. 5 Leg. II, 24. περὶ Ναθαναήλου εἶδε κατωτέρω. αὐτὸς ἦν οὐ μόνον διορθωτικῆς (ἀν ἐπιτελεσθῆσιν καὶ αὐτὸν ἐπιτελεσθῆσιν), ἀλλὰ καὶ ἐκδόσις τοῦ ἰουλλίου 1658. 6 Leg. II, 30 ὁ Ζανέτος ἢ Ζανέτος ἐπὶ τῆς ἀφραῖς δουλειᾶς ἐπὶ ἐκδόσιν καὶ ἐπὶ τῆς βιβλίου καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ Πέτρος καὶ Ἀλεξίος Ζανέτοι. 7 Leg. αὐτ.

μεταβληθέν ὠρολόγιον ἱωάννου Κρητῆος φραγκίσκου Πόρτου τῆς 1581 ἐν Βασι-
λειᾷ. (ἐς 16^{ον} φ. 320 ἀνάριθμα) ¹. Αὐτοῦ χρονολογίας φέρει τὸ ἔξῃ:

"ὠρολόγιον - ἔγει ἀπὸ τῆς ἐνοσάρχου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμεῶν Ἰω-
άννου ἀφ' αὐτοῦ"

ἐν τέλει: "Οὗτοι. ἐτυπωθή ἐν Βενετίαις ἐν τῷ σημείῳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ
τῆς μακαρίας καὶ ἀειπαρθένου Θεοῦ Μαρίας παρὰ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Λι-
πράντου², ὁποῦρ ἐστὶν ἐκ τῶν χαρακτῆρος τοῦ ἰδίου τῶν σπινέκων, ἀναλώμα-
σι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ἐπιμελεία δὲ καὶ ἐπιδιορθώσει Γρηγορίου τοῦ Μαλοξέ³.

ἔγει ἀπὸ τῆς ἐνοσάρχου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμεῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφ' αὐτοῦ." ⁴

ἐς 16^{ον} φ. 436. ὅλλ' ἔχομεν τῶ 1584 καὶ ἔκδοσιν ἐν ἧ οὐδὲν ὄνομα
ἀναφέρεται πλὴν τοῦ τυπογράφου:

ὠρολόγιον - τὸ παρὸν βιβλίον ἐτυπώθη ἐνετίησιν, ἐκ τῶν ἰωάννου
τοῦ Κουνάδου. ἔγει ἀπὸ τῆς ἐνοσάρχου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σω-
τῆρος ἡμεῶν Ἰωάννου ἀφ' αὐτοῦ." ⁵

ἐς 16^{ον} φ. 232 ἀνάριθμα.

Κατὰ ταῦτα ἐν τῇ 16^ῃ ἑκατονταετηρίδι ἔχομεν 18 ὅλας ἐκδόσεις
γνωσθῆς μέχρι σήμερον κατὰ τὰ ἔτη 1509, 1520, 1523 δις, 1524 δις, 1535,
1545, 1546, 1549, 1552, 1563, 1574, 1580, 1580, 1581 δις, 1584 δις, ὅσοι
εἶναι παρασημασθέν φαινόμενον, εἰάν ληφθῇ ἰσὺ ὅσιν, ὅτι ἡ κα-
τανάλωσις δὲ ἐγένετο ἐς τὴν χώραν, ὅπου τὸ βιβλίον ἐξεδίδετο.
Τούτο αἰουδακνυε ὅτι τὸ δημοτικὸν αἰόδημα εὐρίσκειτο ἐς
τῶν ἡμεῶν μετὰ τὴν ἀλωσιν αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα ἔχομεν τὰς ἑξῆς ἐκδόσεις:

"ὠρολόγιον - ἔγει ἀπὸ τῆς ἐνοσάρχου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμεῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφ' αὐτοῦ φ. Α. Ρ." (Ἰωάννης ἀντωνίου Πινέλλος).

ἐς 16^{ον} φ. 384 ἀνάριθμα ⁶. Ἡ ἐκδοσις αὕτη ἀποκαρκεκτικῶς ἐωαννη-
φάνη τῶ 1687. "ἔγει ἀπὸ τῆς ἐνοσάρχου οἰκονομίας... ἀφ' αὐτοῦ" ἐς 16^{ον} φ. 384 ⁷.

¹ Λεγρ. I, σ. 31 ² Οὗτος ληλαε καὶ ἀλιπαρῆς, ὅσος ἦν καὶ χορηγὸς καὶ διορθε-
τικὸς ἐκδοτὸς τὸν Ἰούνιον 1592 κατὰ Μάϊον 1593. ³ Οὗτος ἦν συγγενὴς τοῦ Ν.
Μαλοξοῦ χρησιμεύων ἐς διορθετικὴν ἐν Βενετία ἐς τὰ μετὰ. ⁴ Λεγρ. II,
σ. 44. αὐτοῦ χρονολογία μὴ τοποχρ. παρόμοια, ἐξηγηταί ὅτι ἤρξατο ἡ
ἐκδόσις τῶ 1584 καὶ ἔληξε τῶ 1586. ⁵ Λεγρ. II Συμφρ. σ. 215. ⁶ Λεγρ. XVII αἰ-
ῶνος τέρμ. I, σ. 16. Περὶ τοῦ ἀντωνίου Πινέλλου γράφομεν ἐς τὰ παρὶ ἐρμολογίας
ὅτι ἦν ἐς τῶν σπουδαιοτέρων ἐκδοτῶν ἐκκλησι. Βελγίων ἐν Βενετία ἐπιρμίαν ὅσον
παντοκρονιατίαν. ⁷ Λεγρ. XVII, I, σ. 47.
(αὐτοῦ)

Ἐφεξὸν ἀναφέρεται εἰς ἐκδόσεις καὶ διορθώσεις ἰερομοναχικοῦ θεοφύλακτος τοῦ τζανφουριάρου, ὡς π.χ. κ. 10:

"ὠρολόγιον - ἄρι μετατυπωδὲν καὶ διορθωδὲν παρὰ Δεσφύλακτου ἱερομοναχικοῦ τοῦ τζανφουριάρου, μετὰ ἱεροδότης πασχαλίω ἐτιῶν κη' καὶ συνταγματικοῦ τενός παρ' ἐπινοῦν τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ εἰς κοινήν γλώσσαν μετενεχθέντος, παρὰ τοῦ λογιωτάτου ἐν ἱερομοναχίαις κυρίου Νικηφόρου τοῦ πασχαλέως. (σηρὶνὶλεγιό, ἐνετίηου παρ' Ἰωάννη Πέρω καὶ Πινέλλω. καὶ ἀλλῶν)." 3

εἰς 16^{ον} σ. 752. (ἑστ. XVII αἰῶνος I, σ. 304. Οὐὼ καὶ ἐτὶ 1635, σ. 746 αὐτ. 362. καὶ ἐτὶ 1644, σ. 744, ὁλ. σ. 466.) Πασχαλέως οὗτος καὶ 1622 εἶχεν ἐκτυπώσει ἴδιον ἐν Βενετία συγγραμμά "ἐκπεριδιοντιστὶ τοῦ μωσσηρίου καὶ μετανοίας καὶ ἐν τῇ Τριωδίῳ τοῦ 1620 λέγει "βασιλεῖς τοῦ ἰωαννινοῦ καὶ σοφωτάτου μητροπολίτου φιλαδέλφειας κυρίου Δεοφάνους". Ἡμεῖς παρ' ἐπινοῦν καὶ μεταφράσει αὐτῆ τοῦ Πασχαλέως ἐπισημειώθη καὶ ἐν τῷ ἐπισημειωθέντος ἐτους ἐπισημειώθη καὶ 1670. οὗτος φέρεται διορθωτὴς εἰς ἐκδόσεις τῶν ἐτῶν 1620-1676. ἀλλ' εἰς τὴν ἐκδόσιν τοῦ 1663 δὲν γνωρίζομεν διαρὶ ἀνεκαταστάθη:

"ὠρολόγιον νεωσιῦ μετατυπωδὲν καὶ διορθωδὲν παρὰ Γρηγορίου ἱερομοναχικοῦ Βλάχου μετὰ πασχαλίω ἐτιῶν λζ' καὶ συνταγματικοῦ τενός παρ' ἐπινοῦν τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ εἰς κοινήν γλώσσαν μετενεχθέντος παρὰ τοῦ λογιωτάτου ἐν ἱερομοναχίαις κυρίου Νικηφόρου τοῦ Πασχαλέως. ἐνετίηου παρὰ Ὀροῖνω ἀλβιτζή(σι) ἀλλῶν." εἰς 16^{ον} μικρ. σ. 720. 4

ἀλλὰ προσέθετα εὐρίσκόμενα εἰς τὴν ἐκδόσιν ἐκδόσαν 16^{ον} "ὠρολόγιον νεωσιῦ μετατυπωδὲν καὶ διορθωδὲν παρὰ τοῦ λογιωτάτου ἐν ἱερομοναχίαις κυρίου Ὀροῖνου Καλούδη τοῦ κρητός μετὰ πασχαλίω ἐτιῶν λζ' καὶ συνταγματικοῦ... περὶ ἐπινοῦν... τοῦ πασχαλέως. παρὰ Ὀροῖνω ἀλβιτζή. ἀλλῶν." εἰς 16^{ον} μικρ. σ. 753. 5. ἐκδόσιν φαίνεται ὁ ἀρσένιος Καλούδης εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ προσκνηταρίου τῶν ἐπινοῦν, ὅτι παρὰ καὶ δευτέραν ἐκδόσιν 6 φέρει ὡς χρόνον συγγραφῆς 1512-1520 ἀφαιραθέντας ἐπὶ αἰῶνος ὡς ὄχιον καὶ ἐν τῷδε τοῦ ὠρολογίου γίνεται. περιεργός διορθώσας τὸ

"ὠρολόγιον νεωσιῦ μετατυπωδὲν καὶ διορθωδὲν παρὰ τοῦ σοφ. (σι) καὶ παναμβροσίου ἀββά. τοῦ Γραδενίηου, βιβλιοφύλακτος τοῦ ἀγίου Μάρκου μετὰ πασχαλίω ἐτιῶν λδ' καὶ τοῦ συνταγματικοῦ... ἐνετίηου ἀλλῶν παρὰ Νικολάω καὶ Γλυκεῖ καὶ Ἰωάννην." 7

1 Ἡμεῖς τοῦ Ἰωάννου φουριάρου, διὰ τὴν ἐπινοῦν τὴν ἡμερῶν αὐτοῦ καταμῆν. ὑπάρξεν εἰς ἀλείψαν ὄλην εἰς ἀλείψαν ἐκδόσιν διορθωτὴς παρὰ τοῖς Πινέλλοις, τοῖς Πινέλλοις καὶ ἄλλοις. ὁ δὲ ἐπινοῦν τζανφουριάρου ἴσως ἀπὸ ἀδελφός αὐτοῦ ἐξέδοτο καὶ 1626 καὶ "Μετανοίας". 2 αἰεὶ τῶν τυπογραφημάτων τοῦ τίτλου διορθωδὲν καὶ τζανφουριάρου καὶ λογιωτάτου ἀπὸ ἀλλοῦ οὗτος. 3 Ὁ ἐπινοῦν Βλάχος, ἐπινοῦν διορθωτὴς καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1667 ὁμοίως καὶ ὄλα (βλ. ἑστ. βιβλιοφ. Ἰονίου I, σ. 57) εἰς 16^{ον} σ. 735. 4 ἑστ. αὐτ. σ. 56. 5 αὐτ. σ. 66. 6 Ὁ ἐκδόσιν Γερμανὸς Μαυρομυριάτης, ὁ γνωστός ἀμφιτριτικός μητροπολίτης σχολάζων τῶν γραφῶν "χειρογραφεῖ τῶν τοιοῦτων ἐκδοθέντων" (ἐν ἀλεξανδρείᾳ 1879), ἀλλ' ἐμὲ ἔχω εἰς τὴν ἐν Λαύρα βιβλιοθήκῃ μου πρῶτον ἐκδόσιν γνωστὴν οὐλοῦ συγγραφεῖ 7 ἐν ὀπίθ. σ. 66.

«τί κλιῖσαι κὴ ἀντιγῶ ἐκδόσεων κατ' ἔδος ἔχουσι ἐν τῇ εἰδικῇ
 λίδι τῆ λέξιν "εἰμετρία κὴ εἰσοδιόρδύσει".¹ Ματαίως ἠδὲ κεν ἀναζητήσεται
 τὴ τὸς οὐλοὺ ἀναγγελλόμενας διορδύσεις. Μισαμνοδίφης ἐν τοῖς πατριάρχαι-
 οῖς κὴ ταῖς μοναῖς τοῦ ἁγίου πολλὰς ἐκλυτορῶντων τούτων ἐκδόσεων ἀναφυλλί-
 σαις (δὲν ἰοισκῶν ἡ ἐμεκείνησεν· ἄλλως δὲ ἀφοστῆρ παραδείγματα) εὐλοὺ ἀ-
 ποφαίνεται: "Μελετήσατε τὰς εἰσοχρησόμενας διορδύσεις πάντων κὴ ἐκ-
 κληποταστικῶν τούτων βιβλίων κὴ δελεεῖ ἰδεῖ, ὅτι οἱ σελοικεσμοὶ κὴ αἱ ἀμα-
 διὰν ἀναγγέλλουσαι γραφαὶ μῖνουσιν αἱ αὐταί, κὴ κενὸς παρὰ ῥομαί-
 κῶν γραφῶν κὴ κωδίκων, οἷς ἐκαστομιοωρήσαν οἱ ἱερῶτοι ἐκδοῖται. Τὸ
 κείμενον ἐφαίνεται εἰς αὐτοῖς δεύγραφοι, διὰ τοῦτο ἐφασθῶντο - πιδανῶν -
 εἰσεχειρῆσαι τῆ τοῦ ἰοισκῶτος ἰωαννορδύσει, τῆ τοῦ διαφδαρέντος ἀπο-
 παρασάσει".² Παρὰ ταῦτα γενικῶς πανδορρολογεῖται εἰτε αἱ τῆ Βενετίας ἐκ-
 δόσεις οὐδὲ συγκρίνονται κὴ ὡρὸς τὰς ἐξ ἀμελείας κὴ ἀδαφορίας παρὰ ῥομαί-
 κῶν κὴ ἀθηναῖων ἐκδόσεων κὴ δὴ τοῦ λαλεβέρου. Ὡς πρὸς τοὺς κἀρτην κὴ
 τῆς καλλιτεχνικῆν ἐν γένει ἐργασίαν αἱ τῆ Βενετίας ἐκδόσεις εἶναι ἀσυ-
 ντηρόντιστοι. Ἄσκη ἰσομονῶμεν δὲ ὅτι ταῦτα συνέβαινον ἐν ξένη κίερα κὴ ὁ-
 σθου οἱ ἐγγράμματοι Ἕλλητες ἐμετροῖντο εἰς τὰ δάκτυλα, κὴ ἡ τεισογραφικὴ τέχνη ἦν
 εἰσεῖ ἐν τοῖς παρὰ ῥομαίοις. ἐν τοσοῦτω λάβει οἱ ἐκδοῖται μινναῖον ἰοισκῶν κὴ παρὰ ῥο-
 μαίους ὡρὸς ἐκδοσῶν τῶν ἀθηναῖων κὴ εἰσε παραδείγματα τὸ μινναῖον τοῦ Σεκμυβίτ
 ὁσθου τὰ ἐν ἀρχῇ ἐκδοσῶν τρωσῶν κεφαλαῖα ἐφῆρκα γράμματα εἶναι ἐφῆρκα
 εἰσε τῶν μελανῶν σερῶν (βλ. χριστοσγῆων κὴ διαφανῶν). Τοιαῦτων κενόρρομδῆ
 ἀκαλαμοθησίαν οἰδαμοῦ δὲ ἀναντήσηται εἰς τὰς ἰοισκῶν ἐκδόσεις. Ὡς ὡρὸς τῶν διορ-
 δύσεων κὴ τῶν κριτικῶν τῶν κειμένων ἱερῶτοι ἐπίσησαν τὸν νοῦν οἱ ἀφορῶνται κὴ κρι-
 μιννα ἐξαπολοῦθητικῶς κεισογράφους μινναῖοις. Ὁ Βαρδολεμαῖος, ἀδελφὸς τῆς μισκῆ
 Κοσιλομυοσίς ἐκλυῖ ἐλαχίστων τῶ κἀρτῶ ἐκάντω ἀγορῶν τῶν λογιῶν ἐσπέφῆτο τὰς
 παρατηρήσεις κὴ ἐργασίας τῶν μοναχῶν τὰ φέρῶ εἰς φῆρ κὴ ὡρῶν τὰς γιορῶν ἐσ-
 τῶν κῶσμον ὅτι ὁσθαι αἱ ἱερῶται ἐκδοῖται ὁσθαι κὴ τὰ κεισογραφα ἔχουσι καλλιτέρας.
 ἀλλ' ὡς τῶν ἐκδοσῶν τοῦ ὡρολογίου ἠεχλήθη μάλλον κὴ τὸ ὡπικῶν μέρος, κὴ μαρτυρῶσαι ἀπρὸ ῥομαίους.

¹ Ἡ τοῦ ἐκδοσῶν τοῦ 1578 "εἰμετρία Νικηφόρου ἱερομναῖου κῶν ἐσθ
 ἐκ τρικῶν κὴ εἰσερῶν τοῦ οἰκοκρῶνικου πατριάρχου ἱερομναῖου" ἀνογράμωσῶν
 δὲ εἰσοδιόρδύσει ἀναγκαστῶν ἐκ τῶν ἐργῶν ἐκδοσῶν κὴ ἐν ἄλλοις" κὴ ἰοῦ 1555
² βλ. Μ. Γεῶν τὸ ἐν τῇ ἐκκλη. ἀληθείᾳ ἐτὸς ΛΑ, 1901, σ. 286ε. ἀρθρὸν
 "διορδύσεις ἀναγγελλόμεναι ἀλλὰ μὴ γένόμεναι". ὁσθαι ἀφορῶνται κὴ
 ἐφῆρκα τοῦ ὡρολογίου ἐκδοῖται.

Εἰς ἰσθμὸς τῶ σπήρια τὸ πακούμενον ἐνταῦθα 16^α τὰ ὠρολόγια τοῦ και-
 ροῦ δὲν ἦσαν θεβαίως ὅσῳ τὰ σιγρεῶ τυπα κτὴ κλάσσηκῶ συγγραφίαν
 τελευτίας (Τεμβρη) ἀλλ' ὀλίγον αλατύτερα ἐμὴ ἢ ἐξήμεκίστερα.
 εἰσομένης καὶ ἀκρίβειαν δὲσὸν τὰ σημειωθῶσιν εἰς 12^{οῦ} σπήριατος (ἀν-
 ἰσῆρχε καδτερωμένον) καὶ οὐκί 8^{οῦ} ὡς γράφει ὁ Λεφρανδ (σημειω-
 τέσων ὅτε εἰς ἐκείσῳσιν τοῦ σπήριατος οἱ Γαλάται ἐν γίνε θεβιογράφοι
 διαφερουσιν ἡρῶν). Τότε ἀνεφάνησαν ἐν τούτοις καὶ αἱ "Ξενοφῶν" ὡς
 εἰσοκράτησιν ἐπὶετα τὰ λέμεται αἱ ἐν μνηρόν σπήρια ἐκδιδόρμεναι
 εἰσοτομαί. ἀλλ' ἐν ἀρχῇ δὲν εἶχεν εἰσοεε καδτερωθῆ ὁ ὄρος οὐλοσβῶσῳ
 νῦν ἀπικατεσιάδη ὑπό του "ἐγκόλπιον;" ἀλλ' ἄλλοι ἄλλῳ εἰσῶν-
 ζον τὰ τοιαῦτα, ὅσῳ ἦσαν τὰ Νάδμεσῳ κτὴ ὠοκῶν, ὡς π.χ.

" ὠρολογόπουλον εἰσοδιορδῶσε Δεοφυλάκτου ἱερομονάχου τοῦ Τσα-
 φουρνάρου. (ση μνηνι legio. ἐνετιήσων παρὰ Ἰωάννη Πέτρω τῷ Πινέκῳ
 ἀχλε!"

εἰς 32^{οῦ} φ. 192 ἀναρίθμα¹. Τούτο ἐξεδόθη καὶ αὐθῆλυδ 1644 κα φ. 200²
 περὶ τῶ "ὠρολογόπουλον ἦν κατὰ τῶσῳ ὅσῳ ἢ μετὰ ταῦτα

" Σύνοψις εἰσῶ περιέχουσα ἀποκοιυδίας κα εὐχὰς ἐκὰσῳ χριστιανῶ προ-
 σηκούσας κα ἄλλα ὠφέλιμα, εἰσομεκῶ διορδῶθεῖσα κα κροσθῆκη νέων ποικα-
 λῶν εἰσοαξηθῶσα. Βενετία, ἐν τοῦ τυπογραφίου ὁ "φοῖνιξ" 1871³.
 εἰς 32^{οῦ} σ. 590. Τούτοσος καὶ ἐν τοῦ πατριαρχικῶ τυπογραφίῳ ὁ "Ἐρῆς
 Συνέκδημος", ὅσῳ λαμωρός ὄρος δὲν ἐκπεράλθῳσιν. εἰς τὸ τυπογρα-
 φεῖον τοῦ Νικολάου Πλουκῆ ἐξεδόθησαν τῶ 1830 κα αἱ "Ἐκλογαί" βιβλίον
 περιέχον τὸν ἀκῶδιστον ὕμνον κα ἄλλῳ τινὰς ἀποκοιυδίας κα εὐχὰς ἀ-
 ναγκαῖας παντὶ χριστιανῶ μετὰ κα τῶ ἐξηγήσῳσιν αὐτῶν εἰς ἀπλῆν ρω-
 ραῖκῶν φράσιν" αἰτένῳ εἰσοπλάγησαν "ἐν ὠοκῶ τῶ παρὰ τοῖσῳ φρω-
 τῶσῳσιν σφαλεράτῳ μεθ' ὅσῳ ὁσόντε εἰσομεκῶσῳ"

ἀλλὰ κα μετὰ ταῦτα, καίτοι σενήδῳ τὰ ὠρολόγια ἐκδιδόσῳσιν σιγρεῶ-
 ὅσῳ, δὲν ἐπῶσῳσιν αἱ κροσθῆκαὶ ὅσῳ κα ἡν ἐκδῶσῳσιν τοῦ 1877 σ. 592

" Στίχοι τινος ἐναρέτου ἀνδρός λιανῶ δαυριάσοιοι (ἀηδεῖς) κα ψυχωφῶσῳσῳ
 πρῶσῳσῳ ἀμῶμητον Δεοτόκον καδ' ἐκὰσῳσῳ εἰσοφανοῦρμενοι ἐν κατανύξῳ
 ... ἐτυιωθῶσῳσῳ νῦν φρῶσῳσῳ φροτροσῳ κα σῳσῳσῳ τῶ πανοσῳσῳτῶτου κλοσῳ
 τῶτου ἀγίου φροτροσῳσῳ κέλλου κηρῳσῳ Μάκδαίου τοῦ Κρητός"

¹ Λεφρ. XVII αἰῶνος, I, σ. 326. ² αὐτ. σ. 466. εἶναι περιέρχον ὅτε ἐν ἄλλῳσῳ τοῦ
 το ἀναῶσῳσῳ φέρει τὸ: "παρὰ Ἰωάννη Βυτῶρο τῷ Σαβῶνῳ".

Ἐρολόγιον τὸ μίγα περιέχον ἄσασαν τὴν ἀνήκουσαν ἀντὶ ἀκολουθίαν κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἑξουρέτως τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ ἐξαγώνων μετασχημάτων, δι' ὁδοδὴν καὶ εἰς ἴδια μέρη διακερδῶν ὑπὸ Βαρδολεμαίου Κοιτλουμουσιανοῦ τοῦ ἡμεβρίου, ὑφ' οὗ προσετίθη καὶ σύντομος ἱστορία κασιῶν τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου ἔνιαυτοῦ καὶ καλλιῶν τῶν τοῦ μετολοχίου ἁγίων, εἰς δὲ τὴν ἀκτὴν τούτου ἐπιδόσων ἀναθεωρηδὴν ὑπὸ τοῦ ἀλλοῦ καὶ πλουμοδεῖ

ΕΙΔΗΣΙΣ

δι' ἐνός ἀλφαβητικῶν πίνακος τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ βιβλίῳ ὀνομασίᾳ ἀναγερομένη ἁγίων. Ἐπιδόσις ὁδοδὴν ἐν Βενετία, 1857 ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας τοῦ φοιτητοῦ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ

3

φ. 1-20

Επειδὴ εἰς τὴν παρούσαν ἔκδοσιν τοῦ Ἐρολοχίου ἔργον μελαβολαί τινες καὶ μεταρρυθμίσεις, ἵσως δὲν δελεε φανῆ σφριπτή ἢ εἰς τὸ κοινὸν γνωστοποιήσιν τούτων.

Ἐν πρώτοις, ὅσα τῆς ἱερᾶς ταύτης Βίβλου ἀνάγονται εἰς προσευχὴν, διηρεθισαν εἰς ἴδια γενιυὰ μέρη, τῶν ὁσίων τὸ πρῶτον περιέχει τὴν ἡμεροβνύτιον Ἐκκλησιᾶν ἀπὸ τοῦ Μεσονυκτιοῦ εἰς τὸ ἑσπέρδιον. **Τὸ Δευτερον σφριλαμιτάνα** τὰ Ἐσπέρδιμα καὶ Κοιτάμα τοῦ Μετολοχίου, ~~καὶ~~ ἐν ταῖς ἑφεζῆς καὶ τοῦ ἱεροδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, καὶ ὅσα, εἴτε ἐν ταῖς Κυριακαῖς, εἴτε ἐν ταῖς ἡοισαῖς, καὶ μὴ ἑορτασίμοις ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος φάλλοντα. **Τὸ δὲ Τρίτον μέρος ἀσφελίζουσι** αἱ τρεῖς Ἐκκλησιᾶς: τοῦ Ἀναδισοῦ Ἑμνου, τῶν δύο Παφαιτητικῶν κανόνων, καὶ τῆς δείας Μεταλήσεως· οἱ τρεῖς ἑμετήρια κανόνες: ὁ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ καὶ εἰς τὸν ἄγγελον, τὸν φύλαμα τῆς τοῦ ἀνθρώπου Ἰωῆς, καὶ ὁ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, καὶ εἰς ὅσων, οἱ εἰς τὸν ἱεμεν Σιωφρόν εἰσοιθεσκαρε δῖμοι μετὰ τοῦ κανόνος αὐτῶν. **Εἰς τὸ δ' μέρος μετεσεινῆσαν** εἰς τὸ σαφέστερον ὁδοδαῖ ἱερομαῖ ἑρμηνεῖαι, φυλαλλομένης τῆς ἐννοίας αὐτῶν. Προσετέθη, σελ. 69. τοῦ Ἀλχιστον διὰ τοὺς ἀρχαίους ἐπὶ τὰ ἑκκλησιαστικὰ, ὁδοδαῖ ἡδοζολογία, καδὲς ἐν ταῖς μὴ ἑορτασίμοις ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος ἀναγινώσμεται, ἀπὸ ἀσφρυχὴν τῆς συγχύσεως ἐμεῖνης τοῦ, λέγε εἰς τοῦ... καὶ ὡδιν, ὑδὲρβηδι εἰς τὸ... εἰς τῆλους· ἐνῶ οὐδὲ τὸ τῆλος αὐτὸ εὑρισμελο γεγραμμένον. Ἐφηρέθη ἐξ ἐναντίας ἢ ἐν τῷ τῆλει τοῦ ἑσπέρδιου κειμένη καὶ εἰς μὲν τὴν Διακαινήσιμον ἑβδομάδα διατελαγμένη εὐχή: Ἐυδοχνητὸς εἰ. Δέσωδα παρτοφράτηρ, κηλ. σελ. 358. Ἐφηρέθη ἀπὸ τοῦ τοῦ καὶ ἀπὸ

τὸν Ἰριαδικὸν Ὕμνον: φῶς ἰλαρὸν... σελ. 723, ἡ ἀφορέα ἐπιγραφή αὐτοῦ: Ποίημα
 Σωφρονίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων· καὶ ὁ Μ. Βασιλεὺς, πρὸς αἰῶνας
 σχεδὸν ἀπογενεσιότερος τοῦ Σωφρονίου, ἀναφέρων τὸν Ὕμνον τοῦτον, λέγει αὐτόν
 καὶ ἐαυτοῦ ἀρχαιότερον· ἀντὶ δὲ Ὕμνου, ὀνομάζει αὐτόν, Ἐπιτύχμιον εὐχα-
 ριστίαν. Ὅθεν ὁ μὲν Ὕμνος ἐπιγράφη με' αὐτὰς τὰς λέξεις τοῦ δεῖου Πα-
 τρός· ὅσα δὲ οὗτος περὶ αὐτοῦ ἀναφέρει, ἐτέθησαν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἁγίου
 Σωφρονίου, σελ. 270. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τοῦ Μεσονυκτικοῦ κείνου σύντομος τις ἀπε-
 συχή, εὐδὲς μετὰ τὴν ἀσὶ τοῦ ὕπνου ἐξέγερσιν λεγομένη, ἀντικεῖ δὲ αὐτῆς ἴ-
 δεῖται τῆς ἁγίας Τριάδος ἡ εἰσὸς, ἡ μὲν ἀποσυχή αὐτῆ, ὡς ἀφοσιμὸν τῆς ὄλης
 ἁπολλουδίας, ἐπιγράφη οὕτω: Προσυχή ἀφοσιμαὶκή· καὶ ὡς δὲ τῆς εἰσόνος
 ἐπιγράφη τοῦ Δαυΐθιου ῥητόν, τοῦτ' ἐπὶ καίρου τῆς ἀποσυχῆς ἀναμνηνῆσιον.
 Τοιαῦτα ῥητὰ ὑπεγράφησαν καὶ εἰς τὰς ἐφεξῆς εἰσόνας, σχεῖον ἔχοντα ὀ-
 σοσοῦν ὡς τὰ ἐσόμενα. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Α' μέρους, εἰς τὸ ὁμοῖον
 μετέθησαν καὶ τὰ ἐπιλογητάρια ἐν τῷ οἰκίῳ αὐτῶν τοῦτω, σελ. 46. ἐπιτελω-
 σιμένα ὄντα ὡς ἔλεγον.

Εἰς δὲ τὸ Β' ἀπορηγουμένως ἐπιγράφησαν πάντα τὰ ἀπολυτίκια με' αὐτὴν
 ταύτην τὴν εἰδικὴν λέξιν, Ἀπολυτίμιον, ἀντὶ τῆς ἀφορέας ἐπιγραφῆς: Τρο-
 ωάριον, ὅσαρ' σημεῖνε γενικῶς πάν ἕδος Ὑ Τρωάριον. Προεπιγράφη ἔπει-
 τα εἰς πολλὰ τοῦ ἀρωλοῦσων ἐμῆνο Τρωάριον, ἢ ἄσσια, κατὰ τὸν ῥυθμὸν καὶ
 τὸ μέλος τοῦ ὁμοῖου ἐμελορηγήθησαν, καὶ τὰ ἐφ' ἃν ἐπιγράφεται. Προστέθη
 σολλαχοῦ ἡ λέξις: Εἴδους, ὅσα μὲν σημεῖνται ἢ περὶ τὸν ἀναγνώστην, γνώ-
 σιως ἢ μνήμης ἄξιον· ἐσομένως δὲ καὶ εἰς τὴν 11 Οὐλυμπρίου, καὶ 16 τοῦ Ἰου-
 λίου μηνός, ὡς μᾶλλον κατὰ τὴν ὁμοίαν, ἀπαρὰ τὴν ἀρχαίαν εἰσὶν λέξιν, Σχολλιον,
 ἀπὸς ὑπόμνησιν τοῦ ὡς τε δεῦ φάλλεσθαι τὴν ἁπολλουδία τῶν ἁγίων Πατε-
 ρων· καὶ ἐπειδὴ ἢ ἐν τῷ Ἰουλίῳ ἁπολλουδία τοῦτον φάλλεσθαι ἀπὸ τῆς 13 ἕως
 19 τοῦ αὐτοῦ μηνός, διὰ τοῦτο ἢ Εἴδους αὐτῆ μετέτεθη ἀπὸ τῆς 16 εἰς τὴν
 13 ἡμέραν, ἢ τις εἶναι τὸ ἀρχαῖον ὄριον τοῦ ἀπροσδιορισμοῦ. Ὅσα φθάσας εἰς τοῦ
 10 ὁ ἀναγνώστης, νὰ παρατηρῆ τὴν ἀμείωσις ἔχομένην κυριακήν, καὶ νὰ μὴ
 παραδράμῃ αὐτὴν ἐξ ἀγνοίας τυχόν, ἢ ἀλήθως. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον με-

τέλειον καὶ ἡ περὶ τῆς Κυριακῆς τῶν Προσαγορευῶν, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς Χριστοῦ Γεν-
νήσεως Εἰδήσεις εἰς τὴν 11 καὶ 18 τοῦ Δεσφινίου. Τελευταῖον, εἰς τὸ μέρος τοῦ
λογοποιήτου καὶ ἱστορίας σύντομος, οὐ μόνον τῶν Δεσφινίων καὶ Θεομητορι-
κῶν Ἐπιτομῶν τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡριστῶν τῶν τοῦ Μηνολογίου
ἁγίων ἑορταζομένων καὶ μὴ, εἰς ὠφέλιμον χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀ-
ναγιγνωσκόντων. Διὰ τὴν αὐτὴν ὠφέλειαν ἐτέλεσαν ἐν τῷ Μηνολογίῳ, καὶ
ὀνόματα ἁγίων ἡνῶν, μάθηλα σφοδρῶν καὶ ἱστοριογράφων, ὡς τὸ τοῦ Ἰω-
νᾶ, φερ' εὐδῶν, τοῦ Βαρονίχ, τοῦ Ἀνατολίου, Ἰωσήφ τοῦ Ἰμνογράφου,
καὶ ἄλλων, οἵτινες οὐδὲ ἱστοροῦσιν ἔχουσιν ἐν Μηναίοις, ἀλλ' ἀναφέ-
ρονται μόνον ἐν τῷ Συναξαριστῇ· ἡ ἱστορία ἕως αὐτῶν χρησιμεύει καὶ
εἰς ἓνα μὲν ἕνα ἕνα χριστιανόν, ἕξαιρέτως δὲ εἰς τὸν κληρὸν, ὡς ὡς γνῶ-
σιν καὶ ἐπιπέλαμον τοιοῦτων ἐπισημῶν ἀνδρῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Εὐ-
αγγελίας. Ἐρανίσθη δὲ τούτων πάντων ἡ ἱστορία εὐτε τῆς διασφραγῆς,
τῆς Εὐαγγελίας τῆς ἱστορίας, καὶ τῶν ἀμφιθεοτέρων καὶ δομωτέρων βιο-
γραφικῶν Λεξιμῶν, καὶ ἄλλων φιλολογικῶν βιβλίων.

Τὰ δὲ εἰς τὸ Γ' μέρος περιεχόμενα διελάχθησαν οὕτως, ὥστε τὰ ἑπιγρα-
φόμενα κοινῶς ὀνομασι, εἴτε ἱστοροῦσιν εἶναι, εἴτε κανόνες ἁπλοῦ, νὰ φυ-
λάττωσι καὶ ἐνλαῦδα τῆς κοινῆς αὐτῶν ἐπιγραφῆς τὴν συνέχειαν·
ἔσχατον δὲ πάντων ἐτέλεσαν οἱ εἰς τὸν ἴδιον Σλαβὸν εἰσοστέσσα-
ρες οἴμοι, ὡς νεώτερον αἰνῆμα. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἡριῶν τοῦ εὐρο-
λογίου μερῶν, τῶν περιεχόντων εἶναι ὅ,τι ἀναγελα εἰς ὠροσευχήν.

Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν καὶ ἄλλα ἡνᾶ, μέρος ὠροσευχῆς μὴ εὐδοῦντα, ὡς ἡ
Σύνοψις τῶν ἱερῶν κανόνων, τὰ τὸ Μηνολόγιον περιέχοντα Σηληφᾶ,
τὰ Πασχάλια, καδᾶς προσεὶ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως τοῦ ἁγίου Ἀ-
θανασίου, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, τὰ εἰς τὴν ἀρχὴν
τοῦ βιβλίου εὐρισκόμενα ἀπὸ τῶν, διὰ τοῦτο, μελατεθέντων καὶ αὐτῶν
εἰς τὸ τέλος, ἐπιγράψασαν τὰ πάντα κοινῶς ὀνομασι: Παράρτημα τοῦ
Ἐρολογίου. Ἀπὸ τῶν εἰρημένων Σηληφῶν, ὡς μικρὰν ἀφορε-
νοῦν τῶν τὴν ὠφέλειαν, ἐτέλεσαν εἰς τὸν ἀλφάβητικὸν πάντων τῶν ἐν τῇ

ἱερὰ ταύτη Βίβλω ὀνομασί ἀναφερομένων ἁγίων, ὡς εὐμοιολογῶν
εὐχῶν τῆς μνήμης ἑνὸς εὐάστου αὐτῶν.

αὐταί εἶναι αἱ μεταβολαὶ καὶ μεταρρυθμίσεις, αἱ εἰς τὴν σαροῦσαν εὐ-
δοσίαν τοῦ ἠρολογίου γενόμεναι. Τὴν δὲ αἰλίαν καὶ ἄδειαν τῆς ἀφαί-
ρέσεως δύο Εὐχῶν ἀπὸ τῆς δεξιᾶς Μεταλήψεως Ἀποστολῶν, καὶ
ἑνὸν κανόνων ἀπὸ τῆς εἰρημένης Σύνοψιν αὐτῶν, μανθάνει ὁ
ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἐσομένης τοῦ εὐδῶλου ἐπιστολῆς, καὶ τῆς
εἰς αὐτὴν Πατριαρχικῆς ἀποκρισεως ἥτις, δι' ἐπίτηδες γεγραμμέ-
νου φυλλαδίου, ^{προσδιώρισεν ὀνομασί καὶ μετ' ἐκχρησιαστικῶν ταύτων} ἀφῆγγε, καὶ τῶν ἀφαιρέσθησαν τὸν
ἀριθμὸν, καὶ τῶν ἀναλυσωδησομένων τὴν τάξιν καὶ διόρδω-
σιν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΕ ΔΕΣΠΟΤΑ

Ἐμφανιζόμενος διὰ τοῦ σαρόντος μου ἔμφορσεν τῆς ὙΜΕΤΡΑΣ σαρκίβα-
στοῦ καὶ ὡροσυννητῆς μοι ΠΑΓΙΟΤΗΤΟΣ, ὡροσυννητῆς μὲν ὡροσυννητῆς
τὴν εἰς ἐδάφους ταπεινῆς μοι ὡροσυννητῆς κατὰ τὸ ἀσφαλίτηλον χρέος· ἐσομένης δέ,
λαμβάνων δάρξος ὑψιόν, ὡς κένον τῆς Ανατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας γνήσιον,
ἀναφέρω τὰ ἑξῆς:

Ἐνωσγράφος τις τῶν ἐν ταῦδα, Φραγκίσκος Ἀνδρεῶλος καλούμενος, ὃς τις,
ὡρο δύο ἐτῶν καὶ ἐσέμεινα, ἤρχισεν νὰ εὐδίδῃ εἰς τὴν Ἐνωσγραφίαν τοῦ μεταξὺ
ἄλλων Ἑλληνικῶν βιβλίων, καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικῆν, ὡς τὴν Οὐλῶνχον, τὸ ψαλτῆ-
ριον, τὸν Ἀπόστολον, καὶ μετὰ νὰ εὐδῶσῃ καὶ τὸ λεγόμενον Ἐρολογίον τοῦ Νέ-
χα, μοι ἐσρόβαλε τὴν Ἐνωσγραφικὴν τοῦτου διόρδωσιν. Κρίναν ἐγὼ τὸ ἔργον
τοῦτο ἱερὸν, καὶ τῶν τοῦ ἱεροῦ κατὰ λόγου μᾶλλον οὐκ εἶον, ἐσίνευσαν εὐχαριστικῶν

εἰς τὸ ἀρόβλημα καὶ εὐδὺς μετ' ἡν ἔναρξιν τοῦ ἴωου, ἤρχισα νὰ διερχομαι τὴν
 ταύτην ἐσωμετῶς, ὡρα βάλων τοὺς μὲν **Ψαλμοὺς** τῆς ἡμερονυμίου ἀποστολῆς
 αὐτῆς μετὰ τὰς ἀκριβεστέρας εὐδόσεις τῆς αἰταιᾶς Γραφῆς· τὰ δὲ τοῦ Μνηρολογίου
 Τρωάρια, καὶ ὅσα ἐξεζητῆς, μετὰ ἄλλα ὁμοια αἰταιολογῶν, καὶ μάλιστα διωρ-
 δωμένων.

Φθάσας δὲ ἡδὴ καὶ εἰς τὴν περὶ τὰ ἱεῖλη τῆς ἐπιβίου ἀποστολεδεμένην Σύνοδον
 Κανόνων ἱνῶν, ἱερῶν, καὶ ἀναγνῶν αὐτοὺς μετὰ σιέφους, εὐφρίσομαι εἰς μέ-
 γαν διαταχμὸν, ἂν ἐξ ἀνάγκης ὡρέσῃ νὰ ἀναλυωδῶ καὶ εἰς τὴν ἀποδοῦσαι
 εὐδοσίαν πάντες ἀπαρῆλαυτος, ἢ ἱνῆς μόνων ἐξ αὐτῶν καὶ εὐλοχῆν· ἢ,
 τὸ ἐνανθῶν, νὰ λείψωσι διόλου, καδὺς ἐλλείωσαι καὶ εἰς τὰς ἀρχαιοτέρας τοῦ
 1777 ἔτους εὐδόσεις τῶν **Ἐρολογίων**. Καὶ ὅτι οἰμὲν τὰς νηοτείας καὶ κα-
 τὰς αὐτοβλεῶντες, ἐνῶ ἀναφέρουσι ὡρα γματα, εἰς πάντας σχεδὸν ἡδὴ
 γνωστά, εἶναι καὶ ἀσύμφωνοι ἱνῆς καὶ ὡρὸς ἀλλήλων, καὶ ὡρὸς τῆς νῦν ἐπι-
 κρατοῦσαν τῆς ἀγίας ἡμῶν Ευμητοίας συνήθειαν· ὡς ἡ εἰ τοῦ Τρωαίου Νι-
 κηφόρου τοῦ πατριάρχου γνώμη, αὐτῶν αὐτοβλεῶν τοῦ Βαλοαμῶνος, καὶ τῆς
 ἐν Γάγγρα ὁ δέματος ἔναυτος τῶν ὁμοίων ἢ μὲν λέγει μετὰ δισιν τῆς τοῦ Ἀυ-
 γούστον νηοτείας· ὁ δὲ ἀποροδιορίστος καδὺς βάλει ἀναδέματι τὸν πατρι-
 ἀρχοντα τὰς εἰς τὸ ποινὸν ἀπαρῆλαυτας νηοτείας· αὐτῶν δὲ ἀποβλεῶν τοῦ
 Βαλοαμῶνος, μετὰ τὸν εἰς ἑσθὰ μόνον ἡμέρας ἀποροδιορισμὸν αὐτῶν, ἀφίνουσι
 τὸ πλεον εἰς τὴν ἐνάστον ἀποβλεῶν· ἀσύμφωνία, ἢ τις ἀναμφιβότως βάλει τοὺς
 ποιστοὺς εἰς ἀμφιβολίαν καὶ περὶ ἄλλων ευμητοιαστικῶν καὶ ἀποβλεῶν ἐδίμων
 καὶ μετὰ τὴν ἀφίνουσι διαφωνίας καὶ σχίσματα.

Ὅσοι δὲ ὡρὸν διαλαμβάνουσι περὶ αἰετικῶν, (ἀποβλεῶν τὴν σήμερον
 τῶν ποιστικῶν) ἀποβλεῶν τῆς Ευμητοίας, καὶ περὶ γυναικῶν ἐν ἀφέντρῳ ἢ
 ἱεμοσῶν, καὶ ἱνῆς ἀποβλεῶν, καὶ χειροτονιῶν, καὶ εἰτε ἄλλο ποιστικῶν, οὐ-
 τοὶ πάντες, ὡς ἰδιόθοντες εἰς ἀνδρας ἱερωμένους καὶ ἀποβλεῶν, καὶ ἐξαι-
 ρέτως εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, μοὶ φαίνονται ἀνάγκη εἰς ἐπιβίου, εὐδιδόμενον ὡρὸν
 ποινὴν χρῆσιν πάντοι τοῦ λαοῦ· καὶ μάλιστα εἰ τὰ ἐπιβίου τῶν ἀποβλεῶν,
 καὶ τὸν ὡρὸν ποινὴν χρόνον ἀποβλεῶντες, τῶν ὁμοίων ἢ δημοσίευ-
 σις

εἰς πάντας ἴσως εἶναι μᾶλλον ἐπιβλαπής, ἢ ὠφελίμος.

Διὰ ταῦτα λοιπὸν γὰ ἀλλὰ, καὶ πρὸς τοῦτοις, διότι ἀγνοῶ, ἀν οἱ Κανόνες οὗτοι προσετέθησαν εἰς τὸ Ἐπιτομίου ἐξ ἀρχῆς κατὰ συναινέσειν τῆς Ἐκκλησίας, ἢ παρὰ γνώμην αὐτῆς, εὐρινα εὐλόγον, ἵνα ὡς ἰσχυροῦσθεσιν ἐπὶ μᾶλλον εὐτόμοιόν διὰ νεωτέρας εὐδόσεως, ν' ἀναφέρω τὴν περὶ τούτων ὑπόδειξιν εἰς αὐτὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν· ἥτις, φροντίζουσα περὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τῶν Χριστιανῶν, ν' ἀποφασίσῃ καὶ περὶ τῶν εἰς κοινὴν αὐτῶν διδασκαλίαν καὶ ὠφελίαν ἐκδιδόμενων βιβλίων

Διὰ τὸν αὐτὸν πρὸς τὰ εἰρημνὰ λόγον, πολλῶν νὰ ἐρωτήσω καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν δεξιὰν Μετάφρασιν Δ'. Εὐχῆς: Ὡς ἐστὶ τοῦ φοβεροῦ σου καὶ ἀπορροσώδητου παρορμητικῶς βήματος, καὶ ἂν κρινῆ ὠφελιμώτερον ἢ Ἐκκλησία ν' ἀφαιρέθωσιν ἀπὸ αὐτῆν γὰ εἰδιωτῶς ἀπαριθμούμενα ἀμαρτήματα, περὶ τὰς ἀρχὰς μὲν εἰκοσιτρία, κατωτέρω δὲ οὐτῶ ἕτερα, ἢ ἐννεα· τὰ ὅσῳ α, ὁ ταύτης συγγραφεὺς, Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς, ὀνομασθὶ ἐξομολογῆσαι, καὶ εἰς τῶν ὁσίων τὸν ἀριθμὸν εἶναι καὶ πορνεία, μοιχεία, μεθοδεῖου σατανικαί, διαφθοραί, ρεύσεις, μαλακίαι, παιδοφθορίαι, συμβουλίαι πρὸς ἀμαρτίαν, γαργαλισμοί, καὶ ἐξομολόγησις ἀκριβής μὲν καὶ ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν οὐνεματικόν, ἀλλ' ἴσως εἶναι περὶ τὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τοῦ γὰ πάντα γινώσκοντος· ἴσως μολύνει τὸν προσευχόμενον τὴν ψυχὴν καὶ μάστιγα τῶν νεωτέρων δι' αἰσχροῦν ἐννοιῶν, τῶν αἰσχροῦν φράσεων ἢ ὀνομασίαι· ἴσως κινεῖ τὴν περιέργειαν τῶν ἀγνοούντων τυχὸν τυχὸν τοιοῦτων λέξεων γὰ σημαίνοντα, εἰς τῶν πραγμάτων τὴν γνώσιν καὶ δουρῆν· ἴσως γίνεσθαι εἰς τοὺς φιλοσόφους ἀφορμὴ διαβολῆς εἰς τὰ ἱερά καὶ γλωσσολογίας· ἴσως, περὶ τοῦτον, δὲν ἀρμόζει κοινῶς εἰς τὸ σόμα πάντος προσευχόμενου τοιαύτη εἰδιωτὴ ἀμαρτημάτων ἐξομολόγησις· καδοὗ οὔτε τοσαῦτα ἐπιστημένως, οὔτε γὰ αὐτὰ ἀμαρτανουσι πάντες· καὶ ἐσομένως, εἴτε ὠλείονα, εἴτε ἐλάττωνα τῶν ἀσπιδημένων ἡμαρτήτων, ἢ ἐξομολόγησις αὐτοῦ δὲν δελεῖ εἰσδαί ἀκριβής, ἀλλ' ἢ τοὶ ἐλλείπει, ἢ ὑπερβολικὴ καὶ περιττολόγος· Ἐάν δὲ γὰ ὡς αἰσθηματα αὐτοῦ εἶναι ἕτερα τυχὸν παρὰ τὰ ἐξ ὀνόματος γεγραμμένα,

ἴστε, ἔξομολογούμενος ταῦτα, ζένα ὄντα, καὶ ἀγνωστα ἴσως εἰς αὐτὸν, ἀσοσιωσῶ
 ῥα οἰκίῃα. Ἀλλ' οὐδέ ἀναγκασίᾳ ἐφάνη τοιαύτη ἐνομοσλήκη τῶν ἐσθλαομένων
 ἔξομολογητοῦ εἰς τὸν δεῖον Δαυΐδ, ὅτι τις, μοιχείαν καὶ φόνον σοιήσας, ἐνομί-
 αν εὐάλεσεν αὐτὰ καὶ ἁμαρτίαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, μετὰ χειρὸς δεισὸνό-
 ματα πάντος εἶδους ἁμαρτημάτων σερπηθησλήκῃ, καὶ ἴσως ἐξομολογῆ-
 σεως ἄφ' ὧν τὸν θεὸν εὐφρασῆ ἡρόντι, καὶ εἰς πάντας ἀφροδίον. τὸν ὁσῶϊον ἐ-
 μιμήθησαν εἰς τὰς ἐξομολογηθῆσας τῶν Εὐχῶν καὶ οἱ ἅγιοι τῆς Εὐμνησί-
 ας Πατέρες, Βασίλειος, καὶ χρυσόστομος, καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.

Ταῦτα δαρξοῦντας ἐσημείωσα ὡς τὴν ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ, εὐήσως ὡ-
 ὄτι δὲν δέλει με καταδικάσει διὰ τοῦτο, ὅτι ἤνω τὴν γνώμην τῆς ἁγίας Ευμνη-
 σίας, εἰς εὐδοσίαν βιβλίον εὐμνησιασλήκῃ καὶ εἰς πάντας χρνοίμου, με ἴσως
 ἐσῶσης ἀφροδιώλερον εἰς πάντας καὶ νοινωφελέσθηρον. ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν ἀ-
 γαδὸν μου τοῦτον σοσιῶν εὐμενῶς ἀσοβλέωσας, καὶ σογματαβαίνουσα
 σοφρμῶς εἰς τὰς νίσιῃς μου ἐρωτήσας, δέλει με ἀζιῶσει, ὡρὶν εὐδοσίᾳ-
 σιν εἰς ἴσως ῥα ὡρὶ ἐν διοτάσῃ, καὶ ἐρωτῶ, διοτήχου ἀσοφρμῶς,
σοφρμῶς τοῦ σοφρμῶς τὴν ὁσῶϊον καὶ ἀναμῶν ἐν τῶν
 σοσιῶν με τὰς σοφρμῶς ΑΥΤΗΣ εὐχῶν καὶ εὐλογῆσας, καὶ εὐλαβῶ-
 μαλασοσῶμενος τὴν ἱερὰν ΑΥΤΗΣ δεξιά, μένω.

Ἐν Βενετία, τῆς Δεκεμβρίου αὐτῆς.

**ΤΗΣ ΥΜΕΤΕΡΑΣ ΠΑΝΣΒΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΕΚΥΝΤΗΣ ΜΟΙ
 ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ**

Ἰέμενον ἐν Κυρίῳ σοδῆνιον, καὶ εἰς τὰς εὐλογῆσας
 ὑσομνησῶσας σοῦτος,

Βαρδοσλομαῖος ἱερομόναχος Κουβλομουςιανός,

**ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΩ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

**ΑΡΧΙΕΠΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ
 ΡΩΜΗΣ**

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ὅσοι λογιώτατε ἐν ἱερομοναχίαις καὶ Βαρδολομαίαις Κουίλου μου στανί,
 ὁ ἐν Βενετία διαβρίθων, θένον ἐν Κορίνθῳ ἀγαθόν ἡμῶν Μελιόδητος, χάρις
 εἴη σοῦ ἡ ὁσοι λογιώτητι, καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ· ὡς ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία,
 καὶ συγχώρησις.

Ἐλάβομεν εὐμενῶς τὸ σλαβὲν ἡμῖν υἱίου ἑλλογιμον γράμμα σου, σκοπι-
 μαμένον ἡ ἡς· τοῦ παρὰ δόντος Δευτεμβρία μηνός, καὶ εἰς ζελοῦντες· εἶδομεν
 τοὺς διατάξεις σου καὶ τὰς ἐρωτήσεις σου εἰς τὰς ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐρωτολογίῳ σφί-
 γὰ ἡ ἡ νομιμας σφί τῆς, εἴδε καὶ σφί τῶν ἐν τῇ Δ'. Εὐχῆ ἡς ἐφ' ἡς Μεταλήσεως
 εἰδικῶς ἀναφερομένων ἁμαρτημάτων, εἴαν ἐξ ἀνάγκης ὄρεση νὰ τεδῶσι καὶ ἐν τῷ ἡδὴ
 μεταλυομένῳ, οὗ ἡνος ἡν ἡνωγραφικὴν διόρθωσιν ἀνέλαβες ἡ ὁσοι λογιώτητος σου.

Ἐσαυνέσαντες ἡωὶν τὸ υἱίου σέβας σου πρὸς ἡν μόνην ταύτην ἡων εὐ-
 σιβῶν Μητέρα, εἰς ἡς ὁσοίας ἡν ἐπιφύσιον ἔγνωσ ὡρῶν νὰ μαδυσωσάτης τὰς ἐν-
 σλάσεις σου ταύτας, ἐσαυνέσαμεν τὸν νοῦν εἰς τὰ ἐρωτώμενα· ἡ ἀντεῦθεν ἔλαβομεν
 ἀφορμὴν καὶ εἰς ἄλλας παρατηρήσεις ἀναγκασίας, διὰ συγκρίσεως καὶ ἐνὸς ἀρ-
 χαίου χειρογράφου Ἐρωτολογίου, σωζομένου ἐν ταῦτα. Καὶ δὴ ἐμδέμενοι ἐν τῷ
 ἐπιτηδες σφί τῆς φηλαδία, ὅσας τε οἴμοθεν ἐπρίναμεν προσφόρους διορθώ-
 σεις, καὶ ὅσας ἀποσωσάσαμεν ἐν τοῦ χειρογράφου, ἀδιασφαίσιου λογισομένου, καὶ
 μάλλον ἀξιοσίου, ἀσφαίσιον αὐτὰς ἡ ὁσοι λογιώτητι σου καὶ συγχώρησις διὰ ἡς ὁσο-
 ρούσης Πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς παραγγέλλομέν σοι, ὅσας ὁσοίας ἡν διορ-
 θωσιν τοῦ ἐαδὸ θησομένου Ἐρωτολογίου κατὰ τὸ ἀσφαίσιον αὐτὸ φηλαδίον, ἐν
 τῷ εὐρίσει καὶ τῶν ἐρωτήσεων σου ἡν διασάφηναι, σφί τῶν Εὐχῶν ἡς ἐφ' ἡς Μεταλή-
 σεως, καὶ τῶν κανόνων, ὅσα ὄρεση νὰ ἀναλυωδῶσι, καὶ ὅσα νὰ ἀφαφῆδῶσι θέλειον.
 ἡ δύνατο νὰ κριθῆ οὐσιωδῶτερα μία γενικωτέρα διάταξις τῶν τοῦ Ἐρωτολογίου, εἴαν δὲν
 ἐσφί τῆς οἴμοθεν ἡς ἐνδεχομένης μόνης παρατηρήσεις εἰς τίθλον οὕτω ἀσφί τῆς
 οὐσαν διὰ τοῦτο ἐσαυνέσαμεν ἡν μέσην καὶ βασιλικὴν ὁδὸν, ἡ τις εἶναι ἡ ἀσφαίσιον
 καὶ ἡ ἡ ἡ σφί τῆς συνήδης, ἵνα μὴ ἀλλως δόξωμεν κατατολμῶν εἰς τῶν σαλρῶν ὁρίων
 ἡν μετακίνοισιν.

Πρὸς ἡς ἡωὶν νὰ ἐξαυλοθῆς ἀσφαίσιον καὶ ἡ ὁσοι λογιώτητος σου, σφί τῶν ἡ ἡ ἡ
 ἡ ἡ. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ ἡς ὁσοι λογιώτητος σου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ ἡ Δ' Μαρτίου, αὐλβ'.

Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ καὶ ἐν χριστῷ εὐχέτης,

Ὁ κ. Μ. Γεδεών ἀνθ' ἐνὸς ^{του ανωτέρου} ἐστῆμιόστειυσε δύο σαφί' αρχικά ἐπὶ τὸν Βαρ-
δολομαῖον γράμματα, ἀντὶ τὸ β' ἀνευ χρονολογίης. Ἡ γόμν' α' συμφανεί
ἐπὶ τὸ ἐν τῷ ὠρολογίῳ μέχρι τοῦ: τὰς ἐνοιασεὶς σου ταύτας, ἐποση-
σαμεν τὸν νοῦν ἐλ' ἀ' ἐρωτήματα. (ἐλ' ἀ' ἕξακολουθεῖ ὡδὲ).

« πρὸς τὰ ὁποῖα ποιούμενοι τὴν ἀπάντησιν πληροφοροῦμέν σε διὰ τῆς παροῦ-
σης πατριαρχεικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, ὅτι ἐπειδὴ ὁ μακρὸς χρόνος τούτῳ περιτῶν
παροσδεδομένων νοσκειῶν κανόνας ματέεστρε γνωστῶν πᾶσι, περιττὸν
ὅλως ἠγούμεθα καὶ ἡμεῖς τὴν ἐν τῷ τυπωθησομένῳ ὠρολογίῳ μετασῦπω-
σιν τούτων, καὶ μᾶλλον δια τὴν τινῶν κανόνων πρὸς ἀλλήλους διαφανίαν,
καὶ τὸν ἐν ταύτῃ προκύπτοντα τοῖς πιστοῖς δισταχίον, καὶ περιέλλων θρη-
σκευτικῶν ἐπιθίμων, ὡς ὀρθοθυρίων. Ἐπι δὲ ἀφασρεθήτωσαν καὶ οἱ περίαν-
πάριτων ἠδὲ αἰρετικῶν, περί γυναικῶν, ἀφορισμῶν, χειροτονιῶν καὶ ὀρισμῶν
τοῦ χρόνου τῶν ἐπιτιμῶν κανόνες, ἃν ἢ πρὸς πάντας δημοσιεύσῃ κρι-
νεταὶ τῷ ὄντι ἀνεύλαβῆ, καὶ τὴν μάλιστα ἀλυσιτελή, καὶ τοὶ τυπωθέν-
τες, ὡς ἔοικε, δῆθεν πρὸς ἀναχεσίτησιν καὶ ἀποφυγῆν τῶν ἁμαρτημάτων, θε-
λήσει θρήσκων τινῶν τυπογράφων ἢ ἐκκλησιαστικῆ συνεινέσει. Ἐπι δὲ τού-
τοις ἀφασρεθήτωσαν καὶ ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς θείας Μεταλήψεως εὐχῆς Συμε-
ῶν τοῦ Μεταφραστοῦ τὰ εἰδικῶς ἀριθμούμενα τῶν ἁμαρτημάτων, του-
τέστιν ἀπὸ τοῦ « τί γάρ οὐκ ἔπραξα κακόν, ἧσιν ἁμαρτημα οὐκ ἐποί-
ησα »; μετὰ μέχρι τοῦ « καὶ οἶδα, Κύριε, ὅτι αἱ ἐνομίαι μου ὑπε-
ρῆραν τὴν κεφαλὴν μου » καὶ αὐτῆς τὰ ἀπὸ τοῦ « πᾶσαι γὰρ κακοπρα-
γίαι, καὶ ἐπίνοιαί, καὶ μεθοδίαί », μετὰ μέχρι τοῦ « οὐκ ἐξέλιπον ἀπὸ ἐ-
μοῦ ». Ταῦτα γὰρ τὴν τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαρίθμησιν ἐνώπιον Θεοῦ τοῦ
κα πάντα εἰδοτοῦ περιττὴν ὅλως ἀποφαινομεθα, ὡς ὑπέκκαμα μὲν οὔσα.

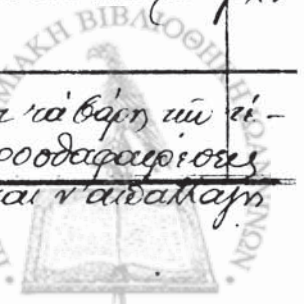

Η παύσα μὲν ἐν τῷ ἐνός μέρους. Ἐάν ^{δὲ} ἐλευθον αἱ ἀνωτέρω διακηφθεῖσαι συήχροναι ἀνερ-
~~ρηποις θιβαίως δὲ ἐνόμισε τις ὅτι τὰ φράγματα διεξήκθησαν πᾶν ὄρατος, προσάμφεντό περὶ~~
 διορθώσεως βιβλίων λειτουργικῶν, ἥτες ἀλλαχού τοσοῦτον ἤγχευε δόρυθον, καταλήξαντα ἐν οἴκῳ.
 Ἡ διατριβὴ τοῦ βουτῆς εἶναι ἢ ἐκδοτεῖς πρὸς τὴν ζυγοδον τικεκλη. ἐπιτροπῆς διότι προ-
 γυρὸς τὸν ἀνεμικρὰ καὶ εἰσοτοκῶν. φαίνεται δ' ὅτι αὐτὸς μετ' ἐνός ἄλλου εἶσαν
 ἀνακίβει τὴν διορθώσῃ, οἱ δὲ 2-3 ἀρχιερεῖς ἦσαν ἐφ' ἑαυτὰ μὲτ' ἡν
 ἐπιτροπῆς. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὲν ἀρκεῖσθε σαφῶς ἂν ἐπὶ τῶν διορθώ-
 σῃ ἢ ἀναδείξῃσθαι (ὁ δὲ ἄλλοτερον μᾶλλον ἀλθροῦν). Νομίζω ὅταν κακίω φη-
 ρεν ὁ θεολόγος εἰσεσθῆ μετὰ τῶν διορθώσῃ τῶν ὠρολογίῶν τοῦ
 βασιλομαίῶν, τότε παρακείσθαι ἢ ἐκκλησία παρακείσθαι τὰ μνηστῆ
 αἰετὸς εἰς τὴν εἰρημίνην εἰστροπῆν. Κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἀσπῆ-
 ἴσθαι πρὸς τὸν βασιλομαίῶν αἱ παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις τικεκλη
 σια καὶ τὸ ὠρολογίον ἐκ τῆ χειρογράφου τῆς καὶ ὅσαι ἀρχιερεῖς ἐγένον-
 το ἰσοσταθῆσαν ἀμείνων ἀπὸ αὐτῶν ἐν διατρίβῃ φυλλάδιῳ, ἵνα παραληφθεῖσαν
 ἐν αὐτῷ. Οὗτος ἔστρεψε τ' ἀποστολῆν αὐτὸ εἰς Βενετίαν. Ταῖς ἰσραελῆε
 μαρτυροῦν μόνον ἐπὶ τῆς "ἐκδοσῆς". ἦν οἱ ἀδελφοὶ Βελοῦδαι Ἰωάννη
 καὶ Σπυρίδων ἐπισυνῆσαν ἐν τῇ τοῦ 1850 ἐκδοσῆ τῶν ὠρολογίῶν (σ. 527-538).
 ἐν ταῦτα φράγματα δημοσιεύεσθαι τὸ πατριαρχικὸν φυλλάδιον. ἄλλ' αἱ
 διορθώσεις ἐβράδυναν καὶ φθάσασθαι εἰς τὸν ἰσὸς ἐν ὄρον, ὅτε ἢ ἐκδόσῃ.
 οἱς εἶχε παρακείσθαι καὶ τὸ τῶν βουτῆς μνηστῆ, εἰσομῆσθαι εἰς τὰ ἐφεξῆς καὶ
 μνηστῆ ἐτέθησαν, αἱ εἰς τὰ πρό τῶν βουτῆς μνηστῆ ἀναφερόμεναι ἐχρησθη-
 σοιήθησαν εἰς δευτέραν ἐκδοσῆν. Ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἀσπῆ-
 τικὴν παρατηρῆσθαι ὅτι "ἠδύνατο καὶ κρεῖττῆ ὁμοιωθεῖσθαι μὴ μνη-
 στῆ διατάξις καὶ τῶν ὠρολογίῶν, ἐάν δὲ ἐφ' ὅμνησθαι οἱ λόχοι τῆ
 ἐκδοσῆσθαι μνηστῆ παρατηρῆσθαι εἰς βιβλῶν, οὗτω ἀγχομῆσθαι οὗσαν.
 διὰ τοῦτο ἐβαδίσασθαι τὴν μνηστῆ καὶ βασιλικὴν ὁδὸν, ἥτις εἶναι ἢ ἀσφα-
 στῆ καὶ τῆ ἐκκλησία σκηστῆ. ἵνα μὴ ἄλλως δόξασθαι κατατοκῆσθαι εἰ

λον, ὃν ἡμεραν αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ Αλεξάνδρου καὶ ἄλλων τοῦτον ἀγιογραφικῶς
 κατὰ τὴν μεταρρυθμίσειν τοῦ Βαρδολομαίου, καὶ ὡς πατενασθέν
 τῶν σκανδαλισθέντων καὶ διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης ὁ Βαρδολο-
 μαῖος ἠναγκάσθη νὰ ἀποστείλῃ ἐξ ἀγίου ὄρους τὸ 1850 ὡς τὸ ἑλλην.
 ἰστογραφικὸν τοῦ ἀγίου Γεωργίου ^{ἐπὶ Βυζαντίου} ἕως ἐκδόσιν τὸ φυλλάδιον τοῦτο. Ἐξ
 ἰστορικοῦ αἰσθητικῶς ἀπολογηταὶ ἢ ἐκδόσις: "εἰς ἐπισημάνειν τῶν ὁμογενῶν
 καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, ἀπαρνεύμενοι ὡς γενναῖοι τῶν ἐρημικῶν διορθώσε-
 ων καὶ ἐξόχως ἐν τῇ ἐκ τῆς δεξιᾶς μεταλήψεως ἀπαίτησιν δὲ οὐκ ἔχοντες, καὶ τομίζοντες,
 ὅτι ταῦτα ἐπέληψεν ἀναιδέτως γνώμη ὁ Βαρδολομαῖος, ἐχόγησαν καὶ αὐτοὶ
 παινοστόμον αὐτὸν ὑπολαβόντες. διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν εὐλογον νὰ ἐπιγρηθῆμεν
 ἡδὴ ἐκείνῳ, ὅπερ ἐν ἀπολόγητι καθημερήθῃ καὶ ἀρχῆς, τὰ κατὰ χωρίσωμεν
 δηλονότι ἐν ταῦθα μέχρι πρᾶξις πάντα ὅσα καὶ ὅπως ἐπίσταται σεσημασμέ-
 να ἐν τῷ ἀποστολικῷ ἐπισημῶν πατριαρχικῷ φυλλάδιῳ, ἵνα πληροφορηθῆμεν ἐν τού-
 τῳ οἱ γογγυσταί, ὅτι ἡ ἄρα σχεδὸν τοῦ ὕψους διορθώσεως καὶ ἀποσταθεροῦ-
 σις εἶναι ἔργον γνώστον αὐτοῦ καὶ ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, καὶ οὐκ ἂν τοῦ
 Βαρδολομαίου, καθίστανται τὸ ἐπισημῶν ἀδίκως μεμφόμενα τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἐν
 τῷ ὑπόθεσιν ταύτῃ οὐδὲν ἄλλο εἰσέθεεν, ἐκ μὲν τὸ βαλεῖν εἰς ὠφέλειαν τὰς ἐπι-
 στασίας τῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολικῆς ῥητικῆς ὡς αὐτοὶ λεγούσι: "παρὰ γὰρ ἐπισημῶν
 σοι, ὅπως ὡσιότης τῆς διορθώσεως τοῦ ἐκδοθησομένου ὕψους διορθώσεως κατὰ τὸ ἀπο-
 σταθερόμενον αὐτὸ φυλλάδιον" καὶ κατωτέρω πάλιν: "ὡς οὐκ ἔστιν νὰ ἐξα-
 πολεουθῆσιν ἀσφαλτικῶς καὶ ἡ ὁσιολογία σου συμφρονῶν τῆ Ἐκκλησίας".
 Ὁ διεξιὼν τὸ φυλλάδιον τοῦτο πείθεται ὄντως ὅτι οἱ πατριάρχαι τῶν μεταρρυ-
 θμικῶν καὶ διορθώσεων δὲν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Βαρδολομαίου ἐν τῷ ὕψους, ἀλλ' ὑπὸ
 τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτροπῆς ἀποστολικῆς ἐξ ὁμοῦ χίαν ὡς τοιοῦτον ἔργον
 ἰκανῶν. δύο παραδείγματα ἀρκούντες νὰ ἀποδείξωσι τὸ ἄρα. Τὸ φῶς ἰλαρόν
 ἐν τῇ τετυπωμένῃ ὕψους ἐπεγράφετο εἰς τὸ ὄνομα Σωφρονίου πατριάρχου

Ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν πάντες λιανὸν βαροὶ, ὅπως ἀναλαμβάνωσι τὰ βάθη τῶν ἐπι-
 κτησίων αὐτῶν, ὅπως καὶ νῦν διὰ τὸν Βαρδολομαῖον, ὅστις σχεδὸν πάσας τὰς προδοτικὰς ἐπισημῶν
 αὐτῶν ἐπέθετε καὶ ἐπέστη πειθιστὰς. ἐπέκρινεν, καὶ μόνον οὕτω δύναται νὰ ἀλλάξῃ
 τὴν εὐδύνει (βλ. ἀνω λ. σ. 26)

Ίεροσολύμων, ἀλλ' ἐπισημῶς ἀναφέρεται ὁ ὕμνος οὗτος ὑπὸ τοῦ μεγ. Βασιλείου
 ἐπιγράφη "Ποιήματα ἀρχαίων". ^(5.529) Λέγει περὶ τούτου ὁ πατήρ: "Ἐδόξε τοῖς θαλασσίαις
 ἡρώων μὴ σιωπῆ τὴν χάριν τοῦ ἐπισημῶς φητός δεχέσθαι, ἀλλ' ἐπισημῶς φανέντος εὐχα-
 ριστικῶν. καὶ ὅσοι μὲν ὁ πατήρ τῶν ρημάτων ἐκείνων τὰς "Ἐπισημῶν εὐχαριστι-
 ας" εὐσεβῶς οὐκ ἔχομεν· ὁ μίμνει λαὸς ἀρχαίαν ἀφίησι τὴν φωνὴν, καὶ οὐδὲν ἄλλο
 τε ἀποθεῖν ἐνομιόθησαν οἱ λέγοντες: "ἀνοῦμεν πατέρα, υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα,
 θεῖον". εἰ δὲ τις καὶ τὸν ὕμνον ἀθνηομένους ἐγνώ, ὅν ἴσως τε ἄλλο ἐξετήρειον τοῖς
 σινοῦσαι αὐτῶ καταλείπειν, ὁρμῶν ἤδη φησὶ τὴν διὰ σφύρας τελείωσιν, οὐδὲ
 καὶ τὴν καὶ μαρτυρίαν γινώσκων, ὅτι οὐκ ἔχον περὶ τοῦ πνεύματος". ¹ Ἐπειδὴ δὲ ἔ-
 ρως καὶ εἰς ἀθνηομένην τὸν ραββίον ἐπιγράφουσι τὴν "Ἐπισημῶν εὐχαριστι-
 ας" αὐτῶν ὁ βασιλεὺς αἴρει καὶ τῶν ἄλλων δεχόμενος τὸν "ἐξετήριον" ἐκ-
 του ὕμνον. Ἡ ἀπλοῦς τῆς φράσεως καὶ τοῦ μίμνου τὸ ὅμαλόν καὶ ἀσφραγιστὴν
 μαρτυρεῖ τὴν ἰσχυρίαν τοῦ ὕμνου ἀρχαιότητα καὶ τὴν ἀποστολικὴν ^{ἀπὸ τῶν} πειστικὴν
 γῆν, ὡς λέγει καὶ ὁ Νικηφόρος Κάλκικτος. ² Τῶν δὲ θαλασσιάρχων εὐφρόνιος ἀναση-
 ρωσὶν, ὡς φρονεῖ ὁ Βαρδοκλαίης, ἐποίησεν, ἀλλὰ τὸ μίμνος ἀνέδειξε διὰ καὶ
 ἐπιστάθη εἰς αὐτὸν τὸ ποίημα. ³ Περὶ "τῶν ἐπιστολιτικῶν οἴκων εἰς τὴν νο-
 τήν καὶ μακάριον τοῦ κυρίου σταυροῦ" ^{τοῦ φιλιάδου} ἐν σ. 53 ¹ ἔχει ταῦτα: "Αἰνεῖται τις ποιεῖσαι
 καὶ μάλα θαυμάσιος εἰς τούτους τοὺς οἴκους δεκνυούσαι, ὅτι ἐφραδεν ἐξακθῆ-
 ναι καὶ ὅτι ὁ μακαρίτης Λαωόντι ἐστὶ τῶν μὲν ἀκριβοῦντων καὶ τὰς φράσεις καὶ τὰς
 ἐνείας· ὅμοιος ἐπισημῶς ὁ χρόνος ἐντριζέσθαι αὐτοῦς, ἐάσθωσαν κατὰ χάρον".
 καὶ ἡμῶν χριστὸς αὐτῶ ἐστὶν ὀρθοτάτη· οὐκ ὀρθὸν δὲ τὸ ἀσπιδόσθαι τῶν οἴκων
 εἰς τὸν Λαωόντι. οὗτοι ἐποίησαν ὑπὸ Νικολάου Βελαρᾶ τοῦ Κορινθαίου καὶ ἐξε-
 τρωθῆσαν ὁλλοίαις. Ἡ ὁριῶν ὅπως ἐλάσθαι ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου ἐπι-
 ροπισταμένου, εἰς ὃν καὶ ὁ ποιητὴς ἀφιερόμενος αὐτοῦς. ⁴ Ὁ δὲ Λαωόντις, ἑπρωτο-
 ταμῆς καὶ οὗτος, συνέταξε μόνον τὸν κανόνα πρὸς τὸ "ἀνοῖξεν τὸ στόμα μου καὶ ἀνομήνην καὶ κληρο-
 ομῶν".

¹ Λόγος περὶ τοῦ ἁγ. πνεύματος κρη. κθ'. ² Ἐκκλῆσ. ἰστορ. βιβ. 1η, 51. ³ Πλείστοι οὗτοι ὑ-
 μνοὶ καὶ ἄλλοι δόξαστικὰ καὶ ἰδιόμοια, ἀπὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ ἤσαν ἐπισημῶς ἐπι-
 γραφῆσαι ἐπειτα εἰς ὄνομα τῶν μελοποιησάντων αὐτῶν. καὶ εἰς τὰ ἐπισημῶς ἀναφέρω
 ἐπισημῶς ὁλοκληρὰ π.χ. Δοξασιτάριον τοῦ Ἰωάννου, τοῦ Ἰακώβου κτλ. ἀλλ' οὗτοι εἰσι
 οἱ μελίσαντες καὶ οὐκ οἱ ποιηταὶ τῶν δόξαστικῶν, οἵτινες ἀσπιδόσθαι ἐληγομένην αὐτῶν
⁴ Ἐπισημῶν ἐστὶν ὁ κανὼν τῶν θαυμάσιων καὶ τῶν κτλ. οἴκων ἐπὶ τὸν ὕμνον· σταυρὸν καὶ
 τὰ κρη. ὀρθοῦντων. βασιλεῖν Βυρμανοῦ καὶ εὐφρόνιου κτλ. ἐν τῇ ἰστορ. 1771

ὡς ἰσὸς τὸ ἑρμολόγιον ὁ Βαρδοκωμαῖος ἐκτὸς τῆ ἐρημέων γενικῶ
 μεταφρασίσειν καὶ τῆ διορθώσεως τῶν πωρογραφικῶν σφαλμάτων, οὐδὲν
 ἄλλο εἰσάραξεν οὐδὲ συνεβουλεύθη χειρογράφοις κώδιξι, ἔρος ἰσοκα-
 πᾶσασιν τοῦ νοσοῦντος κειμένου. τοῦ δ' ὅσον εἰσάραξε τὸ οἰκουμενικὸν
 πατριάρχειον, οὐ πρόιστατι ὁ ἀπὸ Συναῖς Κωνσταντῖνος ἀπευδύνας
 αὐτῷ τὸ διατηρηθὲν φυλλάδιον (δηλ. καὶ ὁ Βαρδοκωμαῖος ἠκολούθησε
 τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐκδόσει). Ἐκ τοῦ φυλλάδιου τούτου σπανιωτάτου ὄντος στα-
 χυολογοῦσαν ἔσδε τὰς μάλιστα ἀξιοσημειώτους καὶ σημειώσεως, ἕνα
 εἰνότης ὁ ἀναγνώστης τὸ ἐπιφανοῦς τότε ἐν φαναρίῳ πνεῦμα καὶ τὰ διορ-
 θωτικά ἐν τοῖς λειτουργικοῖς βιβλίοις, καὶ ὡς εἶχον τὰ ἀρχαῖα χειρογράφα.

Πῶς εἶχε τὸ ἑρμολόγιον.

Πῶς διορθώθη τὸ πατριάρχειον.

Ἐν τῷ πατρίῳ ἑρμολόγιον τοῦ μεσονυκτικοῦ καὶ κατὰ εὐχαίς.
 τὴν ἰσὴν σου ἀρετῆς σου καὶ βασιλείᾳ τὸν κώμον σου ἀγαπάεισον, τοὺς
 συμμάχου σου ἐξοφωμένῳ ὄφιν ἐπιθεῖς κραταίωσον. (σ. 528)*
 καὶ τὴν ζοφεράν καὶ σκοτεινὴν ὄφιν (529)
 "αἱ γὰρ σωματικαὶ αὐτῶν τεμῶρια εὐφροσύνας εἰσὶ τῶν δούλων σου" τοῦτο
 κείνη ἐν τῷ χειρογράφῳ, καὶ ἀσχετοὶ καὶ μηδὲν κοινὸν ἔχον μήτε ἰσὸς τὰ ἄνω μήτε ἰσὸς
 τὰ κάτω· διὸ καὶ ἐξοβελισθῶν καὶ νεωτέρῳ προσοδήθη. (αὐτ.)

Ἐν τῷ μὲγα ἀιθόδειον.

τὴν ἀκαταίμαχτον .. μονὴν ἀνιε- Γρ. τὸ ὄρδμῳ ἔχον ἀμιθεχόμενος" καὶ
 χορμανος. τὴν μεταφορὰν καὶ τὴν ἰσότητα (αὐτ.)

Ἐν τὰ ἀισολεγία καὶ κωνιάκια.

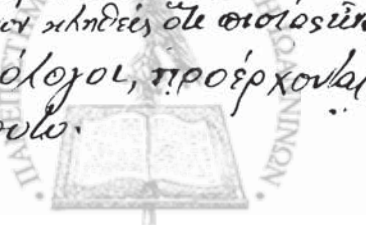
Σελ. 5. τραυέξαν τὴν αὐτοῦ γενήμης πη- τραυέξαν, τὴν ἐροφητέα ἰσὸς τοῦ βέν βρ
 στοῦ ἐκρεφίω. πορμα γὰρ. .. κεράσας. φων. ἰσὸς καὶ .. κεράσας (αὐτ.).

7. ἔκ τῆς κριζῆς ἰσοαί ... σὺχαίρητε. "ἔκ τῆς κριζῆς ἰσοαί ... σὺχαίρητε ὄρμῳ
 ὁ οὐρανός καὶ ἡ γῆ" εἶτα "αἰνεοσάτω" (530)

23. εὐφραίνεται λαμπρῶ .. οὐν τὴν πα- εὐφραίνεται λαμπρῶ .. οὐν τὴν πα-
 ρευκίαν ἐκισάβει σὺζοξ, ἀξίω σὺλλαμβά- κίαν ἐκισάβει ἡ σὺζοξ, ἀξίω σὺλλαμβά-
 νοντες (οὐκ ἔστι τὸ χειρογράφων). νοσα" (σ. 530).

24. Πάντα ἰσὸν σήμερον, ἡ ἐκκλήσια, Πάντας ὑμᾶς σήμερον, ἡ ἐκκλήσια, σὺν-
 νὸν πλοῦσα ἄγιοι ἀνευφημοῦσι πνευματικῶν κτλ. μῖνα ἄγιοι, ἀνευφημοῦσι πνευματικῶν κτλ. (531)

* Ἡ μεταβολὴ γένετο χάριν τῶν τούρκων, οἵτινες ἐπέβλεπον τοῖς χριστιανοῖς ἐπιερχομέ-
 νους εἰς ἰστανδὸν ὅτε σὺννωτοῦσιν. ἐύρηδη μάλιστα τουρκολάτρη καὶ Πέτρος πα-
 λούμνος δόξῃ διέβαλε τότε αὐτοῖς, ὅτι ἐν ταῖς ἰστανδαῖς εὐχονται ὑπὲρ χριστιανικῶν
 βασιλείων καὶ ὑποδείξεν ἰστανδὰ μὴ ἐκ τῶν βελγίων ἐν οἷς ὁ λόγος ἀπὸ τῶν "ἰστανδῶν βασιλείων"
 καὶ "φιλοχριστοῦ στρατοῦ", ἀλλ' ὁ πατριάρχης ἀσπίνης ἱερός Ἰὼν Ζουλτάνος κηδεὶς ὅτε ἰστανδῶν
 φρονεῖ ὅτι αἱ διορθώσεις αὐταί, ἀλλεγῶς ἰσοαί εἰσὶν ἀξιόλογοι, προσέρχονται
 ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, δόξῃ ἦν ἰκανώτατος ἰστανδῶν.

Δεκέμβριος

26. Ἡ οὐρανός... ἦτοι τὰ ἐπιλόχεια... ἄρον ἐν μέσσοις τῶν ἠλίου τὰ ἐπιλόχεια.
 (ἐν τῷ δευτέρῳ). οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ χειρογράφῳ ἐμφέρεται ἡ σιάν-
 δαλον (γίνεται) τοῖς ἀπλοῦς στέροις ὑπὸ ἄρ-
 μενίων ἐλεγχόμενους (σ. 532)

Μαῖος

21 Κωνσταντῖνος... ὅσων δὲ τὰν... ἦν ἐναντίον...
 Γρ. ὅσων δὲ ἐν τοῖς πολεμίοις (ἀλλ' ἢ
 τοιαύτη διόρθωσις δυνάμετο (σ. 533)

Ἰούνιος

29. Πείρε... Παῦλε τὸ καύχημα τῆς
 καύχημα τῆς οἰκουμένης ἐν κελύ-
 ρις συνηθόντις, σιήριξαι ἡμῶν.
 Γρ. ἀλλ' ὡς Παῦλε ἀπόστολε, τὸ καύχη-
 μα τῆς οἰκουμένης, ὁμοφάσας ἡμῶν,
 σιήριξον (σ. 534).

Ἐἰς τὰ εὐλογητάρια.

Μυροφόροι... ἐνηχοῦντο ἄγγε-
 λος δὲ πρὸς αὐτὰς ἔφη λέγων.
 Γρ. ἐνηχοῦντο, ἀγγέλου πρὸς αὐτὰς
 φθεγγόμενου. 1 (σ. 534 ἡ διόρθωσις εἶναι,
 τῷ χειρογράφῳ)
 ὁρδῶ διατάσσει ἡ ἐκκλησία τὰ εὐλογητάρια τὰ μεταπεδῶσι τὸ εὐλό-
 γιον μέρος ἀπὸ τοῦ τέλους μετὰ τὰ τροωάρια τοῦ ὄρθρου.

Ἐἰς τὸν πανόνα, τὸν παρακλητικὸν τῆς δευτέρας, τὸν μεγαλόν.

"Ποιῆμα δευσιπρίντιου ριναχού". ἀλλ' εἰσὶ δὲ τὸ χειρόγραφον ἔχει δευ-
 φάνους γραφῶν ἄρα; 9 Δευσιπρίντιου ριναχού. οἱ δὲ δευφάνους". (σ. 535)
 καλῶς δὲ ὡμοιοῦσα ἡ ἐκκλησία ἀφηρησέν ἐν τῇ ἁ' ᾠδῇ τὸ ὡροδότη-
 τροωάριον "εἰς κλίνας ὑδῶν μου". ἀλλ' οὐκ ὑπάρχει ἐν τῷ χειρογράφῳ.

Ἐἰς τὸν μεγάλον παρακλητικὸν πανόνα.

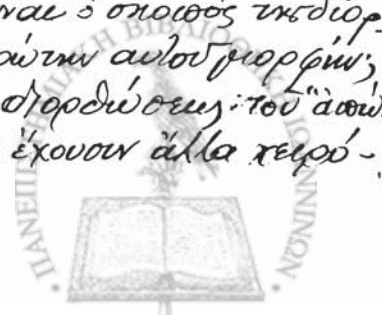
Εἰς τὴν δ' ᾠδὴν: "Πῶς ἐξέμισεν...
 τοῦ ἀμετέρου οὐρανίου... τοῦ ἡ-
 ἡμῶν... ψυχὴν δεινῶς διδραμένην ὡς
 ὕδωρ περικυκλώσαντες... ἀλλ'
 ὡς τῆς οὐς φρονείας... ἥς ἀφθόνως

Γρ. ... δεινῶς πυρρῶν ὡς ἕλερ
 ὡροδότησαντας... ἀλλ' ὡ... ἥς
 ἀφθόνως αὐτὸς παρασηλασσα (σ. 535)

ὁ τάλας ἀνώλεστα.

Ἐἰς τὴν ε' ᾠδὴν ἀνικατεσιάζει τὸ τροωάριον ἄληθῆ δευσιπρίντιον ὁμολογῶ
 δευσιπρίντιον, ὅτι τῷ τῷ θανάτῳ τὸ πρῶτον ἐξαφανίσασαν, ἡ γὰρ φυσικῶς ἐν
 τῷ δευσιπρίντιον τῷ τοῦ ἁδου πρὸς ζωὴν ἀνήγαγε, εἰς γῆν μετέβησαντα, διὰ τοῦ "ἀπο-
 πύου ἀνάγκη πηλ" ὡς ἀρροδιωτέρου (σ. 535)

1 ὅπως ἐπισημασθεῖς, περισσότερο δὲ ἀλλοιωτοῦ, ὁ διορθωτικὸς ἀπομακρύνεται
 τοῦ κειμένου ἡ ἀναμνηστικὴ σχεδὸν ἐν τῷ τῷ τροωάρια, ἡ ἀντιπρὸς ἀνά-
 κης νομιζόμεν, ἀλλὰ καλλιγραφίας ἐντοκῆν. ἀλλ' οὕτως εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς διορ-
 θώσεως ἢ ἡ ἀποκαταστάσει τὸ κείμενον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτοῦ μορφῇ;
 2 Ἰσοῦ παρακλητικὸν παρασηλασσα καλλιγραφίας διορθώσεως: τοῦ "ἀπο-
 πύου" ὅμως ἡ διορθωσις ἐνδείκνυται ἐν "ἀποπύου" ἡ ἔχουσιν ἄλλα χειρό-
 γραφα.

Τὸ μὲχρι τοῦδε ἑρωτολογίου τοῦ Βαρδολομαίου ἐξεδίδοτο δικαιοῦσαι καὶ ὑπὸ τοῦ τυπογραφείου τοῦ φοίνικα, ἤδη τὸ φρονήμων τοῦτο οὗτος ἰσαρεχώρησεν εἰς τοὺς ἀδελφεοὺς Βελοῦδαι, Ἰωάννην καὶ Σπυρίδωνα, οὗτοι "ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τυπογραφείου τοῦ ἁγίου Γεωργίου" ἐξέδιδον τὴν ἀρίστην ἐκδοσιν:

Ὁρολόγιον τὸ μέγα περιέχον ἀπεκασα ἐπὶ ἀνήκουσαν αὐτῶ ἀκαλουθίαν, κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀκατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ἐξουσίας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ εὐαγγέλων κηρύσσειων - διορθωθὲν καὶ εἰς τρία μέρη διαιεθὲν ἀδεία Πατριαρχικῆ ὑπὸ Βαρδολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ τοῦ Ἰμβρίου ὑφ' ὃ προσετέθη καὶ σύντομος ἱστορία πασῶν τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, καὶ πολλῶν τῶν τοῦ μνησολογίου ἁγίων. - ἔκδοσις νεωτέρα ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον ἐκτελεσθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ἰωάννη καὶ Σπυρίδωνος τῶν Βελοῦδων. - ἔνετίμη ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τυπογραφείου τοῦ ἁγίου Γεωργίου 1871 σ. 1. 522, 82.

Τοῖς ὀρθοδόξοις ὁμογενεσὶν φερωμένοις τε καὶ λαϊκοῖς. -

Τοῦ μὲν παρόντος Μεγάλου ἑρωτολογίου, διορθωθέντος ὑπὸ τοῦ ἀσιδίμου, καὶ ὑπὲρ τῆς Μπαρὸς ἡμῶν ἐκκλησίας ὄτως φιλοπονήσασατος, Βαρδολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ, ἀδεία καὶ συνεργεία τοῦ Παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἡμεῖς φέρομεν ἤδη νεωτέραν ὅπως ἐκδοσιν. - Ταύτη δ' ἐπιχειρήσουσας προεθυμήθημεν ὅπως, ἐπιθεωρηθεῖσα, καὶ χαρρακτῆροι καὶ χαρτῆ βελτιωθεῖσα, ἀναφανῆ οὐκ ἀνοσιβία τῶν φίλων ὁμογενῶν καὶ τῶν ἡμετέρων φροντίζων. - καὶ ἴδη, λαβόντες ἐνάει χεῖρας ἡμῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὀρθῶς ἐπὶ λόγῳ γενομένην κατὰ τὸ 1869 ἐκδοσιν τῆς ἑραῆς ταύτης βιβλίου, δασπῆ μὲν τοῦ ὁμογενεστάτου κυρίου Γ. Σεϊτανίδου, ἐγκρίσει δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ συνανέσει τῆς ἡ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, βάσιν ἔχοντα αὐτῶν καὶ ὀρθῶς εἰς ἐκτέλεσιν τῆς παρούσης. - Ὅθεν καὶ κατακρίσαντες τὰ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς καὶ θεομητορικαῖς ἑορταῖς καὶ λόμενα ἀντίφωνα, ἔτι δὲ καὶ ἀπολυτικάσα εἰς τινὰς ἁγίων ἑσπου δάσασμεν μᾶλλον περὶ τῶ, τε εὐκακώτερον καὶ τὸ ἀκριβέστερον, παραβαλόντες, εἶθ' ὅτε, πρὸς χειρόγραφα καὶ πρὸς τὴν πρῶ-

φιλοκαλιέ, 24

Το ὕρολόγιον τούτου ἔστι μετὰ ἰσοσφαιρῶν τετυπω-
 μένιον· διὸ καὶ ἰσορροπία ἐλάχιστα ἔχει. αἱ διορθώσεις ἐστὶν τοῦ
 Βαρδολομαίου ἐκδόσει ἐγένοντο ὡς ἰσὺλό πλεῖστον ἐπὶ τῆ βασιμ χειρογρά-
 φου ὕρολογίου ὑποῦ ἀρ. XIV (Ἄρ. LXXXVI, 6) ἔτους 1423 καὶ Μαρκαντῆ Βελγ.
 οδήγησεν ὡς ἐγὼ ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψω, ἐπιστήσαντο δὲ ταύτας ὁ ἐπι-
 ρος τῶν ἀδελφῶν Γωαίνης Βελούδη, ὡς ἐπιστολῆ σφραγιστῆ ἐν τῷ ὕρολο-
 γίῳ (I. B.). Ἐπιπέδον βανδατόμει ὅτι ἡ δαυμασία ἐκτὴ "Ὁ ἐν ἰστανί
 παρῶ καὶ παση ὥρα εἶναι τοῦ Μεγ. Βασιλεῖς², καὶ ὅτι ἐν τῷ ὕρολόγιῳ ἐν
 δαλασση κακῶς πλεόντων" τὸ κακῶς εἶναι ἐπισφραγιστον,³ καὶ κυρίως ἐπισφρα-
 σε τὸν ἴσον ὁ Βελούδη ἐς τὴν διορθώσιν τῶν ἀστρονομικῶν καὶ ποταμικῶν,
 ἄστρο ὡς ἐκ τῆς διηρητικῆς χρήσεως ἔχον παρασφραγῆ (βλ. σημειώσιν,
 ἐν σελ. 158, 174, 190, 207, 209, 231, 236, 240, 242, 254, 344). Πάλαιος ἀναφι-
 ρεται καὶ ἐς παλαιὰ τοῦ ὕρολογίου ἐκδόσει καὶ τὴν ἀστρονομικὴν τὴν ὑποῦ Ἰαχα-
 ρίου Καλλεργη γνωμένῃ ἐν Βενετία τῷ 1509, καὶ ἤτις σφραγιστῆ οὕσα δὲ
 ἀναφέρεται οὐδ' ὑποῦ τοῦ λεγραίνδ, καὶ ἐξ ἄλλων δὲ χειρογράφων ἀπὸ
 διαφόρων ἐκδόσεων καὶ προσῆδεται ἐν ταῖς ὑποσφραγιστοῖς καὶ τὴν ἀνεκδο-
 τα ποταμικῆ (πρὸ βλ. σ. 207, 240 καὶ α.)

Συμπληροῦντες τὰ ἀνωτέρω παραλαμβάνομεν ἐκ τοῦ εἰρημένου καὶ ἐξ ἄλλων
 πωδίκων τῆς τοῦ ἀγίου Μάρκου βιβλιοθήκης ἀξιολογητικῆς τῆς
 διορθώσεως καὶ ὁροσφαιρῆς τοῦ ὕρολογίου.

Σελ. 14. Δὲν εὑρετὸν τιμὸν σαυρὸν ἡ ἀγία ἑλενή, ὡς γράφει ὁ Βαρδο-
 λομαῖος, ἀλλ' ὁ ἀγία ἱερομάρτυς Κυριακῆ, ὁ εἶτα ἱεροσκόπημα γνωμένῃ
 ἐπίσκοπος (πρὸ βλ. Μην. οκτ. κη'). ἐς τὸ κοντάκιον ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σαυ-
 ρῷ... εὐφρανὸν ἐν τῇ δυνάμει σου τὸ ἐν τῇ ἀσθενήτει ὡς παρὰ σφραγῆ
 τὸ μέτρον, τὸ δὲ τὴν σφραγῆ ἔχοιεν, διορθ. καὶ ἔχουσι, μετοχῶν ἀνα-
 φερομένων ἐς τὸ "χορηγῶν αὐτοῖς" (πῶδ. XIV, φ. 21α).

Οπτιωβ. 26: "Μηχανὴ εὐρατο... ὁ ὑποσφραγιστὴν Θεσσαλονίκη" (πῶδ.
 β. II, C4VI τοῦ 14' αἰῶνος), ὅπου καὶ ἀπὸ τοῦ "καδέιλες" ἔχει "καδέιλας"⁴.
 "ἢ ἐν σταδίῳ δαρρυνας τὸν Νέστορα" ἀπὸ ἐν τῷ σταδίῳ.

1 Ταῦτα δυσωκῶς τότε δὲν ἐσφραγιστῆ ἐσανορδοῦμενα ἐν τῆ ἐκδο-
 σι. τὰ σφραγιστῆ δὲ εἶναι τὰ ἐξ ἡς τῶ. 141, σ. 8 καὶ. ἐπισφραγῆς ἀπὸ ἐπισφρα-
 γῆς. σ. 240, σ. 7 καὶ. κατὰ τὰ χειρογράφα ἀπὸ καὶ τὰ χερ. σ. 345, σ. 6 καὶ.
 διηρητικῆ ἀπὸ διανοίμεται, σ. 424, σ. 11 καὶ. ἐπιβάλλομαι ἀπὸ ἐπιβάλλομαι,
 καὶ ἄλλα δευτερεύοντα καὶ π. κ. σ. 16 μέσ. καὶ ἐς μὲν ἔσπον, ἀπὸ καὶ ἐμὲν ἔσπον, σ. 20
 μέσ. ἀσφραγῆ ἀπὸ ἀσφραγῆ. σ. 25 μέσ. κατὰ τῆσιν ἀ. κατὰ τῆσιν. Περ-
 ριχυδῆ μου, ἀπὸ μοί, σ. 156 ἤχος δ' ἀπὸ πλεχ. δ' σ. 177 σ. 13 καὶ. ἤχος γ' ἀπὸ δ'
 σ. 252, σ. 8 καὶ. ὁ ἐν τῇ γῆ. α. θί ἐν τῇ γῆ. σ. 265 ἤχος δ' ἀπὸ πλεχ. δ' σ. 299, σ. 7 καὶ.
 ἐδυσώπει ἀ. ἐδυσώπει σ. 322 τὴν. ἐπὶ ἀλλήλα ἀ. ἐπὶ ἀλλήλασιν.

† ἐκ τοῦ Μάρκου, XIV (Ἄρ. LXXXVI, 6) ἔτους 1423 καὶ Μαρκαντῆ Βελγ. οδήγησεν ὡς ἐγὼ ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψω, ἐπιστήσαντο δὲ ταύτας ὁ ἐπιρὸς τῶν ἀδελφῶν Γωαίνης Βελούδη, ὡς ἐπιστολῆ σφραγιστῆ ἐν τῷ ὕρολόγιῳ (I. B.). Ἐπιπέδον βανδατόμει ὅτι ἡ δαυμασία ἐκτὴ "Ὁ ἐν ἰστανί παρῶ καὶ παση ὥρα εἶναι τοῦ Μεγ. Βασιλεῖς², καὶ ὅτι ἐν τῷ ὕρολόγιῳ ἐν δαλασση κακῶς πλεόντων" τὸ κακῶς εἶναι ἐπισφραγιστον,³ καὶ κυρίως ἐπισφρασε τὸν ἴσον ὁ Βελούδη ἐς τὴν διορθώσιν τῶν ἀστρονομικῶν καὶ ποταμικῶν, ἄστρο ὡς ἐκ τῆς διηρητικῆς χρήσεως ἔχον παρασφραγῆ (βλ. σημειώσιν, ἐν σελ. 158, 174, 190, 207, 209, 231, 236, 240, 242, 254, 344). Πάλαιος ἀναφίρεται καὶ ἐς παλαιὰ τοῦ ὕρολογίου ἐκδόσει καὶ τὴν ἀστρονομικὴν τὴν ὑποῦ Ἰαχαρίου Καλλεργη γνωμένῃ ἐν Βενετία τῷ 1509, καὶ ἤτις σφραγιστῆ οὕσα δὲ ἀναφέρεται οὐδ' ὑποῦ τοῦ λεγραίνδ, καὶ ἐξ ἄλλων δὲ χειρογράφων ἀπὸ διαφόρων ἐκδόσεων καὶ προσῆδεται ἐν ταῖς ὑποσφραγιστοῖς καὶ τὴν ἀνεκδοτα ποταμικῆ (πρὸ βλ. σ. 207, 240 καὶ α.)

φ. σ. 16. Σημειώσιν ὅτι αὕτη τὸ ὄνομα ἐλήθη ὑποῦ τοῦ ἐπὶ τῆσιν.³ σ. 145. "ὁ εἶτα εὐρηται ἐν τῷ Μεγ. Ἐπιμολογικῶ, παρὰ τὸ ἔλω, (ἐν τῷ τῶσιν ἐν σ. 21 μέσ. ἀπὸ τοῦ κακῶς.

Νομβ. Μ. τὸ ποταμίον ἔχει ὡς:

ὡς εὐσεβίας μύρινας, καὶ ἀθλητῶν θρόφονας, ἢ ἐκκλησία γεραίρει ἐν ἄσμασι, Μηνῶν τὸν καρτερώτατον, Βικτωρατὸν γενναῖον, καὶ Βικέντιον ἄμωτον ἀξιάγαστον, καὶ ποδοῦσα δοξάζει, Χριστὸν αὐτὸς στεφανώσαντα.

Γανουαρ. 25. ἐν τῷ Κοινακίον. "... κτεῖνα ἐνωθεν ἐξυφανθέντα ὑπὸ ἐκκλησία ἐνεμιας" ἀντὶ τοῦ κακοζήλου ἐπιώλεσας (κωδ. CXXI, cl. II) ὅθεν παρέλαβε καὶ ὁ Βελούδης τὴν γραφὴν (σ. 236).

30. "Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰωσολέτου πάππα Ρώμης. Ἡ ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς αἰσοδέπνοις, ὡς δὲ τὸν εἰσημερινόν καὶ τὸν ὄρθρον ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν... τὴν γεγονῆσαν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Ἐξαΐτου πνευρῶ Ἰωάννου." (κωδ. XIV φ. 163^a).² Τὸ σημείωμα τοῦτο δευτέρως εἰς πλείον ἐν τοῖς ὠρολογίοις.

* Μαΐου 7. αὐτοκείμενον ἦχος πλ. δ. "Τοῦ σακεροῦ σου τὸν τύπον." ὅθεν ἐλλείπει ἐν τοῖς ὠρολογίοις, καὶ ὁ ψάλλεται τὸ τροπαιῶν.

9. Περὶ τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου ὁ Βελούδης σημειοῦσαι (σ. 26^ξ) τὰ αἰσώματα καὶ τὰ διαδοχόμενα τὸν βαρδολομαῖον, ἐν οἷς λέγει ὅτι ὁ ἅγιος ὠνομάζετο ἰσὴν βασινοθῆ Ρέπρεβος ἢ Ρεωροβος, ὅθεν γραπτὸν Νεπρόβος ἐκ τοῦ νεπρονίως ἦτοι ἀδύκιμος.

Ἰουλίου 19 τοῦ ὁσίου Δίου Κοινακίον, ἦχος β. Ἰὰ ἀνωζήτων.

"Ἀγνεία κυκίς, ἠδύς ὀπλισάμενος, καὶ ἄσαστον εὐκὴν, ὡς λοχὴν κερυσάμενος, κραταιῶς δεικώσας, τῶν δαιμονίων, Δίε, τὰς φάλαγγας, θαυματουργεῖ σατήρημῶν, κρυβέντων ἀκαύστων, νύκτωρ σατίων ἡμῶν."

Τριώδιον.

Τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου ἀντὶ τοῦ ποταμίου "φαρισάικα φύζωμεν" ὁ κωδ. XIV φ. 182^b ἔχει τὸ ἔγκλ. πρὸς τὸ Ἰὰ ἀνωζήτων.

"Τελώνη μοι, οἰκίωμεν ἐδικαίωσας, σωτήρ ἀγαθὴ, ἐλάσθη φήσαντα, καὶ ἐμὲ τὸν ἄθλιον, σαριδὴν βουτὰ ἀμείτρα σπασίματα, σῶσον μακρόδωμε ὁμοῖος ὑψάρχων ἐδιδάκτατος."

Πεντηκοσταριον.

Τῆς ἀναλήψεως ποταμίον, ἀντὶ τοῦ "ἀνελήφθης ἐνδόξη, Χριστέ ὁ Θεός. ἡμῶν σὺ δαμόθεν κωριζόμενος ἀλλὰ μὲν ἄδιόστατος" ὁ κωδ. XIV φ. 187^a ἔχει: "ἀνελήφθης ἐνδόξη, Χριστέ ὁ Θεός, τῶ σατρί σιγκαδεζόμενος, σὺ δαμὸθεν κωριζόμενος"

¹ φαίνεται ὅτι τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι δοκίμιον διὰ μεταγενεστέρων χειρῶς γεγραμμένον· διότι τριπλοῦν ἐκφέρει τὸ ἐφύμνιον: "ἢ καὶ Χριστὸν ὑμνεῖ τούτοις θραβύσαντα σίεφος ἄφθαρτον, ἢ καὶ ποδοῦσα δοξάζει τὸν στεφανώσαντα τούτους Κύριον ἢ τὸν νέμοντα σίεφος ἄφθαρτον." ² Τοῦτον ὁ βαρδολομαῖος ἐν τῇ 30^η Γανουαρ. τίσου ἀνεμωσάντα περὶ τὰ μέσα τοῦ 13^{ου} αἰῶνος, ὅθεν παρέλαβε καὶ ὁ Βελούδης ἐν τῷ ἐξῆ κατὰ τὰ 1050-1092 (σ. 239)

* Σεπτεμβ. 12. Κοινακίον τοῦ ἁγίου Σπυριδίου πρὸς τὸ χορὸς ἀγγελικῶς. καρδίαν καθαράν καὶ πεπετημένον σπέρμακαρ, ἐνώκησε σαφῶς, τὸ ἰωαννῆιον πνεῦμα, καὶ ὅλον σὲ ἐφώτισεν, ἐρασκα μετάρια ὅθεν ἔλαμψας, ὡσαυτὸ σιτήρ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐξέρισε ψα, τῶν ἰαματικῶν ἀσκήτων, Σπυριδίου μακάριε

Ἀναστάσιμα ἑπολυτύχια.

Τοῦ β' ἤκου τὸ Διοτολίον ἀντὶ "τῆς ἀγνοίας ἐσφραγισμένη καὶ καρδενία φυλαττομένη, μετῆρ ἐγνώσθης" ὁ αὐτὸς κώδιξ (φ. 1886) ἔχει: "τῆς ἀγνοίας ἐσφραγισμένης καὶ καρδενίας φυλαττομένης - -"

Μήγας παρακλητικὸς πρὸς τὸν Διοτόκοιο πάντων.

Ἐσθὲ γ'. Καταγίς μὲ κερμαῶσαι καί... τρικυμῖα καταποντίζουσι " ὁ κώδιξ (φ. 219) ἔχει "τρικυμῖα καταποντίζουσι".

Ἀπαόδιοσιος ὕμνος.

Ὁ κώδιξ (CXI, class. II) ἔχει τὰς ἑξῆς διαφορὰς ἕως πρὸς τὸ ἐν τοῖς ὕμνοις ὑπολογίους κεκμενόν Α'.

2. Χαῖρε τοῦ θεοσότου Ἀδάμ ἢ ἀνασίαιου (ἀ. ἀνάκλησις).

6. Χαῖρε δε' ἕως προσκυνεῖται ὁ πλάσιος (ἀ. δε' ἕως θροφουρχεῖται ὁ κώδιξ)

Β'. πρὸς ἣν ἐκείνος ἐφραση ἐν φόβῳ (ἀ. πρὸς ἣν ἐκείνος ἐφραση ἐν φόβῳ) καὶ τὴν ἐγκαρθεὶν ταύτην νηδὺν, ἀγρόν ὑποδείξεν (ἀ. ὑποκαρθεὶν, ἐ. ἀ.)²

Γ'. 1. Χαῖρε πορρωσὺ ἀδανάτου κηῖμα (ἀ. ἀκηράτου).
3. βασιάζουσα εὐδηνίας ἰλασμόν (ἀ. εὐδηνιάν ἰλασμιῶν).
ὁ σφραγισμὸς ἐταράχθη ἀγαμὸν σε διευρῶν... ἀχραντε (ἀ. πρὸς, τὴν ἀγαμὸν σε διευρῶν... ἀμέμωτε).³

Δ'. 3. Χαῖρε ὅτι τὰ εὐήγεια συγχωρεῖται οὐρανῷ (ἀ. οὐρανοῦ).

Ε'. 5. Χαῖρε πρὸς προσκυνεῖται σβέσασα (ἀ. παύσασα).

6. Χαῖρε Περσῶν ὁδηγὸς σφρασοῦνης (ἀ. πεισῶν).

Σ'. καὶ θέλωσαν τό μυστήριον ἐθὼς πρὸς τὴν σε τεκοῦσαν (ἀ. διο-
ωερ ἐξεπλάγη σου τὴν ἀγροῦτον σοφίαν, κράζην).

Ζ'. 4. Χαῖρε κροφοροῦσα λυτρωτὴν ἀιχράλιτοισι, χαῖρε ἀωσγεν-
νώσα ὁδηγὸν πλανημένοις (ἀ. κροφοροῦσα ὁδηγόν... ἀποχ. λυτρ.).

Θ'. τὸ ὕμνον κατέσας ἠδελεῖς ἀκούειν (ἀ. καὶ πρὸς ἀκούει).

Ι'. καὶ διδάξαι προσφηνῶν σοι ὡάντας (ἀ. καὶ ὡάντας ὡροσ. διδ.)

ΙΑ'. αὐτὸ δέδωκας τοῖς σοι βοῶσιν (ἀ. αὐτὸ δέδωκας ἠμῖν τοῖς σοι β.)

ΙΒ'. τὸ γὰρ αὐτὸς φῶς ὁδηγεῖ... (ἀ. τὸ γὰρ ἄ. ἀώλουσα φ.)

1. Χαῖρε λαμνωτὴρ τοῦ ἀδύτου φηῖου (ἀ. βολίς).³

Ἐν τῷ μικρῷ αἰσοδείωνι ὑπάρχει ἐν φ. 99⁶ τοῦ κώδ. XIV ἡ ἐξῆς ὠχὴ τοῦ ὁσίου ἐσφραγισμένου.

¹ ἐπεὶ ὡδὴν εἰσήγαγε τὴν γραφὴν ταύτην ὁ Βελοῦδος (σ. 373). ² ἐγχαρῶσον ἔχει καὶ ὁ Βελοῦδος (σ. 374) ³ ὁ Βελοῦδος σημειοῦται ὅτι ἡ γραφὴ αὕτη ὑπάρχει ἐν ἀρχαίοις κερματογραφοῖς ἀσκήτως χωρὶς τὰ εἰσαγὰρ αὐτῆς (σ. 375). ³ Αὐτὸ ἄλλας εἰσαγωγὰς ἐκ τῶν ὡρολογίων ὡροτικῶν διαρδύσεις ἐκ τῆς "Νεγκρῶσμου ἐὐλογητόρια" (σ. 46): "Ὁ παλάμι ἢ ἐκ μὴ ὄντων πλάσασθαι" (ἀντὶ ὁ παλάμι μὲν...), καὶ "ἀντιπαισων... καὶ πατάταξον ἐν παρὰ δεικνῶν" (ἀντὶ πατάταξον αὐτῶν, ὅσοι σὺν μόνον ἰερέσιον, ἀλλὰ παταφρέφει καὶ τὸ μίτρον).

Βασιλευ ἀράνε, παρακλήτε τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, παρακληθήτη, καὶ συχώρησόν μοι τῶ ἁμαρτωλῷ καὶ ἀναξίῳ δούλῳ σου, εἴτι ἡμαρταν τὴν σήμερον ἡμέραν, ὡς ἄνθρωπος, μᾶλλον δὲ ὡς ἀπᾶνθρωπος, τὰ ἐπίσταί μου πταίσματα καὶ τὰ ἀνόμια, τὰ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀνομίᾳ, τὰ ἐν σαρκαγῆς καὶ ἀπροεξίας, καὶ πολλῆς μου βραθυμίας καὶ ἀμελείας: εἴτε τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον ἰσχυρῶς, εἴτε αὐτὸς ἐπιώρυσσα ἢ ἐβλάσφημησα κατὰ διάνοιαν, ἢ τινὰ ἐλοδορῶσα, ἢ εὐνοφαίνησα, ἢ ἐλόπησα ἢ ἐθλίψα, ἢ ἐντιμὴ παρωρῆσα, ἢ ἐβλάψα, ἢ ἐφευσαμην, ἢ φίλος παρέλαβε πρὸς με, καὶ αὐτὸν παρῆυδον· εἴτε ἀδελφὸν ἐθλίψα καὶ παρπίυρανα, ἢ ἰσαριμένου μου εἰς προσεῦχὴν καὶ φαίμενδιαν ὄνομας μου ὁ πονηρὸς εἰς τὰ πονηρά καὶ βιωτικὰ περιεπόλεωσεν, ἢ παρὰ τὸ πρέπον ἐρύφησα, ἢ ἀφραπέλα ἐλόκησα, ἢ ἀφρόνη ἐέλασα, ἢ ἐμενοδόξησα, ἢ ἐμοσφιμάρησα, ἢ ὑπερηφανώσαμην, ἢ καὶ ἄλλο ματαίον ἐβλασάμην, ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐθέλησθην, ἢ τὰ μὴ δεόντα ἐφλυάρησα, εἴτε τὸ ἐλαττωμα καὶ ἀδελφῶ μου ἐβλάψα, καὶ τὰ ἐμαυτοῦ ἀναρίθμητα ἐλαττώματα καὶ παρὰπτώματα παραβλεψάμην: εἴτε τῆς εὐχῆς μου ἠμέλησα, εἴτε τι ἄλλο ἐποίησα, ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα ἅπερ ἔπραξα ἐν νεότητός μου, μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ οὐ μέρμημαι, συχωρησόν μοι ὁ Θεὸς τῷ ἀθλίῳ, πρεσβείαις τῆς Θεοτοκοῦ καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ὁ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. —

Μετὰ τὸν εἰς τὸν φύλακα ἄγγελον κανόνα τοῦ Ἰωάννου Μαυρόποδου (εἶτα ἐχθαίβην μετροπολίτου) ὅπου ὑπάρχει ἐν τῷ ἁρολογίῳ τετυπωμένη (σ. 437-43) ἐν τῷ ἁρολογίῳ XXIV (Αντ. LXXI, 4) ὑπάρχει ἢ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἁγίου ἄγγελου ἢ ἐξῆς ἐκτὴς "Ἰωάννου μοναχοῦ" ἀπογραφῆς, ἔτερα παρὰ τὴν ἡμετέραν: "ἅγιε ἄγγελε, ὁ ἐφραδὴς τῆς ἀδελφίας μου ψυχῆς .."

Παναγίε ἄγγελε τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ φύλαξ καὶ σκεπαστὴς τῆς καρτερίας μου ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, εἴτισε ἐλόπησα ἢ ἐθλίψα τὴν σήμερον ἡμέραν, ἢ δι' ὄλης τῆς νυκτός, ἐν λόγῳ ἢ ἐργῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν, συχώρησόν μοι καὶ σκεπασόν με τῆ νυκτὶ ταύτῃ καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἀνεπηρέαστον διατήρησον ἐν τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου, ἵνα μὴ ἐντὶ παροργίζων τὸν φιλανθρώπον θεόν, ἐξολοθρευθῶ ἐν βίβλου δῶτων, ἀλλὰ ἀξιὸν με ἀναδείξον τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος· ὅτι εὐλογητὸς ὑπάρχεις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἁμῶν. —

¹ ρ. 293^β. βλ. ἢ κωδ. παη. V, ρ. 277 καὶ αὐτὸς παρ. βιβλιοθήκη,

Περὶ ἄλλων ἐκδόσεων τοῦ ὠρολόγιου γενομένων ἐν Βενετία, ἐν αἷς φέρεται ὡς διορθω-
 τῆς ὁ ἄρχιεπίσκοπος τοῦ οἰκ. δρόμου Σπορ. Τερβός ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἐκκλ. βιβλίοις
 δὲ δύναται ἐν αὐτῷ ἴσχυρ. γένηται λόγος, διότι οὐδέμια διορθώσεις ἐγένετο. καὶ οὐ-
 λῶ καταπύρην εἰς τὰς ἐφοροαδικίας τῆς Μητ. ἐκκλησίας, ἕνα μετὰ τὴν ἐκδοσὴν
 τῶν μηνιαίων τοῦ 1843 κτήθηται καὶ ὠρολόγιον κατὰ διορθωμένον. ἐπι-
 γε. ἤρπυεν ἐν φαναρίῳ ἢ κεντρικῇ πατριαρχ. ἐπιτροπῇ, καὶ νῦν ἔχει ἐλπίς
 εἰς ὠρεὶ βελτιώσεως τοῦ ἐκκλ. ὡροσ. αὐτῆς ἐπισημασθεῖς τῷ 1867 καὶ διὰ
 δῶσε τὴν ἐν ἔτει 1869 ὑπὸ τοῦ βιβλιοφύλου Γ. Σεϊτανίδου φακεῖσαν ἐκδο-
 σὴν τοῦ ὠρολόγιου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἦν ὡς εἶδομεν ἔχον ὡς ὄψιν καὶ οἱ
 βελούδα. τῷ 1899 αὐτῆς ἀεστίλουμένη ὑπὸ τοῦ μικροπολίτου ἀρχιεπί-
 σκοποῦ Ἰγνατίου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικητοδότη τοῦ Γεν. ἐξοχίου ἢ Νεοκλέ-
 ος ἕνα μικροπολίτου Νηϊτοῦ, τοῦ Μ. Γεδεών καὶ τοῦ ἀρωτοψαχί/α
 Γ. Βιολάκη ἀνέλαβεν ἐπιτολὴν Κωνσταντινουπόλεως τῶν ἐν διορθώσῃ ὡρο-
 τε ὠρολόγιου καὶ ἐκτολογίου. ἀλλὰ περὶ τὸ ἔργον κατὰ μαρτυρίαν
 τοῦ ἰδίου ἠνεγράμ. εἰς τὰς ἀ. Μ. Γεδεών καὶ οὐτεν ἐξευωώθη ἐπὶ ἀριστοῦ
 καρτεῖο μετὰ ὡσίου φιλοκακίᾳ ἐν τῷ πατριαρχ. γεωγραφίῳ φέρου ἐπιτηρηθῆναι

“ὠρολόγιον τὸ μὴ ἀπολείπον ἀποσπαστὴν τὴν ἀνήκουστον αἰδέλ. ἀποκα-
 δίαν παρὰ τὴν τάξιν τῆς ἀνατ. ἐκκλησίας κτλ. ἐν Κωνσταντινουπόλει 1900
 τῶν ἀδελφῶν αἱ ἐκδόσεις ὡροσ. καὶ ὑπὸ Μιχ. Σαλιβέρου γινόμεναι εἶναι ἀ-
 νατιωώσους, σιωλεφόμεναι διὰ μερῶν σφαλμάτων καὶ ἐλεναί ἐν ἐπι-
 φάνισιν. Κριτικῶν ἐκδόσεων τοῦ ὠρολόγιου καὶ ἀναστολικῶν ἐκδοσῶν
 ἐποικίματι ὁ Κωνσταντινουπόλις Νεῖλος Βοζογιά.”

Συνεπιφέροντες καὶ ἡμεῖς τὸν ἔρανον περιγράφομεν τὸ ἀρχαιότερον τῶν
 ἐν τῇ λαυριωτικῇ βιβλιοθήκῃ ὠρολόγιον, ἐν ᾧ βλέπομεν τὴν ὡροσ. ἀν-
 δεσὴν καὶ μορφήν αὐτῆς, καὶ ἀναγράφομεν τὰς διαφόρους γραφὰς ἐν ἀξιοσημί-
 ωτοῖς εἰσὶν αἱ ἐξῆς: τῆς ἐπιπύχου ἐκκλησίας “ἀριστερῶς ἐνανθρωπίσαι” (ἀ. ἐνανθρωπήσας),
 “βίος παδαρόν ἐν μετανόια ροι κτήθηται” (ἀ. κτηθέντα), “ἀσθενῶν σωτηρία” (ἀ. θυμια-
 χία) καὶ “ὡεργασίας” (ἀ. εὐχαριστίας).

¹ Οἱ δύο οὗτοι ἐχρησθέντες διὰ τὴν ἐν τοῦ σλαβικοῦ κειμένου συμβολῶν ἴσην
 τοῦ ὠρολόγιου. ² ἐκκλ. ἀληθ. ἔτ. 1Α', 1911, σ. 294 ὅπου μάλιστα ἀφορτᾷ καὶ ἐπισημα-
 τὸν ὠρολόγιον, ὃν ἐξωβέλιον ὁ τότε ἀρωτοψαχί/α καὶ Μ. ἐκκλησίας (πρὸς καὶ Μνεῖαν
 τῶν ἀπὸ ἐμοῦ, ἀθῆναι 1936, σ. 237). ³ Οὗτος ἐξέδοτο εἰς 6' ἐκδοσὴν τῷ 1929 ἐν φρο-
 ταφενιάτῳ τὸ “ὠρολόγιον. Διήγησι delle chiese di rito bizantino”, ὅπου αὐτὸς πε-
 ρίληψεν τὸ περιεχόμενον μετ' ἱστορικῶν ἐκδόσεων μέρους τοῦ ὠρολόγιου ἀναπλήξας
 ὅτι σχετῶν ἀπὸ τοῦ ὠρολόγιου, τὸ ἑσπαικὸν καὶ τὸ ψαλτικόν

Ὡρολόγιον Λαύρας Γ'66 τοῦ 17' αἰῶνος.

Ἔναι τὸ ἀρχαιότερον ὠρολόγιον τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης τῆς μῆσης
 καὶ πολυτέμενον διὰ τὴν θαράδυσον τοῦ κεμιένου, τὴν αἰδουλοστάτην σεν-
 δεσιν, καὶ κατὰ τὸν ὄγκον μόλις τὸ 1/3 τοῦ ἐν χρήσει ὑπάρχοντος. καὶ ὅμως
 συνήθως παραθονοῦνται οἱ νῦν μοναχοὶ δι' ἰσοχρηζόμενοι, ὅτι οἱ ἰταλικοὶ
 ἔλεγον καὶ ἔφαλλον ἀσείρως πλείω ἤρευν. καὶ ἐκ θεωρητικῆς παρατηρῶ, ὅτι
 ὁ κωδὶξ ἀνήκειν ἐν βιβλίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου δι' ἐμορφωθή-
 σαν αἱ παννυχίδες, καὶ τὸ ἀσύλληπτον τῶ ἀκολουθίῳ μῆκος, ἐν τούτῳ
 ἡμεῖς πρὸς τοῦ κατ' ἡμέρας ὠρολογίου νὰ ποιῶμεθα σηματικὴν ἀβα-
 ρίαν διὰ νὰ λοσφαρίσωμεν τὴν τοῦ μετὰ χεῖρας κωδίκος τυπικῆ διατά-
 ξει π.χ. αἰταὶ αἰταὶ αἱ ἀλλεσαλληλοὶ ἐν τῷ μεγ. αἰωσοδείῳ καὶ καὶ
 ὠραις τῆς Ἰεσσαρακρούς μετάνοιαι εἶναι ἀραιότεραι, ὡς ἐκαστακῶς
 ὑποδείλωσαμεν τοῦτο, καὶ τὰ 40 κύριε ἐλέησον εἶναι βίονον 30. ἐν πολλοῖς
 δέ βίονον 12. αἰταὶ δὲ αἱ εἰσῳδαὶ οὕτως εἰσείν ἐκαστοῦ ψαλμοῦ ἢ τροπαρίου.
 "Τὸ κύριε ἐλέησον Μ' (=40), ὁ ἐν ὄψει κειρῶ. κύριε ἐλέησον Γ', Αὐξά καὶ νῦν.
 τὴν τιμιωτέραν ἐν ὀνόματι κυρίου ἐλέησον, πᾶτερ. ὁ θεὸς οἰκτιρῆ-
 σαι ἡμῶν κτλ." ἄσφρ ἀνασῳσόμενα ὡς λέγονται πληροῦσι πλέον καὶ σε-
 λίδος. πολὺ σφαιρίως ἐπίσκοποι ἐν τῷ περιγραφομένῳ ὠρολογίῳ, ἔστωσι
 μεταχινεσιτέρα φροσθήκη εἶναι ἐν πολλοῖς τροπάριοις τὸ ὑποσημαινόμενον
 Αὐξά, καὶ νῦν, ὅπως καὶ αἱ εἰσῳδαὶ ἐν τῇ Παρακλήσει: Δοξώσω ἀπὸ
 κινδύνου τοὺς δούλους σου, θεοτόκε κτλ. ^{ἢ καὶ πολλὰ καὶ εὐχαί π.} ἐπίβλεψον ἐν ἐλεήσει κτλ.²

Τὸ ὠρολόγιον κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς ἐκκλησίας διαμετρεῖται εἰς μέρη

- 1. Μεσονυχτικόν (φ. 1^ο - 49^ο).
- 2. Ὁρθρον (φ. 49^ο - 100^ο).
- 3. Ὁραι καὶ Μεσῳρία (φ. 101^ο - 170^ο).

¹ ὑποδείλωσαμεν τοῦτο τὸ " " εἰπωτ. διὰ τῆς φράσεως τυπικῆ διατάξις ἢ διατάξις, δη-
 λοῦσαν καὶ φῶσαν ἐν γίνεσι λειτουργίῳ τοῦ τυπικοῦ, ὡς καὶ τὰ συμφραζόμενα.² Ὁ ὅλιγος
 μεταχινεσιτέρος χρόνος προσετέθη καὶ τὸ ἐφ' ὀμνίον ὑπογράψα θεοτόκε, πρὸ βίονος ὑπὸ ἡμῶν.
 εἰσῳται τῷ ἐκτῷ τῷ ἐν εἰλε ἐκαστοῦ μέρους τῆς ἡμερονοκτιδᾶ ἀκολουθίας ὡς π.χ. αἱ ἐν εἰλε τῶν Μεσο-
 νυχ καὶ ἄ. εἶναι φροσθήκαι μεταχινεσιτεραι. ἀλλὰ καὶ σφαιρίως αἰτέροι ἐν εὐχαί διὰ ὑποχρον ἀντικαθῆναι καὶ
 ἐπίσῳσαν εἰσῳτα εἰς τὰ ἐπιπῳτα Μηναια. ἐν τῷ ἐν Βενετία τῷ 1533 (τῆς α' ἐκδόσεως) ἐκτελεσθῆναι
 ἐν ὑπάρχῃ ἢ ἐν τῷ μεγάλῳ ἀριστοῦ τῶν Ἰεσορακίῳ ὠραια ἀλλὰ λίαν σφαινοτενὴς εἶχῃ, τῆς
 ὑπογράψα, ὡς φραζέτησεν ἡδὲ καὶ ὁ Βασιλομαῖος.

- 4. Ἐσωτερνός (φ. 171^α - 184^β).
- 5. Ἀποδευσιον τὸ βίβλα (φ. 185^α - 223^β).
- 6. Στεχηρὰ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Παράκλητους (φ. 224^α - 234^α).
 · Τοῦ ὠρολόγιον, ἔκδοσις Βαρδολομαῖς τοῦ Ἰμβρίε, ἔχει ταύτην τὴν διάρκειαν.
 α') Ἀκολουθία ἡμερονύκτιος ἀπὸ τοῦ Μεσονυκτικοῦ μέχρι τοῦ Ἀσπιδίου.
 β') Ἀπολυτίκια καὶ Κοντάκια τοῦ Μηνολογίου Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου.
 γ') Ἀκολουθίαι: Ἀκάθιστος, δύο παρακλητικοὺ κανόνες, τρεῖς ἰκετήριοι
 καὶ διὰ Μετάληψις, οἴκοι εἰς τὸν τίμιον Σταυρὸν μετὰ κανόνος καὶ
 δ') Παράρτημα, (οὗ τὰ σπουδαιότερα Σύνοψις ἱερῶν κανόνων, ἀλφάβ. πίναξ τῶν
 ἁγίων, κανόνια καὶ μηνολογία, καὶ σιληνοδρομίαι καὶ τὰ Πασχόλια).

Θὰ φανῆ βεβαίως εἰς πολλοὺς παράξενον, ὅτι τὸ ὅλον τοῦ μετὰ χεῖρας χειρογράφου ὠρολόγιου περιεχόμενον ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἀνωτέρου ἐκτύπου!¹

Προσεσθησάμεν ἐν τῇ περιγραφῇ τὰ δηλωσόμενα ἀκριβῶς οὐ μόνον τὰς τῶν τωσικῶν διαφορὰς, ἀλλὰ καὶ τῶν καμμένων. ^{μεταβολαὶς λέξεων καὶ μεταφραστικῶν προσθηκῶν} ὅσοσον τοῦτο ἔχει μεταβληθῆ μερικῶς ἢ ἐντελῶς Παρακλήτους τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λασικάριου, καὶ αὐτὰ διαφοραὶ αὐταὶ συνετελέσθησαν εἰς χρόνον ὀλιγώτερον τῶν 50 ἐτῶν! καὶ τοῦ ἐξῆς συνήθησι ἀπολυτικῶν ^{Κώδιξ φ. 128^ο} ὠρολόγιον Β σ. 89.

Οἱ μάργυροι σου, Κύριε, ἐν τῇ ἀθλήσει αὐτῶν. Οἱ μάργυροι σου, Κύριε, ἐν τῇ ἀθλήσει αὐτῶν, σπεράνας σπεράνας ἐκομίσαντο τῆς ἀφθαρσίας ἐκ σοῦ ἐκομίσαντο τῆς ἀφθαρσίας, ἐκ σοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. φόνει τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἔχοντες τὴν ἰσχύν σου τοὺς γὰρ τῶν ἰσχύων σου, τοὺς τυράννους καθεῖλον. ἔδραν τυράννους καθεῖλαν. ἔθραυσαν καὶ δαμῶσαν καὶ δαμῶνουν, τὰ ἀνίσχυρα θράση. αὐτῶν ταῖς νῦν τὰ ἀνίσχυρα θράση. αὐτῶν ταῖς ἰκεσίαις ἰκεσίαις, Χριστιέ ὁ Θεός, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. ^{σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.³}

¹ Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐξετάσω νῦν πότε ἐσπήθησαν ἐν τοῖς ὠρολογίοις τὰ ἀπολυτικοκοντάκια. εἰς τὸ πρῶτον διωρούμενον ἐντυπον ὑπαρχούσι. εἶναι δὲ τοῦτο ἔκδοσις τοῦ 1563 καὶ φέρει τὴν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: "Τὸ σφαιρὸν ὠρολόγιον ἐτυπώθη ἐν ἐνετείαις ἐν οἰκίᾳ ἀνδρῶν του Σπινέλλου, Μονεταρίου καὶ ἐκλαμωροτάτης ἀρχῆς τῶν ἐνετείων, ἐπιμελεία τε καὶ διορθώσεως Ἰαχαρίου ἱερέως Σχορδυλίου Κρητός, τοῦ ὑπολιγομένου Μαραφάρᾳ καὶ ἐπιτρόπου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου, ἔτι τε ἀπὸ τῆς ἐνοσηροῦ οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφ' ἑξ. Ἰουλίῳ 6."

² Τὸν ἀφρ. β' εἶχα ἀρχίσσει ἀπὸ πολλοῦ νὰ ἀντικαταστήσῃ ὁ α' (πρὸχ. κατέφυγον - κατέφυγα φ. 233^α τοῦ κώδικος, καὶ πολλακῶς ἐν τοῖς χειρογράφοις Μηναιέσις). ³ Πλεῖστα σφάλματα ἔχει καὶ τὸ ἀπολυτικὸν ἀμύλοντε.

νυστάξη Β19^ο ἢ ὁ βαθμ. Β20^ο. ¹⁰ καὶ τὸ σφαιρὸν Β20^ο. ¹¹ οὐ λ. οὐ π. Β20^ο. ¹² ὑπ' αὐτῶν Β21^ο ἐν τ. χλ. ἐν τ. ἀναφύξει Β21^ο ἐπιτετακίς α. π. 10 οὐνεκεν.

Ματρ. Γ 66 . 0,24 X 0,16 , φ. 239 τοῦ XIII αἰῶνος

1^ο Ὡρολόγιον σὺν θεῷ περιέχον πᾶσαν τὴν συνήθη ἀκολουθίαν

1. Μεσονυχτικόν.

Δι' ἐυχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, κύριε Ἰησοῦ χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλέησον ἡμᾶς.

Βασιλεῦ οὐράνιε ¹... ἐλθέ ² καὶ ἐνοσκήνωσον ἐν ἡμῖν.²

φ. 2^β. Δεῦτε προσκυνήσωμεν ³ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν δευδ. κτλ. Ἐλέησον με ὁ θεός.

φ. 5^ε Μακάριοι οἱ ἁμώμοι ⁴...

(ἐν τὰ ἐν τέλει τροπάρια τὰ μετὰ τὸ Πιστεύω δεῦ ὑπόρχει Δόξα καὶ νῦν,; ἐς δὲ τὸ γ'; φ. 27^ε ἀνακάλεσαι ⁵ τοὺς βασιλεῖς σφετέρων ⁶).

φ. 28^ε ὁ ἐν παντὶ καιρῷ ... ἐς τὴν ἐνότητά τῆς πύττεις καὶ τῆς ἐπίγνωσις τῆς ἀκροσίου σου οὐδέως ⁷.

φ. 29^α [ε] ἐμὴν οὖν ἔσσι μ' (= τεσσαρακοστή) ... ποιούμεν καὶ τὰς 1ε' μετανοίας.

(καὶ ἐμὴν ἔσσιν Ἀληθουσία ποιούμεν μετανοίας γ' ἡμετέρας ... Μετὰ δὲ ταύτας (τὰς εὐχὰς κύριε καὶ δευδοσια τῆς ζωῆς μου) ἑτέρας μετὰ 16^β ταῖς λοιπὰς λείπ. ἐν κώδ. κὺς καὶ πνεύματι τοῦ μετ. βασιλεῦσιν μετὰ τῶν διατάξεων).

φ. 29^β. καὶ μὴ νυστάξει ⁸. 30^ε ὁ βοθῶ σοφίας ⁹. πρὸς τὸ συμφέρον ¹⁰

φ 31^α ἴθθα οὐκ ἔσσι πόνος, ἢ λύπη, ἢ στεναγμός ¹¹

φ. 31^ε πλημμελητέα ὑπ' αὐτοῖς ¹²... ἐν τόποις κλοσροῖς ¹³

(Πάντα τὰ μετὰ τῆς εὐχῆς Μνήσθητε, κύριε τῶν ἐσ' ἐλπίδι ἀνασιτάσσει ὑπόρχοντα ἐν τῷ Ὡρολόγιῳ τῆς ἐκτύσεως μεχρὶ τέλους σ. 21-22 λείπ. ἐν κώδ.).

2. φ. 33^α Ἐπεσον μεσονυχτικὸν ψαλλόμενον τῷ ταββάτῳ

φ. 48^ε καὶ θεοσέβει ἐς τὴν βασιλειαί μου πρόσχει. Ἐγράφη ἐς δύο τόμους, ἐς τὸ μετώριον καὶ ἐκτὴς ὥρας καὶ ἐς τὰ ἀπόδειπνα. (τὰ ἐνωτικὴ ἔχουσιν ὀλόκληρον).

¹ Ἡ παραβολὴ γίνεται πρὸς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Βαρθολομαίου (Βενετία 1857) ἐν δὲ καὶ παραπίμνω ἐς τὰς σελ (= β). Ἡ ἀρχὴ ἐκ τῶν Μεσονυχτικῶν ἢ τοῖ ἐν τῷ κώδικι δὲν ὑπάρχει ἡ Προίμα καὶ (προσὶς) τοῦ Ὡρολογίου. μετὰ τὴν εὐχὴν λείπει τὸ Δόξα σοι, ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. ὕστερ τὴ μετὰ τὸ τρισάγια Μετανοίας γ'. ² τακηνήνωσον B3. ³ καὶ προσπέσωμεν B3. ἐν τέλει λείπ. μετανοίας γ' ἐν κώδ. ⁴ Μακάριοι ἁμώμοι B5. ⁵ ἀνακάλεσον B16. Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐς τὴν ψαλλομένην τῶν ἁμώμων ὑπάρχουσι διαφορὰ ἀσῆματα τῶν ἀναγραφῶν, ὅσων καὶ ἐς τὸ Πιστεύω ζωοποιούν ἀ. ζωοποιόν, καὶ ἐς τὸ ἴσον ὁ ὑπερφίσις ὁ πατὴρ ἵνα ἴσασιν τῆς Χριστῶ καὶ οὐκ ἔσσι τῶ θεῶ. ⁶ τῶν ἐσπεύει πραταίωσον. ⁷ καὶ ἐς τὴν ἐπίγνωσιν B16. ⁸ μηδὲ νυστάξει B19. ⁹ ὁ βαθεῖ σ. B20. ¹⁰ καὶ τὸ συμφέρον B20. ¹¹ οὐ λ. οὐ γ. B20. ¹² ὑπ' αὐτῶν B21. ¹³ ἐν τ. κ. ἐν τῶ ἀναφίσει B21.

φ. 49^α τὰ χεῖλη μου ἀνοιξόν.¹

2 φ. 49^β ἀρχὴ τοῦ ὄρθρου.²

Τρισάγιον κτλ. Σῶσον, κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξαι, ὁ ὑψωθεὶς, κινῶν Προστασία, καὶ ὁ ἑξαψαλμὸς², μετ' ὃν ταῦτα φ. 60^α εἰ μὲν οὖν οὐκ ἔστι Μ' λέγεται θεὸς κύριος, καὶ τὸ τρωπάριον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας, εἰ δὲ Μ' λέγεται ἀλληλούια καὶ ψάλλονται ταῦτα κατ' ἦχον. Ὑμνοὶ τριαδικοί, ζωματοκαῖς μορφώσοι.³

φ. 60^β δεχόμενοι⁴, βοήσωμεν, ⁵ διὰ τῆς θεοτόκου ἐλέησον ἡμῶν.⁶

φ. 61^α κερουβικῆ δόξαλογεῖν τολμῶντες λέγομεν.⁷

φ. 63^α βοήσωμεν.⁸ φ. 64^α καὶ δεῖκῆ τῆ δόξης⁹, ἐν κατανύξει βοῶντάς σοι.¹⁰

φ. 64^β τῶ ἀδελφάσι¹¹ προσπέσωμεν φ. 65^α σὺν αὐτοῖς καὶ ἡμεῖς.¹²

(Πάντα τὰ λοιπὰ τοῦ ἐνλύου ὄρθρου (σ. 45-48) ἢ οἱ ἢ διατάξεις καὶ τὰ εὐφρογάρια ἀναστασιμὰ τε καὶ νεκρώσιμα λέγῃ. ἐκ τοῦ κωδ.).

φ. 65^β ᾠδὴ Μωϋσέως ἐν τῷ ἐξόδῳ.

φ. 68^α ᾠδὴ Μωϋσέως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ, ὡδὴ β'.

φ. 75^β ᾠδὴ γ'. Προσευχὴ Ἄννης μητρὸς Σαμουὴλ.

φ. 77^α ᾠδὴ δ'. ἀββακούμ τοῦ προφήτου.

φ. 80^α ᾠδὴ ε'. Προσευχὴ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου.

φ. 82^α ᾠδὴ ς'. Προσευχὴ Ἰωνᾶ τοῦ ὀρφίτου.

φ. 83^β [ᾠδὴ ζ'] Προσευχὴ τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν.

φ. 88^β [ᾠδὴ η'] Ὑμνος τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν.

φ. 99^α ᾠδὴ θ'. ᾠδὴ τῆς θεοτόκου ἐν τῷ κατάλουκῶν εὐαγγελίῳ (μετὰ τῆς προφ. Ζαχαρίου).¹³

¹ τὰ χ. μου ἀνοιξόν B30. Μετὰ τοῦτο τὸ ἐντυπον ἔχει τὸ Μεσονύκτιον τῆς Κυριακῆς σ. 32.
² τὰ ἐντυπα πρὸ τούτων ἔχουσι διατάξιν τῆς τεσσαρακοστῆς, τρισάγιον κτλ. καὶ τὸ δευτεροπροσκυνήσωμεν καὶ τοὺς δύο ψαλμοὺς 19-20. (σ. 33-4) καὶ αὐτὸς πρὸ τοῦ ἑξαψαλμοῦ τρισάγιον! ³ Πᾶσα ἡ διατάξις τοῦ ὄρθρου ^(σ. 42) καὶ τὰ ἀντίφωνα λέει. ἐκ τοῦ κωδ. ⁴ ἐκ δεχομένοι B43. ⁵ βοήσ. τῶ μόνῳ βεῶ B43. ⁶ διὰ τῆς θ. ... λέει. B43. ἐν τῷ ἐν τῷ κωδ. λέει. τὰ ἐφεξῆς ἐπιγραφόμενα ἐν τῷ ἐν B43 Δόξα ... καὶ κινῶν. ἐν τῷ ἐν τῷ κωδ. ὑπάρχει ⁷ κερουβικῆ δόξα B43 ἐν ᾧ καὶ προζῶσεται τὸ τροπάριον, ἐν τῷ ἐν τῷ κωδ. τελευταῖον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἡ διατάξις διατεταραχμένη. ἐν τῷ B ἐν παντί τὰ θεοτομῆα ὑπάρχει τὸ διὰ τῆς θεοτόκου ἐλέησον ἡμῶν, διὰ τὴν γίνονται τοιαῦτα ἀφοῦ ἐν τῷ κωδ. δὲ εἶναι. ⁸ βοήσωμεν σοι B44 ⁹ καὶ δεῖκῆ δόξης B45. ¹⁰ ἀναξίως τολμῶντας κραυγάζειν σοι. ¹¹ τῶ ἀ. πρ. ἐπιγιγιον ἀδελφῶν αἰνῶν B45. ¹² μετ' αὐτῶν καὶ ἡμεῖς. ¹³ σημ. ἐκ τῶν ᾠδῶν τοῦ κωδ. λέει. ὁ ἐσθ' πεφασκὶς ἴαμβος. ἐν τῷ ἐπ' ἡ κατὰ προσίμῳ: Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ἐρρήνωσθ' ἡμῶν κτλ. ἐπίσης καὶ πᾶσα τῶν διατάξεις ἄνω τῶν ὄρθρου καὶ τὰ ἐν τῷ κωδ. τοῦ B σ. 64-67 πάντα.

² καὶ ἡμῶν ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει κτλ. ... ἀλλὰ ... ἐν τῷ κωδ. ἐπὶ τῆς διατάξεως εἶναι τὸ ὄνομα

φ. 94^a (Μετά τὰς 9 ᾠδαί) καὶ ἐνδὺς τὸ ἕξαωσοσπειλάριον εἶλα :

αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐν τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις, σοὶ πρέπει κτλ.
(ἦλοι δὲ ὑψόρχει ὁ σείχος Παῦσαπνοή κτλ. τῆς σ. 65, μετὰ δὲ τὸν τελευτ. σείχ. ἁμείων)

φ. 97^a Σοὶ δόξα πρέσβε, κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ δόξαν ἀναθεμίσπομεν κτλ.

Δόξα σοὶ τῷ δέξαντι τὸ φῶς (καὶ τελευταῖος σείχ. οὗτος) :

φ. 98^b Καταξίωσον, κύριε, ἐν ἡμεῖρα ταύτῃ ἀναμαρτήτους φυλαχθῆναι ἡμῶν·
ἐγράφη (οὕτως ἔχει ὁ κώδ. ἢ ἄλλη δοξολογία (B71) ἢ ἀντιθέσφρος δὲ ὑπάρχει
ἄλλ' ἐνδύς): ἔτα μετὰ τὸν σείχον λέγε Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ (καὶ
ἢ διατάξις)^{99a}: εἰ ἔστι Μ' λέγε δις, ἔτα τρισάχιον κτλ. Ἐσοῦράνιε βασιλεῦ ... καὶ
ἐγράφη ἐν τῷ ἀνωδέπνῳ. μετὰ δὲ τὴν ὑστάτην μετάνοιαν τὸ Ἀεῦτε φροσκυ-
νησωμεν καὶ ἀρχόμεθα τῆς πρώτης ὥρας, εἰ δ' οὐκ ἔστι Μ' οὐδὲν τούτων λέγομεν,
ἀλλὰ μετὰ τὸ τρισάχιον καὶ τὸ παῖτερ ἡμῶν τὸ τροῦάριον τοῦ ἁγίου κτλ ἡμέρας καὶ
θεοτοκίον καὶ ἐνδύς τὴν φρώτην ὥραν καὶ γίνεται ἀσὸλυσσις (ὥστε τὰ ἐν Β σ. 72-3
πριονίζοντα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ).

φ. 99^b Ἐὐχή λεγομένη παρὰ τῶν βουλομένων.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν, ἀγαθὴν ἡμέραν δός μοι, ἀναμάρτητον ἐχθροῦ.

3 φ. 101^a Ἀρχὴ τῆς α' ὥρας.

Ἀεῦτε φροσκυνήσωμεν χ' ² (ἐν λέλει δὲ):

φ. 107^a Δόξα καὶ νῦν καὶ ἐνδύς τὸ θεοτοκίον, τί σὲ καλέσωμεν ὡ κεχαριτωμένη ³ ...
παρθένος, ὃκ ἔμενας ἀφθορος, ἀγνή· μητέρα, ὃκ ἔσχεσ' σαῖς ἀγάλας³:

φ. 108^a μάθοιεν πῶς ἰσχύει⁴

φ. 109^a Μεσῶριον τῆς φρώτης ὥρας (μετὰ τὸ ἔλεῆσον ἡμῶν, κύριε, ἐλεῆσον ἡμῶν θεοί)

φ. 113^b ὁ καθαρῶτατος ναὸς τοῦ σωτήρος (ἀντὶ τοῦ Β 81 τῆς ἐσοπλαχνίας τὴν πύλνῃ)

¹ Ἡ ἐὐχή αὕτη λείπ. Β. ² Ἀεῦτε φροσκυνήσωμεν ἐν χ'. μετάνοιας χ' καὶ τοὺς ψαλμοὺς Β 74
αἰ μικραὶ αἶλαι μετάνοιαι, ἦλοι σταυροκόπημα μετ' ὑποκλίσεως οὐδαμοῦ ἐν τῷ κώδ. οὐ-
δαμοῦ συμμοῦναι. ³ Ἄρα τὸ ἀπολύτικον κτλ ἡμέρας δὲν ἐλέγτο. "παρθένον, ὃκ ἔμενας
ἀφθορος· ἀγνήν μητέρα, ὃκ ἔσχεσ' σαῖς ἀγάλας Β 77. καὶ ὡ. δὲ λείπ. τὸ τροπ. τὴν ὑπερ-
ἐνόησον ἐν κώδ. καὶ μόνον τὸ ταχὺ φροσκυταλαβε ὑπάρχει, λείπ. ὡσαύτως τὸ ὡσαύτως τῆς φύσεως
⁴ γνώωσαν πῶς ἰσχύει Β 78.
12 καὶ ἡμῶν ἐν μετάνοια καὶ ἐξομολογήσει κτλ. καὶ τὸν ἁγίον πνεῦμα ἔσθ' ὁ ἄγιος πνεῦμα

- φ. 114^a Κύριε ἐλέησον λ' η' τὴν εὐχήν (τοῦ μεγ. Βασιλείου Ὁ ἐξαποστολλικὸς τῷ φῶς)¹
- φ. 115^b ἀρχὴ τῆς γ' ὥρας (λείπ. ἢ ἐν λέξει διατάξεις Β85. η' ἔχει τὸσον: εἰ μὲν οὖν ἔχει ὁ ἅγιος τῆς ἡμέρας τροπᾶριον λέγεται, εἰ δ' οὐκ ἔστιν) Κύριε ὁ τοῦ πανάγιου.²)
- φ. 121^a πρὸς βενε, δέσπονα, μετὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐλεηθῆναι³
- φ. 123^a Μεσῶριον τῆς γ' ὥρας.
- φ. 128^a Οὐ μαρτυρεῖ σου, κύριε . . . ἔχοντες τὴν ἰσχὺν σου. . . αὐτῷ ταυῖ ἰκεσίαις³
- Μετὰ τὸ θεστοκίον φ. 128^b Κύριε ἐλέησον λ' η' εὐχὴς ἢ εὐχή Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν⁴
- φ. 128^b τὰ . . . χεῖλη . . . ἀνοίξας⁵. τῶν πεπραγμένων ἀνδρώποισ⁶
- φ. 130^a ἴωρα ἔκτη.
- φ. 137^b εὐς τὰς ἐν τέλει τῆς δ' ὥρας τροπᾶρια δὲν ἐπιγράφεται τὸ Ἀόξα η' νῦν καὶ ἐν βῶ ἐν ὄππῃ σ. 94. βουλήσει γὰρ ἠυδοχῆσαι ἀνελθεῖν ἐν βῶ σταυρωῖ⁷
- φ. 138^a βλεψόν εἰς λαὸν τὸν ἀμαρλιάνοντα⁸
- φ. 138^b τὴν εὐχήν Αέσωστα θεέ πατερ⁹
- φ. 143^a Μετὰ τὰ τροπᾶρια : Κύριε ἐλέησον λέγε λ' η' οὐδὲ ἕτερον¹⁰
- φ. 144^a σέ λό' ἀωρόσιτον κατοπιεύσεις φῶς¹¹
- φ. 144^b ἀρχὴ τῆς θ' ὥρας.
- φ. 151^a διὰ τὸ ὄνομά σου¹²
- Πρὸ τοῦ μεσωρίου τῆς θ' ὥρας κεῖλαι ἢ εὐχή (φ. 152^a-153^b) η' οὐχί μετ' αὐτὸ ὡς ἐν βῶ ἐν ὄππῃ (σ. 118) Αέσωστα κύριε Ἰησοῦ χριστέ.
- φ. 153^a τὴν σὴν ἀγαθότητα¹³

¹ τὸ Κύριε ἐλέησον Μ' Ἀόξα η' νῦν τὴν τιμιωτέραν κτλ. εὐχή τοῦ μεγ. Βασιλείου, Ὁ θεὸς ὁ αἰώνιος κτλ. Β81 ταῦτα λείπ. κώδ. τῆς θ' εὐχῆς ἐν Β82 ἢ ἀρχὴ ὁ ἐξαποστολλικὸς τῷ φῶς, διανοίαν ἀ. διανοίας. ἀσώπασσι ἀμαρλιε η' πονηρᾶς πράξεω ἀ. ἀπό πᾶσις πον. πράξεω. πρὸς βενε, τῆς παναχραῖτου ἀ. πρ. τῆς ὑπερενδόξου. ἐπουρανίω δυνάμειν ἀ. ἀχράντιν δ. ² πρ. δ. μετὰ τῶν ἀποστόλων η' ἁγίων τῶν ἁγίων ἐλεηθῆναι Β86. η' ὄντως ὡς ὁ κώδ. ὁρθοῖ, διότι καὶ εὐλογητός εἶ χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπαναστάτους τοῦ αἵματος . . . ³ ἔχοντες γὰρ τὴν ἰσχὺν σου Β89. ⁴ Παραλείπονται τὰ ἐν Β89. ⁵ τὰ χ. ἀνοίξας Β90. ⁶ τῶν π. τοῖς ἀνδρώποισ Β90. ⁷ βουλήσει γ. ἢ εὐ. σαρκί ἀν. Β94. ⁸ βλ. ἐγλ. τὸν ἀμαρλιάνοντα Β94. ἢ ἐν Β94 διατάξεις η' τὸ υἱοτροφουμένη ὑποσάρχεις, ὅπου νικη. χερὶ προστεθῆ ἐπὶ τῆς ὥρας τοῦ κώδ. ⁹ θεέ η' κύριε τῶν δυνάμειν Β95. ¹⁰ ἐν Β97 ὑπάρχει διατάξεις. ¹¹ σέ τ. ἀ. η' αἰδίον κ. φῶς Β98 Μετὰ τὴν εὐχήν δὲ ὑπάρχουσι ἐν βῶ κώδ. ὡς ἐν Β σ. 18-104. ¹² διὰ τὸ δ. σ. τὸ ἅγιον Β114. εἰς τὰ ἐν τέλει τῆς θ' ὥρας τροπ. Β114, 2ῶ ἐ μέσῳ δὲ ὑλοποιητῶν δὲν ὑπάρχει ἐν κώδ. τῆς τῆς σ. ἀντίπασσιον ἀ. Β118. ¹³ ἐν βῶ ἐν ὄππῃ σ. 118. ἢ ἐν βῶ ἐν ὄππῃ σ. 118.

φ. 153⁶ κ σουζήσωμεν τῷ ἡμετέρῳ δεσποτῷ.¹

φ. 154² Μεσῶριον τῆς θ' ὥρας.

φ. 158⁶ δεῦτε πάντες ^{πιστοὶ} προσκυνήσωμεν²

τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. εὐχή Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἔγραψα εἰς ὥραν θ'.
∴ κ εὐδύς τὰ Ὑπικὰ.

φ. 159² τὸν εὐίλατεύοντα πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου³.

φ. 163² ἀτρίστω ἐνανθρωπίσαι (ὀρθότατα)⁴.

φ. 164² Χαίρετε κ ἀγαλλιᾶσθε . . . Δόξα κ νῦν.⁵

φ. 165² τὰ ἐκούσια κ ἀκούσια . . . τὰ ἐγνωσθε κ ἀγνοία⁶.

φ. 165⁶ τῶν ἀγγέλων ὀδηγοὶ κ ἀρχηγοὶ ἀσωβριάται⁷.

φ. 169⁶ Ἰστέον ὅτι τὴν Μ' συμπάλλεται κ ὁ ἐσωτερινός κ μετὰ τῷ λούτου
ἀπόλυσις λέγεται ὁ ψαλμός οὗτος (ὕψωσθε οὐθεός μου, ὁ βασιλεὺς).⁸

φ. 171² Ἀρχὴ τοῦ ἐσωτερίνου. δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'.

φ. 179⁶ φῶς ἰλαρόν¹⁰ φ. 180² καταξέωσον Κύριε, φ. 180⁶ Νῦν ἀπολύεις

φ. 181² Θεοτόκε παρθένε. Δόξα Βασιλεῖ τοῦ Χριστοῦ, κ νῦν Ἰκετεύσατε¹¹.

φ. 182² τὴν ἁγίαν πόλιν ταύτην ἀσφύλαξον¹² ^{7 ἡμῶν} ἐν ὀρθοδοξῷ πίστει κ μετανοίᾳ.¹²

φ. 182⁶ ὡς ἀγαθὸς θεὸς κ φιλάνθρωπος¹³. λέγομεν κ τὴν ὠκὴν Κύριε κ δεῦσποτα τῆς ζωῆς¹⁴
κ γίνεται ἀπόλυσις κ ἐσπράχθη εἰς τὴν τράπεζαν, εἰσπρέσει Μ' δηλονότι, εἰδ' ὅτι
ἔσει οὐδὲν τούτων (δηλ. ^{μετανοίας μὴ κ κτλ} τρισάχιον κτλ. Κύριε ἐλέησον¹⁶, Δόξα κ νῦν) λέγομεν, ἀλλὰ
μετὰ τὸ Νῦν ἀπολύεις τὸ τροπ. τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας κ θεοτοκίον κ γίνεται ἀπόλυσις.

φ. 183² Ακολουθία τῆς τραπέζης (κατὰ τὴν διατάξιν τῶν μονιῶν).

¹ κ σοὶ ζήσωμεν τ. ἡ. δ. Β118 ² δ. πέντε πρὸς. Β117. ³ τὸν εὐ. πάσαις ταῖς ἀ. σ. Β79
⁴ ἀ. ἐνανθρωπίσαι Β100. ⁵ λειπ. ἢ ἐν Β101 διατάξει. ⁶ τὰ ἐκούσια κ τὰ ἀκούσια λειπ. Β102
⁷ τῶν ἀγγέλων (ὅ κ τὸ ὀρθόν) ὁ. Β103. Μετὰ τὸ Προστασία τῶν χριστιανῶν λειπ. ἐν κωδ. ἢ δια-
τάξει Β104. Νεώτερα κτλ. Ἁγία τριάς ὁμοούσιε, τὸ ἀσχετον κράτος (ἀντὶ: Παναγία τρ. τὸ ὁ.
πρῶτα Β104) ἐπιβέβησεν ἐπ' ἐμὲ κατὰ τὴν ἰαροῦσαν ὥραν (εὐδὲ κησον δὴ κ εὐ' ἐμοὶ τῷ ἁμαρτω-
λῷ σινέτισον τὴν καρδίαν μου) κτλ. ⁸ ὥστε οὐκί πάντοτε κ νῦν ἐπαλλετο, ἀλλὰ μόνον τὸ εὐ-
λόγησον τοῦ Κυρίου. ἐν Β106. ἀνάπτεται ὁ ψαλμός μετὰ λαμβοῦ τῆ ἀκολουθία τῆς τραπέζης
ἢ κτλ. ἢ ἐν κωδ. οὐκ ὁ λαμβος. ⁹ λειπ. ἢ ἐν Β118 διατάξει, ὅπως κ ἢ πρὸ τοῦ Κύριε ἐκε-
κράξα, ὅσοι δηλοὶ ὁ καθισμα ψαλτηρίας ἐν αἰετῶσι το. οὔτε σημειωθῆναι οἱ σὺχοι
εἰς σὺχος Ι', αἰσὶχος Η' κτλ. ¹⁰ ἐν ὕψωσθε οὐθεός μου εὐχρησὶς κ ἐν Β123. λειπ. κ πάντα τὰ
προκείμενα Β123-125, κ ἀκολουθοῦσι ἀνεῦ παρεμβολῆς τὸ καταξέωσον κ Νῦν ἀπολύεις. ¹¹ Β126 Δο-
ξα Ἰκετεύσατε, κ νῦν ὑπὸ τῶν σὸν ὡσπλάγχνιαν. ¹² τὴν ἁγίαν πόλιν ταύτην (ἢ τὴν πόλιν καλῶς δ. Β126
¹³ ὡς ἀγαθὸς κ φιλάνθ. Β127 ¹⁴ εὐχή ἐν Β127 ὑψωσθε ἰτέρως. ∴
αἰετῶσι το. οὔτε σημειωθῆναι οἱ σὺχοι εἰς τὸ ὄνομα

5 φ. 185^α ἀρχὴ τῶν ἀσσοδείπνων.

[Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός

α. 194^β Μετὰ τὸ τέλος τῶν ψαλμῶν) Αὐξά κ' νῦν, ἀληθούα (κ' οὐδὲν ἕτερον) ἀλλ' αμίου.

β. 198^α Πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν ἀγίων κ' ἐπουρανίων δυνάμειν ἀσωμάτων¹ [Ἰνσοερούς ἀφ.³

φ. 198^β Ἡ ἀπίστητος θεία δύναμις². φ. 199^β σκίεσα σὺν με πτέρυξι τῆς σπῆς ἀγαθότητος κ' λῶις

φ. 200^α τῶν βόβλων ἀνοιγομένων⁴. φ. 200^β βίον καθαρόν ἐν μετανοίᾳ μοι κληθέντα⁵.

α. 201^α ἀμπεχόμενος ... τὴν... βοήθειάν σου κ' καθικελεύειν βοῶ σοι⁶.

α. 201^β τῶδ ἐκ σοῦ σαρκωδέντος θεοῦ⁷. Κύριε ἐλέησον λ' (κ' οὐδὲν ἕτερον)⁸, πετωμέν⁹.

α. 207^β οὐ γὰρ εἶ κύριος ἐσωλαχνος¹⁰ 210^α ὡς δεσπότη ἀμαρτωλοῖ¹¹. φ. 218^β λόγους κ' ἴργους

α. 218^β υἱὸς τῆς τῶν ἡδονῶν ραθυμίας¹². ὡς τοῦ φιλανθρωποῦ θεοῦ¹³ ^{λόγος} μίσηρ φιλανθρωπος σπλαγχ.

ἐπ' ἐμοί τῶ ἀσώτῳ¹⁴ φ. 219^β κ' παρέσοί μοι αἰεὶ ἡ ἐλεήμων, ἡ συμπαθὴ κ' φιλαγαθῆ¹⁵

α. 219^β κ' τὴν σκοτεινὴν ὄψιν¹⁶ φ. 22^α τοῦ σοῦ υἱοῦ κ' θεοῦ¹⁷. ἡς τωχοίμε (ἡς κ' τωχοίμε)

α. 220^β Μετὰ τὸ Ἄσσιλε παρὶμβάλλεται ἡ συνήθη τῆς Μ' διάταξις (B148) κ' εἰς τὸ κῶδ.

ἐν κώδ. κ' τῆς μοιῆς Μιμῶνος ἐν λέξῳ (ὡς λέγειται τῆς μοιῆς ἀσσομῆτι τῶ ΙΓ' αἰῶνος) ἡ εὐχή

εὐχὴ τοῦ ἀντιόχου Πανδέκτου γέμει τῶ ἐξῆς οὐκ ἐπιπέδι διαφοράς: σοφίαις σκέτους τῆς ἀμαρτίας-

σοφίαι υἱοῦ τῆς α. σβέσον τὴν τεῦ σῆματος πύριον - παῦσον τὰς ὀργὰς τῆς πατῆρ. τῆς τῶ

κῆρσι φαντασίας κ' τῶ λῶσον - σβέσον τὰ πτωρῶν κ' βέλη τοῦ ἐσθίου. κ' τὰ φρονήματα τῆς α.

κῆρσι ἡμῶν: κῆρσιον - τὰς τῆ σαρκῶς ἡμῶν ἐπιπασσάσας κατασάσειν. κῆρσιον ἀντὶ τῆς σῆς υἱοῦ τῆς α. κῆρσιον

α. 223^α Ἐσχὴ. Σῶσον με, σῶσον με, ὦ θεοῦ λόγε κ' ἐλευθέρων ποίησον τῶ σαρκικῶν παθῶν

6. φ. 224^α Στιχηρὰ ἐς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν περιφέροντα συνεχῶς τὸ

γλυκῆτατον ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦχ. πλ. [β.] πρὸς ὄλην ἀσσοθέμενοι Ἰησοῦ γλυκῆτατε¹⁹

κ' χορῶ τῶ ἐκλεκτῶν, σοῦ μέ κατατάξον δέομαι²⁰ φ. 224^β πολυέλεε²¹ παρίδω με²²

α. 225^α πανάγαθε²³ Αὐξά κ' νῦν αὐτός. Ὅτε ἡ μεταστάσις²⁴ φ. 225^β περὶ κωκλουντι τὴν πλέτην δαμίβν

κ' κῆρο²⁵. ἔκτενε ἐκτενῶς τῶ υἱῷ κ' θεῷ σου²⁶

φ. 226^α Κανὼν παρακλητικῶς ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ποσάων. Ἦχ. πλ. δ' ἄσμα τηλάτην φοραῶ (β. λαοκάρων)

τῶ πατῶν γένη²⁷. φ. 226^β νῦν ἐκτενῶς²⁸ τὴς ἐκ τοσοῦτων με θλίψεων²⁹

φ. 185^α ἀρχὴ τῶν ἀσσοδείπνων. φ. 194^β Μετὰ τὸ τέλος τῶν ψαλμῶν. φ. 198^α Πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν ἀγίων κ' ἐπουρανίων δυνάμειν ἀσωμάτων. φ. 198^β Ἡ ἀπίστητος θεία δύναμις. φ. 199^β σκίεσα σὺν με πτέρυξι τῆς σπῆς ἀγαθότητος κ' λῶις. φ. 200^α τῶν βόβλων ἀνοιγομένων. φ. 200^β βίον καθαρόν ἐν μετανοίᾳ μοι κληθέντα. α. 201^α ἀμπεχόμενος. α. 201^β τῶδ ἐκ σοῦ σαρκωδέντος θεοῦ. α. 207^β οὐ γὰρ εἶ κύριος ἐσωλαχνος. α. 218^β υἱὸς τῆς τῶν ἡδονῶν ραθυμίας. α. 219^β κ' παρέσοί μοι αἰεὶ ἡ ἐλεήμων. α. 219^β κ' τὴν σκοτεινὴν ὄψιν. α. 220^β Μετὰ τὸ Ἄσσιλε. α. 223^α Ἐσχὴ. 6. φ. 224^α Στιχηρὰ ἐς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν περιφέροντα συνεχῶς τὸ γλυκῆτατον ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ. φ. 224^β πολυέλεε. α. 225^α πανάγαθε. φ. 226^α Κανὼν παρακλητικῶς ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ποσάων. φ. 226^β νῦν ἐκτενῶς.

¹ Πᾶσαι αἱ οὐράναι δυνάμεις τῶν ἀγίων ἀγγέλων κ' ἀρχαγγέλων B137. ² ἡ εἰ. κ' ἀσσοτάλυτος κ' θεία δύναμις B137. ³ σκ. με πτ. τ. σ. ἀγ. ἵνα μὴ ὑπὸ νόσῳ εἰς θάνατον B138. ⁴ τῶν β. ἀνεωχθέντων B138 ⁵ β. κ. ἐν μ. μοι κληθέντα B138. ⁶ ... βοήθειάν σου καθικελεύειν β. αὐτ. ⁷ υἱοῦ τοῦ θεοῦ αὐτ. ⁸ B139 ὑπάρχει διάταξις. ⁹ πλομένου B139. ¹⁰ σ. γ. εἶ κύριος ὄψιστος, εἰς. B142 ¹¹ οἱ ἀμαρτ. B143. Μετὰ τὴν ἀσσολογίαν (B146) εἰς λῆγεται ἰσθρὶ κανόνος τῆς ἡμέρας ἡ τῆς θεοτόχου ἐν κώδ. ὡς γὰρ ἐπαναλήγει ἐν βίβλῳ τοῦ κύριε τῶν δυνάμειν (B147) ἐπὶ υἱοκάρων κ' αἰμετάλο' ὅθεν παντὶ καιρῷ (B148). ¹² τῆ τῶν ἡ. τ. β. ραθυμία B149. ¹³ φιλανθρωπῶς σπλαγχνισθῆναι B149 ¹⁴ ἐπ' ἐμοί τῶ ἀμαρτωλῶ κ' α. αἰ. ¹⁵ α. ἐλεήμων κ' ὄψιν. κ' φ. αὐτ. ¹⁶ τὰς σκ. ὄψεις αὐτ. ¹⁷ τοῦ σ. υ. κ' θ. ἡμῶν αὐτ. ¹⁸ ἡ εὐχὴ αὐτῆς κῆρσι. β. ὄψιν κ' τὸ μικρὸν ἀσσοδείπνον ἐκ τοῦ κώδ. ¹⁹ B161, ἵνα δα προτάσσεται ὁ ἱεπετήριος κανὼν. ²⁰ φ. 224^β πολυέλεε. ²¹ φ. 224^β πολυέλεε. ²² φ. 224^β πολυέλεε. ²³ φ. 225^α πανάγαθε. ²⁴ φ. 225^β περὶ κωκλουντι τὴν πλέτην δαμίβν. ²⁵ φ. 225^α πανάγαθε. ²⁶ φ. 225^β περὶ κωκλουντι τὴν πλέτην δαμίβν. ²⁷ φ. 226^α Κανὼν παρακλητικῶς ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ποσάων. ²⁸ φ. 226^β νῦν ἐκτενῶς. ²⁹ φ. 226^β νῦν ἐκτενῶς.

φ. 227^a η δεινῶν παντοίων¹ φ. 227^b ὄδω ἕμνῳ² τρισημίᾳ κατασπονδίζεμε³.

φ. 228^a ἐκ τῶν δεσμιῶν τοῦ θανάτου⁴, Πού τό λοιπὸν: εὐρήσω ἄλλην βοήθειαν⁵ προσφύγω⁶.

φ. 228^b ἀδενῶ σωτηρία⁷. πάντοτε ψυχὴν ὁμοῦ η παραδίαν⁸, περιπύλωσάντας⁹ ἵνα φθόνως ὁ τάλας ἀσπλάουσα¹⁰. Νεωτέρᾳ μικρὸν χειρὶ εἶσι ἐκ ἴσας προσετέθη τὸ ἐξῆς:

ἔχεις ἀγνή· τὸ βοηθεῖν ὡς τὸ δύνασθαι· μήτηρ οὔσα· τοῦ τὰ πάντα κτίσαντος· δημουργοῦ· πάντα γὰρ θεοτόκε· λύσον οὖν σιραῖς με· σφαλμάτων περισπόμενον· ἢ λύσασα τῆς ἐχθρας· τὸ μεσότοιχον κόρη· η βροτοῦς τῷ θεῷ καταλλάξασα.

φ. 229^a η τῆ σκίση σου¹¹ φ. 229^b η καταβιβάσαι ζῶντα πρὸς γῆν ἐπιδημοῦσιν¹²· φύσαι μὲ¹³

φ. 230^a εὐεργεσίας¹⁴ τὴν ἀμέτρητον¹⁵. φ. 230^b παράκλησον τῶν ἐν δλίψει κόρη¹⁶ συντριβὴν¹⁷ η ρύσιν παντός λυπηροῦ¹⁸ φ. 231^a η καύχημα η δάρσος¹⁹.

φ. 231^b λόγου θεοῦ λοχεύρια, βοηθε' ἀβοηθήλω²⁰

Ἴδεις τὰς πλούσια, παρθίνε· τὰ ἔλεη σου· η τὰς εὐεργεσίας σάφει τρήτους ἔμοι τῷ ταπεινῷ σου δούλῳ· τῷ πρὸς τὴν σὴν προστρέχοντι· κραταίαν η θείαν σκέπην.²¹

φ. 232^a σέ εὐροίμε²²· χαῖρε θεία κλύμαξ²³. φ. 233^a εὐρήσω²⁴ ποίαν ἐν ταῖς λύπαις παραψυχὴν²⁵· κατέφυγα²⁶ φ. 233^b τὸν κλαυθμὸν μὴ παρίδης²⁷ τὸν σιναγμὸν²⁸ ὡς πανοθενὴς²⁹.

φ. 234^a δυνάμιν τοῖς πᾶσιν ὁμολογῶ³⁰ κηρύττω³¹ η λογιζομῶ³² η ψυχῆ πά³³

Κατακλιτικὴ ἢ διαφθορὰ τοῦ κανόνος τούτου, ὅπερ εὐαρητηρεῖται εἰς πάντα τὰ ἐκ εὐαγγέλιου κρησιν ἄσφατα. Ἰσχυρῶς τὸ κείμενον τοῦτο εἶναι τὸ ἀρχαιότατον, η σχεδὸν σύγχρονον τῷ ἐστεμμένῳ ποιητῇ. Παρακλιτικὸς κανόνας, πλὴν τῶν μικροῦ, ὅστις ἀσπλάουσαι εἰς θεοσπέρικτον μοναχόν· ἢ τὸν θεοφάνην, ἔχομεν η ἄλλους³³ ἀλλ' οὗτοι οἱ δύο εὐεβλήθησαν εἰς τῶντας. Ὁ Ρίττα ἐδημοσίευσεν δύο ἀρχαίας παρακλήσεις ἢλοι κρησιν εἰς ἐν χρήσει τῶ ἀνω κανό-

234^a Εὐχή ἐν τῷ μέλλεν ἐξήρχεσθαι πρὸς ὁδοιπορίαν (τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπὶ τῆς ὄρας): Κύριε, ὁ θεὸς
ὁ συνοδῶσάς τῃ δεξιᾷ σου Ἰακώβ καὶ συνεξιεύσας Ἰωσήφ, ἀνόμεσον δὴ καὶ ἡμεῖς τῷ δόλῳ, δέσποσας καὶ
ὑπαί με αἰσῶσάσιν θλίψεως, ὀργῆς κινδύνου καὶ ἀνάγκης, καὶ αἰσῶσάντος κερμάτων καὶ πει-

ρατηρίου καὶ ἐν εἰρήνῃ εὐαρεσιήσασί σοι' πρὸς ὃν ἐπέχομαι τόσον αἰσῶκα-
τάσθησον, δικαιοσύνης πάσης ὑπόνοιαν ποιούμενος κατὰ τὰς ἐπιτολάς σου
καὶ πλήρη(ς) τῷ βίαικῶν² καὶ ἐωουραγίῶν σου ἀγαθῶν γινόμενον πάλιν ἐπα-
235^a γελθῆν ἐν εἰρήνῃ εὐδοκήσεν. ὅτι σοὺ εἰσὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

Εὐχή ἕτερα τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου.

Ἀρχή. Κύριε μὴ βῶ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς
με: σὺ λέγω μὴ παιδεύσῃς με: αἴτιος γὰρ ἐγὼ πάσης παιδείσεως.

239^a Ὅταν δὲ ἔσει μεγάλη ἡμέρα, ἡμεῶν πάντων ἐπὶ γόνυ κερμαίνων, λέγει ὁ ἕρως
μεγάλως: Δέσποστα πολυέλεε, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμεῶν πρεσβείαις.
Μηδ' ἦν ἀκολουθεῖ ἡ συναγωγὴ: ἐξόμμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡ-
μεῶν καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμεῶν ἀδελφότητος κτλ.

φύλλα χαρτῶνα δι' ὀλίγων νεωτέρας χειρὸς γεγραμμένα 170, 204, 229, 239-40.
τὰ γράμματα παχία, στρογγύλα καὶ μεγάλα, ἡ γραφὴ ὑποδειγματική,
ὀλίγαι ἀνορθογραφαί.

Ἡ μεμβράνη παχέια καὶ ἐκλεκτή, καλῶς διατηρηθεῖσα, καὶ ἡ σιδήρω-
σος θυροσίνη μετὰ στερεῶν βανίδων.

Τὸ ὡρολόγιον τοῦτο, ὡς ἐν ταῖς συνασταῖς φαίνεται, ἀνήκειν εἰς τὴν μονὴν
τιμωριάνην ἐπὶ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Βασιλείου.³

¹ εὐαρεσιήσει σου. ² βιωτικῶν. ³ ὡς ἐκ τοῦ ὡρολογίου φαίνεται ἡ μονὴ αὕτη ἔκειτο
ἐν Κασόλει (ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχιεπισκοπῆς). Τοιαύτην μονὴν ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Κωνσταντίνου βασι-
λεῦς ἡγεῖται αὐτότε μεγαλοφρονῶν παρακοιμηθῆναι Β' βασιλεὺς γενναί-
ότατα προκίεσας αὐτῇ, ὡς ἐξιστορεῖ ὁ Ψελλος (παρὰ Ζάδα Πέτρ. Βιβλιοθήκη τομ. Δ'
13).

εἰς τὴν ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη

ἰταλῶν
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡ δὲ ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη

Μηνολόγιον (ἐπιφώνημα πρὸς τὸν Θεόν)

ρ. 134. Ἰη' ε' Σεπτεμβρ. Τῆς ἁγίας Ζαχαρίας
 πατρὸς τοῦ Πρωτόκλητου
 Τροωάκιον. Ἦχος δ'.

Ἰεωσὸν τὸν ἁγίον, στυγαχόμενος σοφῶς,
 κατὰ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ὁδοκαύματα δακρῶν
 ἱεροδουλοῦς θεοσεβήτορας. Ζαχαρία ἐξ ἡμερῶν
 φωστῆρ, ἐξ ἀρχῆς μουσικῶν, ἐξ ἀρχῆς ἐν σοφίᾳ
 τῆς χάριτος, φέρον ἐκδόχως σάντορε, ἐξ ἑί-
 ρου ἀναρροῦς ἐν ἑνώσει τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ θεοση-
 χνης, ὡς παλαιὸν θυμῶνα διὰ θεοδουλοῦ
 θῆναι ἡμῶν.

Κουλούκιον. Ἦχος γ'. Ἡ πατρ. ἰσχυρῶν.

ὁ πρωτόκλητος σήμερον, ἐξ ἱερέως τοῦ ἁγίου, Ζα-
 χαρίας θεοδουλοῦν, ὁ τοῦ πρωτόκλητου γενεῆς ἡ
 τεσσάρων ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν
 ὁρμηθῶν, ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν
 ὁρμηθῶν, ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν

ρ. 143. Ἰη' αὐτὸς ἡμερῆς (26. οὐκὸς)
 Τροωάκιον. — ἐν τῷ ἁγίῳ ἁγίου

ρ. 163. (α'. Ἰαννουαρίου) τοῦ ἁγίου ἱεροῦ ἱεροδουλοῦ
 Πά. Ρώμης. Ἡ ἀποστολὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐν τῷ
 ἀποστόλῳ ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν
 ἀποστόλου ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν
 ἀποστόλου ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν
 ἀποστόλου ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν

ρ. 169. (23 Ἰουλίου) Γεωργίου... ἑυρεοσύνη

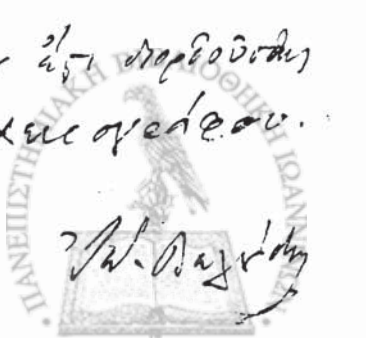
ρ. 135. Ἰη' αὐτὸς ἡμερῆς
 οὐκὸς ἡμερῆς ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν
 οὐκὸς ἡμερῆς ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν
 οὐκὸς ἡμερῆς ἡμῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν

ρ. 157. Τῆς ἡμέρας ἡμερῶν πνεύματος τῆς ἀληθείας
 ἀνεκλήθη ἐν δόξῃ χειρὸς τοῦ Θεοῦ, τῆ
 πατρὸς συγκολληθῆναι, ἑορμαθῶν χει-
 ροῦ... κτλ.

ρ. 187. Ἰη' αὐτὸς ἡμερῆς
 ρ. 188. τ. 95 ὁ Πάππας ὑπὲρ ἡμῶν...
 ἡμῶν ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡμῶν ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη

ὡς παρῶν θεῶν τοῦ ἁγίου ἡμερῶν καὶ
 ὁ παρακλήσιος ἡμῶν ὅτι, ἐξ ἀποστόλου ἡμῶν
 ἡμῶν ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡμῶν ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη
 ἡμῶν ἀφ' ἧς ἀναστρέφεται ἡ ἐκείνη

ὅλον τὸ ἀπολόγιον ἐστὶν ἀποδοτικὸν
 διὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἁγίου
 Ἰη' αὐτὸς ἡμερῆς

ἡγαυέροισι ἢ ἐδὲ
δύσθε θεοί.

δοῦσεὶ δὲ ἀνὰ
ἡ ἀνάστασι

χαίρει ἢ ἡς διοσκωτή
λαί δ' ἔχουσιν ἔφεζ

καὶ ἂν ἐπιπύγῃ φεῶν
ἐν πόσει

ἢ δὲ ἔκαστον
λαοὺς κηδύν, ἀγὼν

ὕπνῳ ζῆν ἡδὺν ἀπὸ
τοῦ δὲ βέβητος ἐσθλῆς,

αὐτοῦ ἐπιπύγῃ...
ἢ ἀλμασίν ὡς ἄσμε-
ον

... ἀδαν ἄλ κήμε
... ἐλαφύτα ἐυφο...

οὐκ ἐσμ...

... βασίλειος ὠδῶν ἡ
ἡσμεν

.. καὶ ἐπιπύγῃ...
ἐλαφύτα, νόμῳ α-

γαμίν, δε δωρεῶν, ἢ
κρητῖν... ὑποδοῦ
ἄχραντὸ στήθε

... βασίλειος
πασαύτου ἡδὺν ἀνοι-

κλήειν
... σπυροῦ δ' ἐσπύ

... τὸν πλάττωλε χεεσί
χαίρει πύσθι διοσκωτή-

πυ σβίτατε

χαίρει πύσθι διοσκωτή
πυροῦν

τῶν δὲ ἑσθλῶν ἔχουσιν
ἢ ἔχουσιν ὑπὸ πύσθι-
ων, ἐβόα δεσφ

ὡν τὰ τεσσάρων

χαίρει πύσθι διοσκωτή
πυροῦν

... ἀσπυροῦτα ὄλη-
τὸν πύσθι

ἢ ὄλος ἐν πύσθι
σποχίσε ἀπὸ τῆς
καὶ

χαίρει ἐν ἑσθλῶν ἡμ-
εῖσιν ἡσμεν

... ἀναμπίβω μύχαρι

χαίρει ἐν ἑσθλῶν ἡμ-
εῖσιν ἡσμεν

καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...

καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...

καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...

καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...

καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...

καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...

καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...
καὶ ἐπιπύγῃ...

... ὡ γὰρ αἴψα αὐτῶν
εὐδ

χαίρει ἐν ἑσθλῶν ἡμ-
εῖσιν ἡσμεν

... λαμψὸς
... ἄσπυροῦτα ὄλη-
... ἡσμεν

... λαμψὸς
... ἄσπυροῦτα ὄλη-
... ἡσμεν

καὶ οὐκ

δαλ τοῦ μαρτυροῦ
σλαφ. II. CXXI.

